

“Кыргыз Инвестициялык-Кредит Банкы” ЖАК

2024-жылдын 31-декабрында аяктаган жыл үчүн
консолидацияланган финансылык отчет жана көз
карандысыз аудиторлордун аудитордук корутундусу

Мазмуну

Жетекчиликтин 2024-жылдын 31-декабрында аяктаган жыл үчүн консолидацияланган финансылык отчетту даярдоо жана бекитүү үчүн жоопкерчилик жөнүндө билдирүүсү	3
Көз карандысыз аудиторлордун аудитордук корутундусу	4-8
Пайда жана чыгаша жана башка чогуу алгандагы кирешелер жөнүндө консолидацияланган отчет	9
Финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчет	10
Акча каражаттарынын жылышы жөнүндө консолидацияланган отчет	11
Өздүк капиталдагы өзгөрүүлөр жөнүндө консолидацияланган отчет	12
Консолидацияланган финансылык отчетуна карата эскертүүлөр	13-124

Жетекчиликтин 2024-жылдын 31-декабрында аяктаган жыл үчүн консолидацияланган финансылык отчетту даярдоо жана бекитүү үчүн жоопкерчилик жөнүндө билдирүүсү

“Кыргыз Инвестициялык-Кредит Банкы” ЖАКтын (мындан ары – “Банк”) жетекчилиги Банктын жана анын туунду уюмдарынын (мындан ары – “Топ”) 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча Банктын финансылык абалын ишенимдүү чагылдырган консолидацияланган финансылык отчетту жана көрсөтүлгөн датада аяктаган жыл үчүн пайда жана чыгым жана башка жыйынды кирешелер жөнүндө, өздүк капиталдагы өзгөрүүлөр жөнүндө жана акча каражаттарынын жылышы жөнүндө тиешелүү консолидацияланган отчетторду даярдоо, ошондой эле эсепке алуу саясатынын маанилүү принциптерин жана Финансылык отчеттуулуктун эл аралык стандарттары боюнча кеңеш тарабынан чыгарылган ФОЭСтин финансылык отчеттуулук стандарттарына (мындан ары – ФОЭСтин финансылык отчеттуулук стандарттары) ылайык консолидацияланган финансылык отчетко карата башка эскертүүлөрдү ачыка чыгаруу үчүн жооп берет.

Консолидацияланган финансылык отчеттун даярдоодо жетекчилик төмөнкүлөр үчүн жоопкерчилик тартат:

- тиешелүү эсеп саясатын тандоо жана аны ырааттуу колдонуу;
- эсепке алуу саясатын кошо алганда, мындай маалыматтын орундуулугун, аныктыгын, салыштырмалуулугун жана түшүнүктүүлүгүн камсыз кылган формада маалыматты берүү;
- ФОЭСтин финансылык отчеттуулук стандарттарынын талаптарын аткаруу отчетту пайдалануучулар тарабынан тигил же бул бүтүмдөрдүн, ошондой эле башка окуялардын же шарттардын Топтун финансылык абалына жана ишинин финансылык жыйынтыктарына тийгизген таасирин түшүнүү үчүн жетишсиз болгон учурларда кошумча маалыматтарды ачыкка чыгаруу; жана
- Топтун жакынкы келечекте ишин улантуу мүмкүнчүлүгүн баалоо.

Ошондой эле жетекчилик төмөнкүлөр үчүн жоопкерчилик тартат:

- Топтун бардык ишканаларында натыйжалуу жана ишенимдүү ички контролдоо системасын иштеп чыгуу, ишке киргизүү жана колдоо;
- Топтун бүтүмдөрүн ачыкка чыгарууга жана түшүндүрүүгө мүмкүндүк берген формада эсепке алууну жүргүзүү, ошондой эле каалаган датада Топтун консолидацияланган финансылык абалы жөнүндө жетиштүү тактыктагы маалыматты берүү жана консолидацияланган финансылык отчеттунун ФОЭСтин финансылык отчеттуулук стандарттарынын талаптарына ылайык келишин камсыз кылуу;
- бухгалтердик эсепти Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына жана ФОЭСтин финансылык отчеттуулук стандарттарына ылайык жүргүзүү;
- Топтун активдеринин сакталышын камсыз кылуу боюнча бардык мүмкүн болгон чараларды көрүү; жана
- алдамчылыктын жана башка бузуулардын алдын алуу жана аныктоо.

2024-жылдын 31-декабрында аяктаган жыл үчүн ушул консолидацияланган финансылык отчет 2025-жылдын 17-мартында жетекчилик тарабынан бекитилген жана жетекчиликтин атынан ага кол коюлган:

Көз карандысыз аудитордун отчету

Грант Торнтон ЖЧК

КР, 720001 Бишкек,
Токтогул көч., 125/1

Т. +996 312 97 94 90,
Ф. +996 312 97 94 91

Grant Thornton LLC
125/1 Toktogul Str.
720010 Bishkek, KR

T + 996 312 97 94 90
F + 996 312 97 94 91
www.grantthornton.kg

“Кыргыз Инвестициялык-Кредит Банки” жабык акционердик коомунун Директорлор кеңешине жана акционерлерине

Пикир

Биз “Кыргыз Инвестициялык-Кредит Банки” жабык акционерлик коомунун (мындан ары - “Банк”) 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча финансылык абалы жөнүндө консолидацияланган отчеттон, пайда же чыгаша жана башка жыйынды киреше жөнүндө, өздүк капиталдагы өзгөрүүлөр жана көрсөтүлгөн датада аяктаган жыл үчүн акча каражаттарынын жылышы жөнүндө консолидацияланган отчеттоодон, ошондой эле эсеп саясатынын маанилүү жоболорунан жана башка түшүндүрмө маалыматтардан турган консолидацияланган финансылык отчетуна аудит жүргүздүк.

Биздин пикирибизде, тиркелген консолидацияланган финансылык отчет бардык олуттуу аспекттерде Банктын 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча консолидацияланбаган финансылык абалын, ошондой эле анын консолидацияланган финансылык жыйынтыктарын жана көрсөтүлгөн датада аяктаган жыл үчүн акча каражаттарынын консолидацияланган жылышын Финансылык отчеттуулуктун эл аралык стандарттары боюнча кеңеш тарабынан чыгарылган ФОЭСтин финансылык отчеттуулук стандарттарына (ФОЭСтин финансылык отчеттуулук стандарттарына) ылайык ишенимдүү чагылдырат.

Пикир билдирүү үчүн негиз

Биз аудитти Аудиттин эл аралык стандарттарына жана Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын (мындан ары – “КРУБ”) Башкармасынын 2017-жылдын 15-июнундагы № 2017-П-12/25-2-(ЧУА) токтому менен бекитилген “Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан банктарда жана башка финансы-кредит мекемелеринде тышкы аудитке карата минималдуу талаптар жөнүндө” жободо (Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын Башкармасынын 2024-жылдын 12-апрелиндеги № 2024-П-12/17-2-(ЧУА) токтомунун акыркы редакциясында) белгиленген талаптарга (мындан ары – “КРУБ талаптары”) ылайык жүргүздүк. Бул стандарттарга ылайык биздин жоопкерчилигибиз андан ары биздин корутундунун “Консолидацияланган финансылык отчеттун аудити боюнча аудиторлордун жоопкерчилиги” бөлүмүндө баяндалат.

Биз Бухгалтерлер үчүн эл аралык этика стандарттары боюнча кеңештин Кесипкөй бухгалтерлердин этика кодексин (эл аралык көз карандысыздык стандарттарын кошо алганда) (БЭЭСК кодекси) жана Кыргыз Республикасында финансылык отчеттун аудитине тиешелүү этикалык талаптарга ылайык Банкка карата көз карандысызбыз жана бул талаптарга жана БЭЭСК кодексине ылайык башка этикалык милдеттерди аткардык. Биз алган аудитордук далилдер биздин пикирибизди билдирүү үчүн негиз катары кызмат кылууга жетиштүү жана талаптагыдай деп эсептейбиз.

Мурдагы аудит жөнүндө маалымат

2023-жылдын 31-декабрында аяктаган жыл үчүн консолидацияланган финансылык отчет башка аудитор тарабынан аудит жүргүзүлгөн, ал 2024-жылдын 26-мартында бул отчет боюнча модификацияланбаган пикир билдирген.

Аудиттин негизги маселелери

Аудиттин негизги маселелери – бул биздин кесиптик пикирибизге ылайык, учурдагы мезгил үчүн консолидацияланган финансылык отчеттун аудити үчүн эң маанилүү болгон маселелер. Бул маселелер биздин консолидацияланган финансылык отчеттун аудитинин контекстинде жана ушул консолидацияланган отчет боюнча пикирибизди түзүүдө каралды жана биз бул маселелер боюнча өзүнчө пикир билдирбейбиз.

Күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар (ECL)

Күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резерв түзүү кардарларга кредиттердин олуттуу мүнөзүнө жана нарксызданууну баалоонун негизинде жаткан божомолдордун субъективдүүлүгүнө байланыштуу аудиттин негизги маселелери болуп эсептелет. Ар кандай ой-пикирлерди жана божомолдорду колдонуу, күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдарды баалоодо жана резервди түзүүдө олуттуу ар кандай жыйынтыктарга алып келиши мүмкүн, бул Банктын финансылык ишине олуттуу таасирин тийгизет.

Ой-пикирдин негизги чөйрөлөрү Банктын күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар моделинде чагылдырылган ФОЭСтин (IFRS) 9-стандартына ылайык нарксызданууну аныктоого карата талаптарды чечмелөөнү, кредиттик сапаттын олуттуу начарлашына байланыштуу маалыматтарды ачыкка чыгарууну, ошондой эле үчүнчү жактын финансылык абалы, күтүлүп жаткан келечектеги акча агымдары жана болжолдонгон макроэкономикалык факторлор сыяктуу күтүлүп жаткан кредиттик жоготуулар моделинде колдонулган божомолдорду, ошондой эле күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдардын моделинде жетиштүү түрдө чагылдырылбаган учурдагы же келечектеги тышкы факторлорду чагылдыруу үчүн кошумча чараларды колдонуу зарылдыгын камтыйт кирет.

Нарксыздануу методологиясына карата төмөнкү аудитордук процедуралар аткарылган:

- Банктын ФОЭСтин (IFRS) 9-стандартынын негизинде нарксыздануу үчүн резервди түзүү саясаты изилденген жана ФОЭСтин (IFRS) 9 талаптарына ылайык салыштырылган.
- Күтүлүп жаткан кредиттик жоготуулардын ордун тындырууга резервди аныктоодо колдонулган маалыматтарды контролдоонун тиешелүү инструменттеринин түзүмү бааланды жана алардын операциялык натыйжалуулугу, анын ичинде кредитти берүү учурунда алынган транзакциялык маалыматтар, кредиттик сапатка күндөлүк ички баалоолор, күтүлүп жаткан кредиттик жоготуулардын моделдеринин маалыматтары жана интерфейсти тейлөө тесирленди.
- Күтүлүп жаткан кредиттик жоготуулардын модели үчүн тиешелүү контролдоо инструменттеринин конструкциясы бааланды жана алардын операциялык натыйжалуулугу, анын ичинде моделди куруу жана текшерүү, туруктуу мониторинг/текшерүү, моделди башкаруу жана арифметикалык тактык текшерилди.
- Банк тарабынан карыз тобокелдигинин олуттуу көбөйтүлүшүн жана ар кандай баскычтар боюнча тобокелдиктерге ыктоону классификациялоонун негиздүүлүгү каралды.
- Тобокелдиктердин белгилүү бир тандоо боюнча финансылык инструменттердин баскычтары боюнча классификацияны аныктоонун тууралыгы текшерилди.

- Моделдөөнүн маанилүү божомолдору бааланды жана тестирилди, мында Банк тарабынан кабыл алынган моделдөөнүн негизги божомолдоруна жана моделдөөнүн божомолдорундагы өзгөрүүлөргө карата резервдердин сезгичтигине өзгөчө көңүл бурулду.
- Банктын күтүлүп жаткан кредиттик жоготууларын эсептөөдө колдонулган болжолдуу божомолдорго карата жетекчилик менен талкуулар өткөрүлгөн, анын жүрүшүндө болжолдор жалпыга жеткиликтүү маалыматтарды пайдалануу менен тастыкталган.
- Типтүү тобокелдиктердин мисалдары изилденди жана кредиттик сапаттын олуттуу начарлоо тобокелдиктерин өз убагында аныктоо жана жекече бааланган тобокелдиктер үчүн күтүлүп жаткан жоготууларга баа берүү жол-жоболору киргизилди.
- Тышкы булактардан алынган маалыматтарга карата мындай маалыматтарды тандоо процесси, алардын Банк үчүн маанилүүлүгү, ошондой эле мындай маалыматтарды контролдоо жана башкаруу механизми каралды.
- Биздин МТ-адистерибиз өзгөчө экспертизаны талап кылган тармактарда иштешти (мисалы, маалыматтардын ишенимдүүлүгү жана күтүлүп жаткан кредиттик жоготууларды моделдөө).
- Консолидацияланган финансылык отчетто маалыматты ачыкка чыгаруунун тактыгы бааланды.

Башка маалымат

Жетекчилик башка маалымат үчүн жооп берет. Башка маалыматтар Банктын эмитентинин 2025-жылдын биринчи кварталы үчүн Кварталдык отчетунда камтылган маалыматты камтыйт, бирок консолидацияланган финансылык отчетту жана ал боюнча биздин аудитордук корутундуну камтыбайт. Банктын эмитентинин 2025-жылдын биринчи кварталы үчүн Кварталдык отчету болжолдуу түрдө ушул аудитордук корутунду берилген датадан кийин бизге берилет.

Консолидацияланган финансылык отчет боюнча биздин пикирибиз башка маалыматтарга жайылтылбайт жана биз бул маалыматка карата кандайдыр бир формада ишенимдүүлүктү камсыз кылуу менен жыйынтык чыгарбайбыз. Консолидацияланган финансылык отчеттун аудитин жүргүзгөнүбүзгө менен байланыштуу, биздин милдетибиз жогоруда көрсөтүлгөн башка маалыматтар бизге берилгенде алар менен таанышуу жана башка маалыматтар менен консолидацияланган финансылык отчеттордун же аудиттин жүрүшүндө алынган билимибиздин ортосунда олуттуу дал келбестиктер бар экендигин жана башка маалыматтарда башка мүмкүн болуучу олуттуу бурмалоолор жок экендигин карап чыгуу болуп саналат.

Жетекчиликтин жана корпоративдик башкаруу үчүн, консолидацияланган финансылык отчет үчүн жооп берген адамдардын жоопкерчилиги

Жетекчилик көрсөтүлгөн консолидацияланган финансылык отчеттун ФОЭСке ылайык даярдалышы жана ишенимдүү берилиши үчүн жана жетекчилик ак ниеттүү эмес иш-аракеттердин же каталардын натыйжасында олуттуу бурмалоолорду камтыбаган консолидацияланган финансылык отчетту даярдоо үчүн зарыл деп эсептеген ички контролдоо системасы үчүн жоопкерчилик тартат.

Консолидацияланган финансылык отчетту даярдоодо жетекчилик Банктын өз ишин үзгүлтүксүз улантуу жөндөмдүүлүгүнө баа берүү үчүн, жетекчилик Банкты жоюуну, ишин токтотууну көздөгөн же жоюудан же ишин токтотуудан тышкары, кандайдыр бир башка реалдуу альтернатива болбогон учурлардан тышкары, тиешелүү учурларда иштин үзгүлтүксүздүгүнө тиешелүү маалыматтарды ачыкка чыгаруу үчүн жана иштин үзгүлтүксүздүгү жөнүндө божомолдун негизинде отчет түзүү үчүн жоопкерчилик тартат.

Корпоративдик башкаруу үчүн жооп берген адамдар Банктын консолидацияланган финансылык отчетун даярдоону көзөмөлдөө үчүн жоопкерчилик тартышат.

Консолидацияланган финансылык отчеттун аудити үчүн аудитордун жоопкерчилиги

Биздин максатыбыз консолидацияланган финансылык отчет ак ниеттүү эмес иш-аракеттерден же каталардан улам олуттуу бурмалоолорду камтыбагандыгына акылга сыярлык ишенимдүүлүктү алууда жана биздин пикирибизди камтыган аудитордук корутунду түзүүдө турат. Акылга сыярлык ишенимдүүлүк ишенимдүүлүктүн жогорку деңгээли болуп саналат, бирок АЭСга ылайык жүргүзүлгөн аудит ар дайым олуттуу бурмалоолорду аныктай тургандыгына кепилдик болуп саналбайт. Бурмалоолор ак ниеттүү эмес иш-аракеттердин же каталардын жыйынтыгы болушу мүмкүн жана алар өзүнчө же жалпысынан ушул финансылык отчеттун негизинде колдонуучулар тарабынан кабыл алынган экономикалык чечимдерге таасир тийгизиши ыктымал деп божомолдоого мүмкүн болсо, олуттуу деп эсептелет.

АЭСга ылайык жүргүзүлгөн аудиттин алкагында биз кесипкөй пикирди колдонобуз жана бүтүндөй аудит аралыгында кесипкөй скептицизмди сактайбыз. Мындан тышкары биз төмөнкүлөрдү аткарабыз:

- ак ниеттүү эмес иш-аракеттерден же каталардан улам консолидацияланган финансылык отчеттун олуттуу бурмаланышынын тобокелдиктерин аныктайбыз жана баалайбыз; ушул тобокелдиктерге жооп катары аудитордук жол-жоболорду иштеп чыгабыз жана жүргүзөбүз; биздин пикирибизди билдирүү үчүн жетиштүү жана ылайыктуу болгон аудитордук далилдерди алабыз. Ак ниеттүү эмес иш-аракеттердин натыйжасында олуттуу бурмалоону аныктабоо тобокелдиги катанын натыйжасында олуттуу бурмалоону аныктабоо тобокелдигинен жогору, анткени ак ниеттүү эмес иш-аракеттер көмүскө бүтүмдү, жасалмачылыкты, атайылап чагылдырбай коюуну же маалыматты туура эмес берүүнү же ички контролдоо системасын кыйгап өтүү иш-аракеттерин камтышы мүмкүн;
- Банктын ички контролдоо системасынын натыйжалуулугу жөнүндө пикирди билдирүү максатында эмес, жагдайларга ылайык келген аудитордук жол-жоболорду иштеп чыгуу максатында аудит үчүн мааниге ээ болгон ички контролдоо системасы жөнүндө түшүнүк алабыз;
- колдонулган эсеп саясатынын талаптагыдай мүнөзүн, бухгалтердик баалоонун негиздүүлүгүн жана жетекчилик тарабынан даярдалган тиешелүү маалыматты ачыкка чыгарууну баалайбыз;
- Банктын жетекчилиги тарабынан иштин үзгүлтүксүздүгү жөнүндө божомолду колдонуунун укук ченемдүүлүгү жөнүндө тыянак жасайбыз, ал эми алынган аудитордук далилдердин негизинде – анын натыйжасында Банктын ишин үзгүлтүксүз улантуу жөндөмдүүлүгүнө олуттуу шектенүүлөр келип чыгышы мүмкүн болгон окуяларга же шарттарга байланыштуу олуттуу белгисиздиктин бар же жок экендиги жөнүндө тыянак жасайбыз. Эгерде биз олуттуу белгисиздик бар деген тыянакка келсек, биз аудитордук корутундубузда консолидацияланган финансылык отчеттогу тиешелүү маалыматты ачыкка чыгарууга көңүл бурушубуз керек же эгерде мындай маалыматты ачыкка чыгаруу ылайыксыз болсо, биздин пикирибизди модификациялашыбыз керек. Биздин тыянактар аудитордук корутундунун датасына чейин алынган аудитордук далилдерге негизделген. Бирок келечектеги окуялар же

шарттар Банктын өз ишин үзгүлтүксүз улантуу мүмкүнчүлүгүн жоготуусуна алып келиши мүмкүн.

- консолидацияланган финансылык отчетту берүүгө жалпысынан, анын түзүмүнө жана мазмунуна, анын ичинде маалыматтын ачыкка чыгарылышына, ошондой эле консолидацияланган финансылык отчет, анын негизинде жаткан операциялар жана окуялар алар жөнүндө туура түшүнүк алгандай чагылдырылганына баалоо жүргүзөбүз;

Биз корпоративдик башкаруу үчүн жооптуу адамдар менен маалыматтык өз ара аракеттенүүнү ишке ашырабыз, аларга аудиттин пландаштырылган көлөмү жана мөөнөттөрү жөнүндө, аудиттин жыйынтыктары боюнча олуттуу эскертүүлөр жөнүндө, анын ичинде аудит процессинде аныкталган ички контролдоо системасынын олуттуу кемчиликтери жөнүндө маалыматты беребиз.

Ошондой эле биз корпоративдик башкаруу үчүн жооп берген адамдарга көз карандысыздыкка карата бардык тиешелүү этикалык талаптарды аткаргандыгыбыз жана бул адамдарга аудитордун көз карандысыздыгына таасир этүүчү бардык өз ара мамилелер жана башка маселелер тууралуу, ал эми зарыл болгон учурларда – бардык тиешелүү сактык чаралары тууралуу маалыматты беребиз.

Биз корпоративдик башкаруу үчүн жооп берген адамдарга маалымат берген маселелердин ичинен үстүдөгү мезгил үчүн консолидацияланган финансылык отчеттун аудити үчүн эң маанилүү болгон жана ага ылайык аудиттин негизги маселелери болуп саналган маселелерди аныктайбыз. Бул маселелер тууралуу маалыматты ачыкка чыгаруу мыйзамда же ченемдик актыда тыюу салынган же өтө сейрек учурларда кандайдыр бир маселе жөнүндө маалымат биздин корутундуда билдирилбеши керек болгон, анткени мындай маалыматты билдирүүнүн терс кесепеттери аны билдирүүдөгү коомдук маанилүү пайдасынан ашат деп негиздүү божомолдоого болот деген тыянакка келген учурлардан тышкары, бул маселелерди биздин аудитордук корутундубузда баяндайбыз.

Жыйынтыгында ушул көз карандысыз авторлордун аудитордук корутундусу чыгарылган тапшырманын жетекчиси Армен Ванян болуп саналат.

Армен Ванян
Директор/Өнөктөш
Аудитордун квалификациялык сертификаты
2016-жылдын 11-июлундагы А сериясындагы
№0264

2025-жылдын 17-марты
Бишкек

“Грант Торнтон” ЖЧК
Аудитордук ишти жүргүзүүгө лицензия.
Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Финансы рыногун жөнгө салуу жана көзөмөлдөө мамлекеттик кызматы, 2023-жылдын 3-майы

миң АКШ долл.	Эскертүү	2024-ж.	2023-ж.
Натыйжалуу пайыздык чен ыкмасын пайдалануу менен эсептелген пайыздык кирешелер	7	60,217	47,866
Пайыздык чыгашалар	7	(24,955)	(17,910)
Пайыздык активдер боюнча күтүлүп жаткан кредиттик чыгашалар үчүн резервди түзүүдөн чыгашаларга чейинки таза пайыздык киреше		35,262	29,956
Пайыздык активдер боюнча күтүлүп жаткан кредиттик чыгашалар үчүн резервдерди калыбына келтирүү/(түзүү)	8	1,036	556
Таза пайыздык киреше		36,298	30,512
Комиссиялык кирешелер	9	12,460	13,114
Комиссиялык чыгашалар	9	(9,181)	(7,993)
Таза комиссиялык киреше		3,279	5,121
Камсыздандыруу ишинен түшкөн кирешелер	10	2,489	2,122
Камсыздандыруу кызматтарына чыгашалар	10	(1,105)	(546)
Кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча таза кирешелер	10	(772)	(1,175)
Камсыздандыруу кызматтарын көрсөтүүнүн жыйынтыгы		612	401
Чет өлкө валютасы менен операциядан түшкөн таза пайда	11	15,058	13,613
Ассоциацияланган ишкананын пайдасындагы үлүш	21	1,647	1,728
Дивидендик киреше	21	521	331
Башка операциялык кирешелер	12	497	268
Финансы активдеринин шарттарын модификациялоодон болгон чыгым		(28)	(22)
Башка административдик чыгашаларга, финансы эмес активдердин жана салыктын баасынын түшүүсүнөн чыгымга чийинки операциялык кирешелер		57,884	51,952
Баанын түшүүсүнөн болгон чыгымды калыбына келтирүү/(чегерүү)	13	(105)	935
Персоналга чыгашалар	14	(18,429)	(14,980)
Башка жалпы жана административдик чыгашалар	15	(13,387)	(12,103)
Салык салууга чейинки пайда		25,963	25,804
Пайдага салык боюнча чыгаша	16	(2,548)	(2,644)
Бир жылдагы пайда		23,415	23,160
Башка чогуу алгандагы киреше			
<i>Пайданын же чыгымдын курамында реквалификацияланган же реквалификацияланышы мүмкүн болгон беренелер:</i>			
Чет өлкө валютасында операцияларды кайра эсептөөнүн жыйынтыктары боюнча курстук айырмалар		(56)	(345)
Бир жылдагы башка чогуу алгандагы киреше, пайдага салыкты алып салуу менен		(56)	(345)
Бардык бир жылдагы чогуу алгандагы киреше		23,359	22,815
Төмөнкүлөргө тиешелүү пайда:			
Банктын акционерлерине		23,186	22,920
Контролдобогон катышуу үлүштөрүнө		229	240
		23,415	23,160
Бардык чогуу алгандагы киреше, төмөнкүлөргө тиешелүү:			
Банктын акционерлерине		23,060	22,684
Контролдобогон катышуу үлүштөрүнө		299	131
		23,359	22,815

9-124-беттерде берилген консолидацияланган финансылык отчет 2025-жылдын 17-мартында жетекчилик тарабынан жактырылган жана жетекчиликтин атынан ага кол коюшкан:

“Кыргыз Инвестициялык-Кредит Банкы” ЖАК
*2024-жылдын 31-декабрында аяктаган жыл үчүн пайда жана чыгым жана жыйынды киреше жөнүндө
консолидацияланган отчет*

Р. Закир Махмуд мырза
Директорлор кеңешинин төрагасы

Ариф Али мырза
Башкарманын Төрагасы

Нурдин Илебаев мырза
Финансылык иштин жетекчиси

“Кыргыз Инвестициялык-Кредит Банкы” ЖАК
2024-жылдын 31-декабрында карата абал боюнча финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчет

миң АКШ долл.	Эскертүү	31-декабрь 2024-ж.	31-декабрь 2023-ж.
АКТИВДЕР			
Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	17	506,137	320,079
Чет өлкөлүк банктардагы депозиттер	18	9,989	-
Кардарларга берилген кредиттер	19	258,736	233,680
Амортизациялык нарк боюнча баалануучу инвестициялык баалуу кагаздар	20	21,073	7,906
Ассоциацияланган ишканага инвестициялар	21	8,453	6,800
Негизги каражаттар жана материалдык эмес активдер	23	30,501	27,209
Пайдалануу укугу формасындагы активдер	24	3,301	3,306
Камсыздандыруу келишимдери боюнча активдер	25	871	802
Кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча активдер	25	1,957	1,241
Башка активдер	26	32,298	23,596
Бардыгы активдер		873,316	624,619
МИЛДЕТТЕНМЕЛЕР			
Банктардын жана башка финансы институттарынын эсептери жана депозиттери	28	19,014	10,069
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери			
- Корпоративдик кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери	29	395,036	194,132
- Чекене кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери	29	246,492	213,760
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	30	-	1,613
Ижара боюнча милдеттенмелер	27	3,587	3,416
Башка зайым каражаттары	31.1	55,660	58,478
Субординацияланган карыз	31.2	988	1,113
Кийинкиге калтырылган пайдага салык боюнча милдеттенме	16	1,354	1,328
Камсыздандыруу келишимдери боюнча милдеттенмелер	25	2,692	1,830
Кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча милдеттенмелер		223	589
Башка милдеттенмелер	32	15,265	18,645
Бардык милдеттенмелер		740,311	504,973
ӨЗДҮК КАПИТАЛ			
Акционердик капитал	35	23,000	23,000
Эмиссиялык киреше		495	495
Топтолгон курстук айырмалардын резерви		(1,357)	(1,231)
Башка резервдер	35	9,287	9,287
Бөлүштүрүлбөгөн пайда		98,384	85,198
Бардык жеке капитал, тиешелүү болгон банктын акционерлерине		129,809	116,749
Контролдобогон катышуу үлүштөрүнө	22	3,196	2,897
Бардык жеке капитал		133,005	119,646
Бардык милдеттенмелер жана капитал		873,316	624,619

9-124-беттерде берилген консолидацияланган финансылык отчет 2025-жылдын 17-мартында жетекчилик тарабынан жактырылган жана жетекчиликтин атынан ага кол коюшкан:

Р. Закир Махмуд мырза Директорлор кеңешинин төрагасы	Ариф Али мырза Башкарманын Төрагасы	Нурдин Илебаев мырза Финансылык иштин жетекчиси
--	---	---

“Кыргыз Инвестициялык-Кредит Банкы” ЖАК
2024-жылдын 31-декабрында карата абал боюнча акча каражаттарынын жылышы жөнүндө
консолидацияланган отчет

миң АКШ долл.	Эскертү Ү	2024-ж.	2023-ж.
ОПЕРАЦИЯЛЫК ИШТЕН ТҮШКӨН АКЧА КАРАЖАТТАРЫНЫН ЖЫЛЫШЫ			
Алынган пайыздык кирешелер		56,913	46,260
Төлөнгөн пайыздык чыгашалар		(24,959)	(18,515)
Алынган комиссиялык кирешелер		12,459	13,114
Төлөнгөн комиссиялык чыгашалар		(9,181)	(7,993)
Алынган камсыздандыруу сый акысы		2,508	2,174
Кайра камсыздандыруучуларга төлөнгөн камсыздандыруу сый акысы		(1,479)	(1,623)
Төлөнгөн камсыздандыруу дооматтары, нетто		417	(150)
Чет өлкө валютасы менен “spot” бүтүмдөрдөн таза түшүүлөр		15,200	13,524
Башка кирешелер боюнча түшүүлөр		567	806
Персоналга чыгашалар		(19,320)	(14,822)
Башка жалпы жана административдик чыгашалар		(10,799)	(7,198)
операциялык активдердин (көбөйүшү)/азайышы			
Кардарларга берилген кредиттер		(18,543)	(55,507)
Чет өлкөлүк банктардагы депозиттер		(10,000)	5,001
Башка активдер		(9,389)	5,503
Операциялык милдеттенмелерди көбөйүшү/(азайышы)			
Банктардын жана башка финансы институттарынын эсептери жана депозиттери		9,122	(5,552)
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери		234,733	34,294
Башка милдеттенмелер		(1,388)	(486)
Пайдага салыкты төлөөгө чейин операциялык иштен акча каражаттарынын таза түшүүсү		226,027	8,830
Төлөнгөн пайдага салык		(1,959)	(1,488)
Операциялык иштен акча каражаттарынын түшүүсү		224,068	7,342
ИНВЕСТИЦИЯЛЫК ИШТЕН ТҮШКӨН АКЧА КАРАЖАТТАРЫНЫН ЖЫЛЫШЫ			
Ассоциацияланган ишканадан алынган дивиденддер	21	481	290
Амортизацияланган нарк боюнча инвестициялык баалуу кагаздарды сатып алуу		(8,900)	(6,334)
Негизги каражаттарды жана материалдык эмес активдерди сатып алуу		(6,951)	(9,538)
Инвестициялык иште акча каражаттарын пайдалануу		(15,370)	(15,582)
ФИНАНСЫЛЫК ИШТЕН ТҮШКӨН АКЧА КАРАЖАТТАРЫНЫН ЖЫЛЫШЫ			
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздарды жайгаштыруу/төлөө	31.3	(1,644)	(95)
Ижара боюнча милдеттенмелерди төлөө	31.3	(1,100)	(1,054)
Башка тартылган каражаттардын түшүүсү	31.3	12,181	42,313
Башка тартылган каражаттарды төлөө	31.3	(16,225)	(12,674)
Дивиденддерди төлөө		(10,000)	-
Субординацияланган карызды төлөө		(53)	(75)
Финансылык иштен түшкөниште акча каражаттарынын түшүүсү/(пайдалануу)		(16,841)	28,415
Акча каражаттарынын жана алардын эквиваленттеринин таза көбөйүшү		191,857	20,175
Чет өлкө валюта курстарынын өзгөрүшүнүн акча каражаттарына жана алардын эквиваленттерине таасири		(5,872)	(6,140)
Жылдын башталышында акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	17	320,079	305,838
Күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдардын өзгөрүшүнүн акча каражаттарына жана алардын эквиваленттерине таасири		73	206
Жылдын аягындагы абал боюнча акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	17	506,137	320,079

9-124-беттерде берилген консолидацияланган финансылык отчет 2025-жылдын 17-мартында жетекчилик тарабынан жактырылган жана жетекчиликтин атынан ага кол коюшкан:

Р. Закир Махмуд мырза
Директорлор кеңешинин төрагасы

Ариф Али мырза
Башкарманын Төрагасы

Нурдин Илебаев мырза
Финансылык иштин жетекчиси

Банктын акционерлерине тиешелүү өздүк капитал								
	Акционерди к капитал	Эмиссиялы к киреше	Топтолгон курстук айырмалард ын резерви	Башка резервдер	Болуштүрүл бөгөн пайда	Менчик элери тиешелүү бардык жеке капитал	Контролдобо гон катышуу үлүштөрү	Бардыгы
миң АКШ долл.								
2023-жылдын 1-январына карата калдык	17,500	495	(995)	9,287	67,778	94,065	2,766	96,831
Бир жылдагы пайда	-	-	-	-	22,920	22,920	240	23,160
Башка чогуу алгандагы киреше								
Чет өлкө валютасында операцияларды кайра эсептөөнүн жыйынтыктары боюнча курстук айырмалар	-	-	(236)	-	-	(236)	(109)	(345)
Бардык бир жылдагы далпы киреше	-	-	(236)	-	22,920	22,684	131	22,815
Чыгарууга уруксат берилген жана чыгарылган акционердик капиталдын көбөйүшү	5,500	-	-	-	(5,500)	-	-	-
2023-жылдын 31-декабрына карата калдык	23,000	495	(1,231)	9,287	85,198	116,749	2,897	119,646
2024-жылдын 1-январына карата калдык	23,000	495	(1,231)	9,287	85,198	116,749	2,897	119,646
Бир жылдагы пайда	-	-	-	-	23,186	23,186	229	23,415
Башка чогуу алгандагы киреше								
Чет өлкө валютасында операцияларды кайра эсептөөнүн жыйынтыктары боюнча курстук айырмалар	-	-	(126)	-	-	(126)	70	(56)
Бардык бир жылдагы далпы киреше	-	-	(126)	-	23,186	23,060	299	23,359
Дивиденддерди жарыялоо	-	-	-	-	(10,000)	(10,000)	-	(10,000)
2024-жылдын 31-декабрына карата калдык	23,000	495	(1,357)	9,287	98,384	129,809	3,196	133,005

9-124-беттерде берилген консолидацияланган финансылык отчет 2025-жылдын 17-мартында жетекчилик тарабынан жактырылган жана жетекчиликтин атынан ага кол коюшкан:

Р. Закир Махмуд мырза Директорлор кеңешинин төрагасы	Ариф Али мырза Башкарманын Төрагасы	Нурдин Илебаев мырза Финансылык иштин жетекчиси
---	--	--

1 Отчет берүүчү ишкана

(а) Негизги иши

Банк Кыргыз Республикасында жабык акционердик коом формасында 2001-жылдын 19-январында негизделген.

2000-жылдын 7-августунда Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу фонду (мындан ары “Мамлекеттик мүлктү башкаруу фонду”), Ага-Хан экономикалык өнүктүрүү фонду (“АХЭӨФ”), Инвестициялар жана өнүктүрүү немец компаниясы (“DEG”), Европа реконструкциялоо жана өнүктүрүү банкы (“ЕРӨБ”), Эл аралык финансы корпорациясы (“ЭФК”) жана Немец мамлекеттик банкы (“KfW”) Кыргыз Республикасынын экономикасын узак мөөнөттүү өнүктүрүү максатында финансы-экономикалык уюмду түзүү жөнүндө Эл аралык финансылык макулдашууга (“ЭФМ”) кол коюшкан. ЭФМ Президенттин 2000-жылдын 25-октябрындагы №303 Жарлыгы менен бекитилген.

Банк 2017-жылдын 22-июнунда Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан (мындан ары – “КРУБ”) алынган №046 банктык операцияларды жүргүзүүгө башкы лицензияга ээ.

Банктын ишинин негизги түрлөрү болуп депозиттерди тартуу, кардарлардын эсептерин ачуу жана жүргүзүү, кредиттерди жана кепилдиктерди берүү, эсептик-кассалык тейлөөнү жүзөгө ашыруу, баалуу кагаздар жана чет өлкө валюталары менен операцияларды жүргүзүү саналат. Банктын иши КРУБ тарабынан жөнгө салынат.

2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча Банктын Кыргыз Республикасынын аймагында жайгашкан 23 филиалы жана 30 аманат кассасы болгон (2023-жылдын 31-декабры: 23 филиал жана 24 аманат кассасы).

Банктын юридикалык дареги: Кыргыз Республикасы, 720040, Бишкек ш., Эркиндик бульвары, 21.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Банктын туунду ишканасы – Кыргыз Республикасында катталган “Jubilee Kyrgyzstan Insurance Company” ЖАК камсыздандыруу компаниясы бар. “Jubilee Kyrgyzstan Insurance Company” ЖАКнын негизги иши мүлктү, транспорт каражаттарын (үчүнчү тараптын жоопкерчилигин кошо алганда), өмүрдү камсыздандыруу, подрядчыларды бардык тобокелдиктерден камсыздандыруу жана камсыздандыруунун башка түрлөрү болуп саналат.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Банктын “Jubilee Kyrgyzstan Insurance Company” ЖАКдагы менчик үлүшү акционердик капиталдын 51%ын түзөт.

(б) Акционерлер

Топту контролдоочу жак АХЭӨФ болуп саналат, ал жеке, эл аралык, конфессиялык эмес өнүктүрүү агенттиктеринин тобу болгон Өнүктүрүү боюнча Ага Хан тармагынын (ӨАХТ) мүчөсү болуп саналат. ӨАХТны башкарууну Исмаилит Имаматы жүргүзөт. Улуу урматтуу Ага Хан, ӨАХТ негиздөөчүсү жана төрагасы, шиит-исмаилит мусулмандарынын 49-мураскер имамы (руханий лидери) болуп саналат. Исмаилит Имаматы улуттуктан жогору уюм болуп саналат жана 20% жана андан ашык акцияга ээ болгон акционерлери жок.

2022-жылдын 12-декабрында 2022 года АХЭӨФ, ЭФК, ЕРӨБ жана DEG сатып алуу-сатуу келишимине кол коюшкан, ага ылайык уюмдардын ар бири - ЭФК, ЕРӨБ жана DEG (чогуу “Эл аралык финансы институттары” (ЭФИ) деп аталган) 3,500 акцияны АХЭӨФга сатышкан. Бүтүм Банктын акционерлери тарабынан 2023-жылдын 31-январында катталган. Сатуунун жыйынтыгында АХЭӨФнын ээлик үлүшү 66%га чейин көбөйгөн.

2017-жылдын 14-декабрындагы Сатып алуу-сатуу башкы келишиминин жана 2022-жылдын 12-декабрындагы Сатып алуу-сатуу келишиминин негизинде ЭФИнин акыркы акциялар пакетин сатуу жөнүндө макулдашуу 2023-жылдын декабрында түзүлгөн. 2024-жылдын 28-февралында КИКБ ЭФИден АХЭӨФнын пайдасына акцияларды берүү катталган (саналган уюмдардын ар бири - ЕРӨБ, ЭФК жана DEG - 2% акцияны АХЭӨФга беришкен).

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Банктын төмөнкүдөй акционерлер түзүмү болгон:

Акционерлер	2024-ж. %	2023-ж. %
Ага-Хан экономикалык өнүктүрүү фонду	72	66
Хабиб Банк Лимитед	18	18
Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик мүлктү башкаруу фонду	10	10
DEG - Инвестициялар жана өнүгүү боюнча немец корпорациясы	-	2
Европа реконструкциялоо жана өнүктүрүү банкы	-	2
Эл аралык финансы корпорациясы	-	2
Бардыгы:	100	100

2 Жаңы жана кайра каралган стандарттарды колдонуу

(а) ФОЭСтин жаңы финансылык отчеттуулук стандарттары жана үстүдөгү жылга карата күчүнө кирген ФОЭСтин финансылык отчеттуулук стандарттарына карата оңдоолор

Үстүдөгү жылы Топ Финансылык отчеттуулуктун эл аралык стандарттары боюнча кеңеш (IASB) жана Чечмелөөлөр боюнча комитет (IC) тарабынан жарыяланган, анын ишине карата колдонулуучу жана 2024-жылдын 1-январында күчүнө кирген бардык жаңы жана кайра каралган стандарттарды жана чечмелөөлөрдү кабыл алган.

Төмөндө мындай өзгөртүүлөрдүн мүнөзү жана таасири баяндалган.

2024-жылдын 1-январында башталган жыл мезгили үчүн же бул датадан кийин күчүнө кирген жаңы жана кайра каралган стандарттар жана чечмелөөлөр

2024-жылы алгачкы жолу колдонулган төмөнкү стандарттар жана оңдоолор Топтун финансылык отчетуна олуттуу таасир тийгизген эмес.

- “Күндөлүк жана узак мөөнөттүү милдеттенмелердин классификациясы” (ФОЭСтин (IAS) 1-стандартына карата оңдоолор),
- “Сатуу жана кайра ижарага берүү бүтүмдөрүндө ижара боюнча милдеттенмелер” (ФОЭСтин (IFRS) 16-стандартына карата оңдоолор),
- “Жеткирүү чынжырын каржылоо жөнүндө макулдашуу” (поправки к ФОЭС (IAS) 7 жана ФОЭС (IFRS) 7-стандарттарына карата оңдоолор),
- “Ковенанттар менен узак мөөнөттүү милдеттенмелер “ (ФОЭС (IAS) 1-стандартына карата оңдоолор)

Төмөндө берилген ФОЭС (IAS) 1-стандартына карата оңдоолордон жана ФОЭС (IFRS) 2 “Эсеп саясаты жөнүндө маалыматты ачыкка чыгаруу” стандартын практикалык колдонууга карата оңдоолордон тышкары, башка стандарттар жана оңдоолор Банктфн финансылык отчетуна олуттуу таасир тийгизген эмес.

ФОЭС (IAS) 1-стандартына жана ФОЭС (IFRS) 2 “Эсеп саясаты жөнүндө маалыматты ачыкка чыгаруу” стандартын практикалык колдонууга карата оңдоолордон

ФОЭС (IAS) 1 карата оңдоолор жана ФОЭС (IFRS) 2-стандартын практикалык колдонуу эсепке алуу саясатын ачыкка чыгарууда уюмдарга маанилүүлүк жөнүндө пикирди колдонууга жардам берүүчү көрсөтмөлөрдү жана мисалдарды камтыйт. Оңдоолор уюмдарга “олуттуу” эсеп саясатын ачыкка чыгаруу талабын “маанилүү” эсеп саясатын ачыкка чыгаруу талабы менен алмаштыруу жана уюмдар маанилүүлүк түшүнүгүн кантип колдонушу керектиги боюнча көрсөтмөлөрдү кошуу менен эсеп саясаты жөнүндө көбүрөөк пайдалуу маалымат берүүгө жардам берет.

(б) Пайдаланууга кабыл алына элек жаңы стандарттар жана түшүндүрмөлөр

Ушул финансылык отчетту бекитүү датасына карата Финансылык отчеттуулуктун эл аралык стандарты (ФОЭС) боюнча кеңеш бир катар жаңы стандарттарды, учурдагы стандарттарга карата оңдоолорду жана чечмелөөлөрдү чыгарды, бирок алар азырынча күчүнө кире элек жана Топ тарабынан мөөнөтүнөн мурда кабыл алынган эмес.

Жетекчилик бардык колдонуудагы жоболор жоболор күчүнө кирген датадан кийинки биринчи мезгилден тартып Банктын эсеп саясатына киргизилет деп күтөт.

Жетекчилик бул оңдоолор Банктын финансылык отчетуна олуттуу таасир тийгизбейт деп күтөт. Бул стандарттар, оңдоолор жана чечмелөөлөр төмөндө берилген:

- “Өз ара алмаштыруучулуктун жоктугу” (ФОЭС (IAS) 21-стандартына карата оңдоолор)
- “Финансылык куралдардын классификациясына жана баалоого карата оңдоолор” (ФОЭС (IFRS) 9 жана ФОЭС (IFRS) 7-стандарттарына карата оңдоолор)
- ФОЭС 18 “Финансылык отчетту берүү жана ачыкка чыгаруу”
- ФОЭС (IFRS) 19 “Айкын отчеттуулукту, ачыкка чыгарууну бербеген туунду компаниялар”.

3 Финансылык отчетту даярдоонун негизги принциптери

(а) Шайкештик жөнүндө билдирүү

Бул финансылык отчет “Кыргыз Инвестициялык-Кредит Банкы” ЖАКтын (мындан ары – “Банк”) жана анын туунду компаниясы Jubilee Kyrgyzstan Insurance Company” ЖАКтын (чогуу “Топ” деп аталган) консолидацияланган финансылык отчету болуп саналат.

Бул консолидацияланган финансылык отчет Финансылык отчеттуулуктун эл аралык стандарттары боюнча кеңеш тарабынан чыгарылган ФОЭСтин финансылык отчетуулук стандарттарына (“ФОЭСтин финансылык отчеттуулук стандарттары”) ылайык даярдалган.

(б) Кыргыз Республикасында чарбалык ишти жүргүзүү шарттары

2024-жылы Кыргыз Республикасындагы экономикалык шарттар 2023-жылдагы экономикалык шарттарга окшош болгон. Дүйнөлүк экономика Covid-19 эпидемиясын дээрлик жеңди, бирок негизги геосаясий козголуулардын бири (россия-украина маселеси), анын ичинде Россия Федерациясына карата бардык санкция маселелери дагы эле күчүндө. Мындай жагдай өткөн жылдагыдай эле Кыргызстандын рыногуна таасир тийгизүүнү улантууда.

Кыргызстандагы бизнеске таасир тийгизген мыйзамдар жана ченемдик актылар өзгөрүп жатат. Кыргыз Республикасынын өнүгүүсүнүн келечектеги багыттары негизинен мамлекеттин салык жана акча-кредит саясаттарынан, колдонуудагы мыйзамдардан жана ченемдик актылардан, ошондой эле өлкөдө саясий кырдаалдын өзгөрүшүнөн көз каранды болот. 2024-жылы Кыргызстандын өкмөтү (i) салыктык жана базалык көзөмөл, (ii) мамлекеттик жана коомдук компанияларда жана уюмдарда финансылык контролду күчөтүү боюнча олуттуу фискалдык жана административдик чаралардын комплексин кабыл алды.

2024-жылы номиналдык ИДП 1,5 триллион сомдон ашты, бул өткөн мезгилдердин көрсөткүчтөрүнөн кыйла ашат. 2024-жылдын январь-декабрында өнөр жай өндүрүмүнүн көлөмү 585 миллиард сомду түздү жана 2023-жылдын январь-декабрына салыштырмалуу тазаланган мунай өнүмдөрүнүн (1,9 эсе), жыгач жана кагаз буюмдарынын, басмакана ишинин (30,5 пайызга), тамак-аш азыктарынын (суусундуктарды кошо алганда) жана тамекинин (20,1 пайызга), текстиль өндүрүшүндө, кийим өндүрүүдө (15,3 пайызга), фармацевтика өндүрүмүнүн (21,7 пайызга), резина, желим буюмдарынын жана курулуш материалдарынын (10,8 пайызга), ошондой эле пайдалуу кендерди казып алуунун (4,0 пайызга) өндүрүш көлөмүнүн өсүшүнүн эсебинен 5,5 пайызга жогорулады.

(<https://stat.gov.kg/ru/news/po-itogam-2024-goda-rost-vvp-sostavil-9-procentov/>).

2024-жылдагы социалдык-саясий кырдаалды салыштырмалуу туруктуу деп мүнөздөөгө болот. Реалдуу ИДПнын өсүш темпине токтолсок, өкмөттүн божомолу боюнча ал 2024-жылы 109.0%ды түзөт. Мындан тышкары айрым факторлорду эске алуу керек:

- баалардын андан ары жогорулашы жана инфляциянын өсүшү,
- Россияга каршы санкциялардын кеңейиши жана алардын тиешелүү таасири,
- энергетика секторунун туруксуз иштеши.

Жалпысынан ишкер коомчулугу дагы эле жаңы салык саясатына, макроэкономикалык факторлорго, алмашуу курсунун өгөрүлмөлүүлүгүнө байланыштуу белгисиздиктердин

кысымына кабылууда. Өкмөт коррупцияга жана уюшкан кылмыштуулукка каршы масштабдуу күрөштү жарыялады, өлкө боюнча ар кандай деңгээлдеги чиновниктер менен ишкерлерди камакка алуулар орун алды. Ишкер коомчулугу макроэкономикалык жана мамлекеттик саясатты көзөмөлдөөнү улантты. Ошондой эле мамлекеттик органдар салмакталган экономикалык стратегияны, мамлекеттик бюджеттин алкагында калктын кирешесин олуттуу көбөйтүүнү, жаңы технологияларды (pos-терминалдар, карталар, санариптик кызмат көрсөтүүлөр ж.б.) киргизүүнүн эсебинен салык төлөөчүлөрдүн санын олуттуу көбөйтүүнү жана мындай жол менен көмүскө экономиканы төмөндөтүүнү жактоочулугун билдирүүнү улантышты.

2024-жылы акча-кредит саясатын ишке ашыруу тышкы факторлордон, инфляциялык кысымдан жана соода балансынын тартыштыгынан келип чыккан белгисиздик шарттарында ишке ашырылды. Жогоруда берилген факторлорду эске алуу менен, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы (Жөнгө салуучу) кыйла этият акча-кредит саясатын жүргүздү. Жөнгө салуучу акча-кредит саясатынын шарттарын катуулатууну улантты. Отчеттук мезгил КРУБдун 9% деңгээлиндеги негизги чени менен аяктады. Жергиликтүү валюта рыногуна токтолсок, кырдаал дагы эле АКШ долларына ашыкча суроо-талап менен мүнөздөлгөн, бирок чет өлкө валютасы менен операциялар боюнча маржа олуттуу түрдө төмөндөгөн.

(в) Иштин үзгүлтүксүздүгү жөнүндө божомолдун негизинде отчеттуулукту даярдоо

Бул консолидацияланган финансылык отчет Топ жакынкы келечекте өз ишин улантат деген божомолдун негизинде даярдалган. Бул божомолду жасоодо жетекчилик Топтун финансылык абалын, учурдагы ниеттерин, операциялардын рентабелдүүлүгүн жана финансылык ресурстарга жетүү мүмкүндүгүн эске алган.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча, ошондой эле көрсөтүлгөн жылдар аралыгында Банк өзүнүн ликвиддүүлүгүн жогорку деңгээлде сактап келген (К3.1 коэффициенти, КРУБдун ликвиддүүлүк деңгээли боюнча талабы тиешелүүлүгүнө жараша 69.1% жана 62.4%ды түзгөн, мында минималдуу талап – коэффициент 45%дан кем эмести түзүшү керек). Жетекчилик каражаттарды мөөнөтүнөн мурда алуу мүмкүнчүлүгүнө жана аманаттардын олуттуу бөлүгү талап боюнча төлөнүүчү эсептер экендигине карабастан, аманатчылардын саны жана түрлөрү боюнча эсептердин жана депозиттердин маалыматтарын диверсификациялоо жана Топтун мурунку тажрыйбасы бул эсептер узак мөөнөттүү жана туруктуу каржылоо булагын чагылдыруу белгиси катары кызмат кылат деп эсептейт. Жетекчилик мындан ары да ликвиддүүлүк маселесине көңүл буруп, бул маселеде тиешелүү консервативдик саясатты кармайт.

Өлкөдөгү учурдагы саясий жана экономикалык шарттарды эске алуу менен, жетекчилик Топ жакынкы келечекте үзгүлтүксүз ишин улантат алат деп эсептейт.

(г) Финансылык көрсөткүчтөрдү баалоо принциптери

Консолидацияланган финансылык отчет пайда же чыгым аркылуу адилет нарк боюнча баалана турган туунду финансылык инструменттер менен операциялардан жана Банктын өзүнүн келишимдик милдеттенмелерин аткаруусуна жараша пайда болору күтүлгөн эсептик акча агымдарынын негизинде баалана турган камсыздандыруу жана кайра камсыздандыруу келишимдеринен тышкары, иш жүзүндөгү сарптоолор боюнча эсепке алуу принцибин негизинде даярдалган.

(д) Функционалдык валюта жана отчет берүү валютасы

Кыргыз Республикасынын улуттук валютасы (мындан ары – “сом”) болуп саналат.

Банктын жетекчилиги АКШ долларын (мындан ары – АКШ долл.) функционалдык валюта катары аныктаган, анткени ал Банк тарабынан жүргүзүлгөн операциялардын жана анын ишине таасир тийгизген жагдайлардын экономикалык маңызын жакшы чагылдырат. Анын негизинде Банк түзүлгөн жана өз ишин жүргүзүп жаткан МФАга (IFA) ылайык (1(а) эскертүү), Банк уникалдуу иш шарттарына ээ, алар ошол эле экономикалык чөйрөдө башка коммерциялык банктар үчүн кадимки рыноктук шарттардан айырмаланат.

2024-жыл ичинде жетекчилик сатуу баалары көрсөтүлгөн валютаны; эмгек жана башкак чыгымдарга таасир этүүчү валютаны; каржылоо ишинен каражаттар түзүлгөн валютаны жана негизинен операциялык иштен түшүүлөр сакталган валютаны камтыган негизги жана кошумча факторлорду кайра баалоону жүргүзгөн. Ошондой эле жетекчилик убакыттын өтүшү менен болгон Банк өз ишин жүзөгө ашырган чарбалык ишти жүзөгө ашыруунун негизги шарттарындагы өзгөртүүлөрдү эске алган. Банктын миссиясы өзгөрбөгөнүнө карабастан, жыл өткөн сайын Банк акырындык менен өз стратегиясын чекене сегментти өнүктүрүүгө бурган. Ага ылайык Банктын каржылоо түзүмү өзгөргөн, эми Банк негизинен каржы мекемелеринин эмес, кардарлардын депозиттеринин эсебинен каржылоого таянат, бирок кардарлардын депозиттеринин олуттуу бөлүгү – милдеттенмелердин жалпы суммасынан 40%ы АКШ доллары менен көрсөтүлгөн. Мындан тышкары Банктын операцияларынын олуттуу бөлүгү мурдагыдай эле АКШ доллары менен көрсөтүлгөн – 45% жалпы активдер жана 42% жалпы милдеттенмелер. Мындан тышкары Банк өзүнүн акча каражаттарынын көп бөлүгүн – 37% жалпы активдерин АКШ доллары менен сактоону улантууда.

Жогоруда белгиленген бардык тиешелүү фактыларды жана жагдайларды, ошондой эле уставдык капиталдын АКШ доллары менен деноминациясы, АКШ доллары менен бухгалтердик отчетту жүргүзүү сыяктуу уникалдуу укуктарды жана Банктын ишине аны түзгөн учурдан тартып маанилүү окуялар же өзгөрүүлөр болбогонун эске алуу менен, жетекчилик АКШ доллары Топ азыркы учурда өз ишин жүргүзүп жаткан негизги экономикалык чөйрөнүн валютасын жакшы чагылдырат деген тыянакка келди.

Топтун туунду ишканасынын функционалдык валютасы болуп кыргыз сому (мындан ары - “сом”) саналат. АКШ доллары ушул консолидацияланган финансылык отчеттун маалыматтарын берүү валютасы болуп саналат.

АКШ доллары менен берилген бардык сан көрсөткүчтөрү эгерде башкача көрсөтүлбөсө, жакынкы миңдикке чейин тегеректелген.

4 Эсеп саясатынын маанилүү жоболору

Топ ушул консолидацияланган финансылык отчетто берилген бардык отчеттук мезгилдерде эсептик саясаттын төмөнкү жоболорун ырааттуу колдонгон.

(a) Консолидация принциптери

(i) Туунду ишканалар

Консолидацияланган финансылык отчет ар бир жылдын 31-декабрына карата түзүлгөн Банктын жана Банк контролдоочу ишканалардын (анын туунду ишканаларынын) финансылык отчетун камтыйт. Банк төмөнкүдөй болгондо, контролдоого жетишилет:

- инвестиция объектинин үстүнөн бийликке ээ болгондо;
- тобокелдикке дуушар болгондо же инвестиция объектинде өзүнүн катышуусунан өгөрүлмөлүү пайдага укуктуу болгондо; жана
- кирешелүүлүккө таасир этүү үчүн өзүнүн ыйгарым укуктарын пайдалануу мүмкүнчүлүгүнө ээ болгондо.

Банк эгерде фактылар жана жагдайлар контролдун жогоруда саналган үч элементинин биринин же бир нечесинин өзгөргөндүгүн көрсөтсө, инвестиция объектине контролдун бар же жок экендигине кайрадан баа берүүнү жүргүзөт.

Эгерде Банк инвестиция объектиде көпчүлүк добуш берүү укугуна ээ болсо, ал бир тараптуу тартипте инвестиция объектинин тиешелүү ишин жетектөөгө практикалык мүмкүнчүлүк берүү үчүн добуш берүү укугу жетиштүү болгондо, ал инвестиция объектисинин үстүнөн ыйгарым укукка ээ деп эсептейт. Банк инвестиция объектинде Банктын добуш берүү укугу ага ыйгарым укуктарды берүү үчүн жетиштүү болуп санала тургандыгына баа берүүдө бардык тиешелүү фактыларды жана жагдайларды карайт, анын ичинде:

- башка добуш ээлеринин ээлик кылуусунун өлчөмүнө жана дисперсиясына карата Банкка таандык болгон добуш берүү укугунун өлчөмү;

- Банкка, башка добуш ээлерине же башка тараптарга таандык потенциалдуу добуш берүү укугу;
- башка келишимдик макулдашуулардан келип чыккан укук; жана
- чечим кабыл алуу учурунда Банкта тиешелүү ишти жетектөө мүмкүнчүлүгү бар же жок экенин көрсөтүүчү ар кандай кошумча фактылар жана милдеттенмелер, анын ичинде акционерлердин мурдагы жыйындарында добуш берүүнүн мүнөзү.

Туунду компанияны консолидациялоо Банк туунду компаниянын үстүнөн контролду алгандан кийин башталат жана Банк туунду компаниянын үстүнөн контролду жоготкондо токтойт. Атап айтканда, жыл ичинде сатылып алынган же сатылган туунду компаниялардын ишнин жыйынтыктары Банк туунду компаниянын үстүнөн контролду алган датадан тартып Банк тууну компанияны контролдобоц калган датага чейинки пайда жана чыгым жөнүндө консоллидацияланган отчетко киргизилет.

Пайда же чыгым жана OCI ар бир компоненти Банктын менчик ээлерине жана контролдонбогон катышуу үлүштөрүнө (NCI) тиешелүү. Туунду компаниялардын жалпы чогуу алгандагы кирешеси бул NCI терс сальдого ээ болушуна алып келсе дагы Банктын менчик ээлерине жана NCI тиешелүү болот.

Зарыл болгондо туунду ишканалардын финансылык отчетуна колдонулган эсеп саясатын Топтун эсеп саясатына ылайык келтирүү үчүн түзөтүүлөр киргизилет.

Бардык топ ичиндеги Топтун мүчөлөрүнүн ортосундагы операцияларга тиешелүү болгон активдер жана милдеттенмелер, өздүк капитал, кирешелер, чыгашалар жана акча каражаттарынын жылышы тараптардын жок дегенде биринин чет өлкө валютасында көрсөтүлгөн топ ичиндеги акчалай беренелери боюнча курстук айырмадан пайдадан жана чыгымдан тышкары, консолидациялоодо чыгарылат.

Туунду компанияларда NCI Топтун өздүк капиталынан өзүнчө идентификацияланат. Жоюлган учурда таза активдердин пропорционалдуу үлүшүнө укук берүүчү менчик үлүштөрүнүн учурдагы ээлери болуп саналган контролдобогон акционерлердин үлүштөрү алгач адилет нарк боюнча же сатып алынуучу компаниянын идентификациялануучу таза активдеринин адилет наркында NCI пропорционалдуу үлүшү боюнча бааланышы мүмкүн. Баалоону тандоо сатып алууга жараша жүргүзүлөт. Башка NCI алгач адилет нарк боюнча бааланат. Сатып алгандан кийин NCI баланстык наркы бул үлүштөрдүн баштапкы таануудагы суммасын жана өздүк капиталдагы кийинки өзгөрүүлөрдөгү NCI үлүшүн билдирет.

(ii) Ассоциацияланган ишканалар

Ассоциацияланган ишканалар бул финансылык жана операциялык саясатына Банк олуттуу таасир тийгизген, бирок Банк контролдобогон ишканалар. Консолидацияланган финансылык отчетко көрсөтүлгөн олуттуу таасир иш жүзүндө белгиленген датадан тартып олуттуу таасир иш жүзүндө токтогон датага чейин үлүштүк катышуу ыкмасы боюнча эсептелген, ассоциацияланган ишканалардын кирешелериндеги жана чыгымдарындагы Топтун үлүшү жөнүндө маалыматтар киргизилет.

(6) Пайыздар

Соода үчүн арналган катары жиктелгендерден жана пайда же чыгым аркылуу адилет нарк (FVTPL) боюнча баалануучу катары баалангандардан же жиктелгендерден тышкары, финансы инструменттери боюнча пайыздык кирешелер жана чыгымдар натыйжалуу пайыздык чен ыкмасын пайдалануу менен “Пайыздык кирешелер” жана “Пайыздык чыгашалар” катары “Таза пайыздык кирешинин” курамында пайданын же чыгымдардын эсептеринде чагылдырылат.

Натыйжалуу пайыздык чен

Пайыздык кирешелер жана чыгымдар натыйжалуу пайыздык чен ыкмасын пайдалануу менен пайданын же чыгымдын курамында чагылдырылат. “Натыйжалуу пайыздык чен” – бул болжолдуу келечектеги акчалай төлөмдөрдү же финансылык инструменттин күтүлүп жаткан колдонуу мөөнөтү аралыгындагы түшүүлөрдү төмөнкүлөргө чейинки дисконттогон чен:

- финансылык активдин дүн баланстык наркына; же
- финансылык милдеттенмелердин амортизацияланган наркына.

Сатып алынган же түзүлгөн кредиттик-нарксызданган активдер болуп саналбаган финансылык инструменттер боюнча натыйжалуу пайыздык ченди эсептөөдө Топ ушул финансылык инструменттин бардык келишимдик шарттарын эске алуу менен, бирок күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдарды эске албастан, акча каражаттарынын келечектеги агымын баалайт. Сатып алынган же түзүлгөн кредиттик-нарксызданган финансылык активдер үчүн кредиттик тобокелдикти эске алуу менен корректировкаланган натыйжалуу пайыздык чен, күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдарды кошо алганда, акча каражаттарынын келечектеги күтүлүп жаткан агымынын өлчөмүн пайдалануу менен эсептелет.

Натыйжалуу пайыздык ченди эсептөө бүтүм боюнча чыгымдарды, ошондой эле натыйжалуу пайыздык чендин ажырагыс бөлүгү болгон төлөнгөн же алынган сый акыларды жана суммаларды камтыйт. Бүтүм боюнча чыгымдарга финансылык активди же финансылык милдеттенмелерди сатып алууга же чыгарууга түздөн-түз байланыштуу кошумча чыгымдар кирет.

Амортизацияланган нарк жана дүң баланстык нарк

Финансылык активдин же финансылык милдеттенменин “амортизацияланган наркы” - бул баштапкы таанууда финансылык актив же финансылык милдеттенме бааланган, натыйжалуу пайыздык чен ыкмасын пайдалануу менен эсептелген жана чыгымдар боюнча баалануучу резервди эске алуу менен корректировкаланган финансылык активдерге карата колдонулган, карыздын негизги суммасынын эсебине төлөмдөр кемитүү, көрсөтүлгөн баштапкы сумма менен төлөө мөөнөтү келгенде төлөнө турган сумманын ортосундагы айырмага топтолгон амортизациянын чоңдугун кошуу же кемитүү менен сумма.

Амортизациялык нарк боюнча баалануучу “финансылык активдин дүң баланстык наркы” – бул күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн баалоо резервинин өлчөмүнө корректировкалоого чейин финансылык активдин амортизацияланган наркы.

Пайыздык кирешени жана чыгашаны эсептөө

Финансылык актив же финансылык милдеттенме боюнча натыйжалуу пайыздык чен финансылык активди же финансылык милдеттенмени баштапкы таанууда эсептелет. Пайыздык кирешени жана чыгашаны эсептөөдө натыйжалуу пайыздык чен активдин дүң баланстык наркынын өлчөмүнө карата (актив кредиттик-нарксызданган болуп саналбаганда) (б.а. күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резервге корректировкалоого чейинки финансылык активдин амортизацияланган наркы боюнча) же милдеттенмелердин амортизацияланган наркына карата колдонулат. Кредиттик-нарксызданган финансылык активдер боюнча пайыздык киреше мындай активдердин амортизацияланган наркына (б.а. күтүлүп жаткан кредиттик чыгым (ККЧ) боюнча баалануучу резервди эсептен чыгаруу менен алардын дүң баланстык наркы) натыйжалуу пайыздык ченди колдонуу жолу менен эсептелет. Түзүлгөн же сатып алынган кредиттик-нарксызданган финансылык активдер (РОСИ) үчүн натыйжалуу пайыздык чен финансылык активден күтүлүп жаткан келечектеги акча агымдарын аныктоодо күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдардын өлчөмүн чагылдырат.

Бирок баштапкы таануудан кийин кредиттик-нарксызданган болуп калган финансылык активдер боюнча пайыздык киреше финансылык активдин амортизацияланган наркына карата натыйжалуу пайыздык ченди колдонуу аркылуу эсептелет. Эгерде финансылык актив мындан ары кредиттик-нарксызданган актив болуп калса, анда пайыздык кирешени эсептөө кайрадан дүң баланстык нарктын негизинде жүргүзүлөт.

Кайсы учурларда финансылык активдер кредиттик-нарксызданган болору жөнүндө маалымат 4(г)-эскертүүдө берилген.

Маалымат берүү

Пайда же чыгым жана башка чогуу алгандагы киреше жөнүндө консолидацияланган отчетто берилген натыйжалуу пайыздык чен ыкмасын пайдалануу менен эсептелген пайыздык кирешелер амортизацияланган нарк боюнча баалануучу финансылык активдер боюнча пайыздык кирешени камтыйт.

Пайыздык чыгашалар, пайда же чыгым жана башка чогуу алгандагы киреше жөнүндө консолидацияланган отчетто берилген пайыздык чен ыкмасын пайдалануу менен эсептелген кирешелер амортизацияланган нарк боюнча финансылык милдеттенмелерди камтыйт.

(в) Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери

Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери кассадагы накталай акчаны, КРУБдагы жана башка банктардагы “ностро” түрүндөгү эсептерди, ошондой эле адилет нарктын өзгөрүшүнүн олуттуу тобокелдигине кабылбаган жана Топ тарабынан кыска мөөнөттүү милдеттенмелерди жөнгө салуу үчүн колдонулган, 3 айдан кем эмес баштапкы төлөө мөөнөтү менен жогорку ликвиддүү финансы активдерин камтыйт. Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчетто амортизацияланган нарк боюнча чагылдырылат.

(г) Финансылык активдер жана финансылык милдеттенмелер

Классификация

Финансылык активдер

Баштапкы таанууда финансылык актив же амортизацияланган наркы боюнча же башка чогуу алгандагы киреше аркылуу адилет нарк боюнча же пайда же чыгым аркылуу адилет нарк боюнча баалануучу катары классификацияланат.

Финансылык актив ал төмөндөгү эки шартка тең жооп берген жана Компаниянын кароосу боюнча пайда же чыгым аркылуу адилет нарк боюнча баалануучу катары классификацияланбаган учурда гана амортизацияланган нарк боюнча бааланат:

- актив келишимде каралган акча каражаттарынын агымдарын алуу үчүн активдерди кармоо максатын көздөгөн бизнес-моделдин алкагында кармалат; жана
- финансылык активдин келишимдик шарттарында карыздын негизги суммасын жана негизги сумманын төлөнбөгөн бөлүгүнө чегерилген пайыздарды төлөөнү гана билдирген акча каражаттарынын агымынын белгиленген мөөнөттөрдө келип чыгышы каралган.

Карыздык инструмент ал төмөндөгү эки шартка жооп берген жана Компаниянын кароосу боюнча пайда же чыгым аркылуу адилет нарк боюнча баалануучу катары классификацияланбаган учурда гана адилет нарк боюнча бааланат:

- актив келишимде каралган акча каражаттарынын агымдарын алуу үчүн активдерди кармоо максатын көздөгөн бизнес-моделдин алкагында кармалат; жана анын келишимдик шарттары карыздын негизги суммасын жана негизги сумманын төлөнбөгөн бөлүгүнө пайыздарды төлөөнү гана билдирген акча агымынын белгиленген мөөнөттөрдө келип чыгышын карайт.

Башка чогуу алгандагы киреше, пайда жана чыгаша аркылуу адилет нарк боюнча баалануучу карыздык финансылык активдер боюнча амортизацияланган нарк боюнча баалануучу финансылык активдер боюнча сыяктуу пайда же чыгымдын курамында таанылган төмөнкү беренелерден тышкары башка чогуу алгандагы кирешенин курамында таанылат:

- натыйжалуу пайыздык чен ыкмасын пайдалануу менен эсептелген пайыздык кирешелер;
- күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар (ККЧ) жана нарксыздануудан болгон чыгымдардын калыбына келтирилген суммалары; жана
- валюта курстарынын өзгөрүшүнөн улам пайда же чыгаша.

Башка чогуу алгандагы киреше аркылуу адилет нарк боюнча бааланган карыздык финансылык активди таануу токтотулганда, мурда башка чогуу алгандагы кирешелердин курамында таанылган, топтолгон пайда же чыгым өздүк капиталдын курамынан пайда же чыгым курамына кайра классификацияланат.

Үлүштүк инструменттерде соодага арналбаган инвестицияларды алгачкы таанууда Топ аны кийин жокко чыгаруу укугу жок, башка жыйынды кирешенин курамында инвестициялардын адилет наркына кийинки өзгөртүүлөрдү берүү жөнүндө өз каалоосу боюнча чечим кабыл алат. Бул тандоо ар бир инвестиция үчүн өзүнчө жүргүзүлөт.

Мындай үлүштүк инструменттер боюнча пайдалар жана чыгымдар эч качан пайданын же чыгымдын курамына кайра классификацияланбайт жана нарксыздануу пайданын же чыгымдын курамында таанылбайт. Дивиденддер инвестициялардын баштапкы наркынын бир бөлүгүнүн кайтарылышын билдирген учурлардан тышкары, пайданын же чыгашанын курамында таанылат (4(н)(ii))-эскертүүнү караңыз) жана бул учурда дивиденддер башка чогуу алгандагы кирешелердин курамында таанылат. Инвестициялар чыкканда башка чогуу алгандагы кирешелердин курамында таанылган топтолгон пайда жана чыгым бөлүштүрүлбөгөн пайдага жана жалпы банк тобокелдиктери астында башка резервдерге киргизилет.

Бардык башка финансылык активдер пайда же чыгым аркылуу адилет нарк боюнча баалануучу катары классификацияланат.

Мындан тышкары аштапкы таанууда Топ кийин кайра классификациялоого укугу жок, эгерде бул пайда боло турган эсепке алынган дал шаңкеш келбестикти четтетүүгө же кыйла азайтууга мүмкүндүк берсе, амортизацияланган наркы боюнча же башка чогуу алгандагы киреше аркылуу адилет наркы боюнча баалоо критерийлерине жооп берген финансылык активди пайда же чыгым аркылуу адилет нарк боюнча баалануучу катары өз каалоосу боюнча классификациялай алат.

Бизнес-моделди баалоо

Топ бизнес-моделдин максатын баалоону жүргүзөт, анын алкагында актив финансылык инструменттер портфелинин деңгээлинде кармалат, анткени бул бизнести башкаруу ыкмасын жана маалымат жетекчиликке кандайча бериле турганын эң жакшы чагылдырат. Компания тарабынан төмөнкү маалыматтар талдоого алынат:

- Саясаттар жана портфелди башкаруу үчүн белгиленген максаттар, ошондой эле иш жүзүндө аталган саясаттарды ишке ашыруу. Атап айтканда, башкаруу стратегиясы келишимде каралган пайыздык кирешени алууга, пайыздык чендердин белгилүү бир түзүмүн колдоого, финансылык активдердин төлөө мөөнөтүнүн ушул активдерди каржылоо үчүн пайдаланылуучу финансылык милдеттенмелердин төлөө мөөнөтүнө ылайык келишин камсыз кылууга же активдерди сатуу аркылуу акча каражаттарынын агымын ишке ашырууга багытталганбы;
- Портфелдин натыйжалуулугу кандайча бааланат жана бул маалымат Топтун жетекчилигине кандай жеткирилет;
- Бизнес-моделдин натыйжалуулугуна таасир тийгизүүчү тобокелдиктер (жана бул бизнес-моделдин алкагында кармалуучу финансылык активдер) жана бул тобокелдиктерди башкаруу кандайча жүргүзүлөт;

- Портфельди башкаруу үчүн жооптуу менеджерлерге кандайча сый акы төлөнөт (мисалы, бул сый акы көрсөтүлгөн активдердин адилет наркынан же келишимде каралган акча каражаттарынын агымы боюнча алынган активдерден көз каранды болобу); өткөн мезгилдерде сатуулардын пайда болуу жыштыгы, көлөмү жана мөөнөттөрү, мындай сатуулардын себептери, ошондой эле сатуунун келечектеги деңгээлине карата күтүүлөр. Бирок сатуу деңгээлдери жөнүндө маалымат өзүнчө эмес, Топ тарабынан билдирилген финансылык активдерди башкаруу максатына кандайча жетишиле жана акча каражаттарынын агымы кандайча ишке ашырыла тургандыгы жөнүндө бирдиктүү талдоонун алкагында каралат.

Соода үчүн кармалып турган, же аларды башкаруу ишке ашырылып жаткан жана алардын натыйжалуулугу адилет нарктын негизинде бааланган финансылык активдер пайда же чыгым аркылуу адилет нарк боюнча бааланат, анткени алар келишимде каралган акча каражаттарынын агымын алуу максатында, келишимде каралган акча каражаттарынын агымын алуу максатында, ошондой эле финансылык активдерди сатуу максатында кармалбайт.

Келишимде каралган акча агымдары негизги сумманы жана пайыздарды төлөө гана болуп саналарын баалоо

Бул баалоонун максаттары үчүн “негизги сумма” аны баштапкы таанууда финансылык активдин адилет наркы катары аныкталат. “Пайыздар” акчанын убакыт наркынын ордун толтуруу үчүн, белгилүү бир мезгил ичинде төлөнбөгөн негизги карызга карата кредиттик тобокелдик үчүн жана кредиттөөгө байланыштуу башка негизги тобокелдиктер жана чыгымдар (мисалы, ликвиддүүлүк тобокелдиги жана административдик чыгымдар), ошондой эле пайда маржасы үчүн ордун толтуруу катары аныкталат.

Келишимде каралган акча агымдары негизги сумманы жана негизги сумманын төлөнбөгөн бөлүгүнө пайыздарды төлөө (“SPPI критерийи”) гана болуп саналарын баалоодо Топ финансылык инструменттин келишимдик шарттарын талдайт. Буга финансылык актив талдоого алынган талапты канааттандырбай тургандай финансылык активде келишимде каралган акча агымынын мөөнөттөрүн же суммасын өзгөртө турган кандайдыр бир келишимдик шарт камтылганбы же жокпу баалоо кирет. Баалоо жүргүзүүдө Топ төмөнкүлөргө көңүл бурат:

- акча агымдарынын мөөнөттөрүн же суммасын өзгөртүшү мүмкүн болгон шарттуу окуялар;
- рычаг эффектине ээ болгон шарттар (леверидж);
- мөөнөтүнөн мурда төлөө жана колдонуу мөөнөтүн узартуу жөнүндө шарттар;
- белгиленген активдерден акча агымы менен Топтун талаптарын чектеген шарттар (мисалы, регресс укугу жок финансылык активдер); жана
- акчанын убактылуу наркы үчүн ордун толтуруунун өзгөрүшүнө алып келген шарттар – мисалы, мезгилдүү негизде пайыздык чендерди кайра кароо.

Реклассификация

Финансылык активдерди алгачкы таануудан кийин классификациялоо Топ өзүнүн финансылык активдерди башкаруу боюнча бизнес-моделин өзгөрткөндөн кийинки мезгилден тышкары өзгөрбөйт. Жаңы категорияга кирген классификацияга жана баалоого карата талаптар Топтун финансылык активдерин кайра классификациялоого алып келген бизнес-моделиндеги өзгөрүүлөр пайда болгондон кийин биринчи отчеттук мезгилдин биринчи күнүнөн баштап перспективдүү түрдө колдонулат. Келишимде каралган акча агымдарындагы өзгөртүүлөр төмөндөгү “Финансылык активдерди таанууну модификациялоо жана токтотуу” бөлүмүндө берилген эсепке алуу саясатына ылайык талдоого алынат.

Финансылык милдеттенмелер

Топ финансылык милдеттенмелерди, финансылык кепилдик келишимдеринен жана зайым берүү боюнча милдеттенмелерден тышкары, амортизацияланган нарк боюнча баалануучу катары классификациялайт.

Реклассификация

Финансылык милдеттенмелерди баштапкы таануудан кийин алардын классификация өзгөртүлбөйт.

Таанууну токтотуу

Финансылык активдер

Топ финансылык активди таанууну келишимде каралган ошол активден акча каражаттарынын агымына карата укуктардын колдонуу мөөнөтү аяктаган учурда же ал ошол финансылык активге менчик укугу менен байланыштуу дээрлик бардык тобокелдиктер жана пайдалар экинчи тарапка өткөрүлүп берилген бүтүмдүн жыйынтыгында ошол активден акча каражаттарынын агымына карата укуктарды өткөрүп берген учурда же Топ ошол финансылык активге менчик укугу менен байланыштуу дээрлик бардык тобокелдиктерди жана пайдаларды өткөрүп бербеген, сактап калбаган жана ошол финансылык активдин үстүнөн контролду сактап калбаган учурда токтотот.

Финансылык активди таануу токтотулганда активдин баланстык наркы (же таануу токтотулган активдин бөлүгүнө бөлүштүрүлгөн баланстык наркы) менен (i) алынган ордун толтуруу суммасынын (өзүнө кабыл алынган жаңы милдеттенмелердин чоңдугун эсептен алып салуу менен алынган жаңы активдин чоңдугун кошо алганда) жана (ii) башка чогуу алгандагы кирешенин курамында таанылган ар кандай топтолгон пайда же чыгымдын ортосундагы айырма пайданын же чыгымдын курамында таанылат.

Үлүштүк инвестициялык баадуу кагаздар боюнча башка чогуу алгандагы кирешенин курамында таанылган, Банктын кароосу боюнча башка чогуу алгандагы киреше аркылуу адилет нарк боюнча баалоо категориясына классификацияланган пайданын/чыгашанын топтолгон суммасы мындай баалуу кагаздарды таануу токтотулганда 4(г) эскертүүдө белгиленгендей пайданын же чыгашанын курамына кайра классификацияланбайт. Ага карата таанууну токтотуу үчүн талаптар сакталган берилген финансылык активдерге карата Топ тарабынан түзүлгөн же анда сакталып калган ар кандай катышуу үлүшү өзүнчө актив же милдеттенмелер катары таанылат.

Топ бүтүмдөрдү түзөт, анын шарттары боюнча активдердин финансылык абалы жөнүндө консолидацияланган отчетто таанылган активдерди берет, бирок ошол эле учурда берилген активдерге менчик укугу менен байланыштуу бардык же дээрлик бардык тобокелдиктерди жана пайдаларды же алардын бир бөлүгүн сактап калат. Мындай учурларда берилген активдерди эсепте таануу токтотулбайт. Зайымга баалуу кагаздарды берүү жана “РЕПО” бүтүмдөрү мындай бүтүмдөрдүн мисалдары болуп саналат.

Топ финансылык активге менчик укугу менен байланыштуу бардык тобокелдиктерди жана пайдаларды сактап калбаган, же өткөрүп бербеген жана берилген активге контролду сактаган бүтүмдөрдө, ал берилген активдин наркынын өзгөрүү тобокелдигине Топтун дуушар болуу деңгээли катары аныкталган, активге үзгүлтүксүз катышуусун сактап калган деңгээлде активди таанууну улантат.

Финансылык милдеттенмелер

Топ тиешелүү келишим боюнча анын милдеттери аткарылган же жокко чыгарылган же анын колдонуу мөөнөтү аяктаган учурда финансылык милдеттенмелерди таанууну токтотот (4(г)-эскертүү).

Финансылык активдердин жана финансылык милдеттенмелердин шарттарын модификациялоо

Финансылык активдер

Эгерде финансылык активдин шарттары өзгөрүлсө, Топ мындай өзгөртүлгөн актив боюнча акча каражаттарынын агымы олуттуу айырмалана турганын баалайт. Эгерде акча каражаттарынын агымы олуттуу айырмаланса (“шарттардын олуттуу модификациясы”), анда баштапкы финансылык актив боюнча келишимде каралган акча каражаттарынын агымына болгон укук бүтү деп эсептелет. Мындай учурда баштапкы финансылык активди таануу токтотулат жана жаңы финансылык актив эсепте адилет нарк жана бүтүм боюнча тиешелүү чыгымдар боюнча таанылат. Модификациянын алкагында келип чыккан комиссиялык сый акынын алынган суммалары эсепте төмөнкүдөй түрдө таанылат:

- жаңы активдин адилет наркын аныктоодо эске алынган комиссиялык сый акынын суммасы, ошондой эле бүтүм боюнча тиешелүү сарптоолордун ордун толтурууну билдирген комиссиялык сый акынын суммасы ошол активдин баштапкы баалоосуна киргизилет; жана
- башка комиссиялык сый акылардын суммалары пайда же чыгымдын курамында таанууну токтотуудан пайданын же чыгымдын бир бөлүгү катары таанылат.

Учурдагы финансылык активдер же финансылык милдеттенмелер боюнча акча каражаттарынын агымынын чоңдугунун өзгөрүшү, эгерде алар келишимдин учурдагы шарттарынын кесепети болуп саналса, шарттардын модификациясы болуп эсептелбейт, мисалы, эгерде тиешелүү кредиттөө келишиминде Топтун пайыздык чендерди өзгөртүү мүмкүнчүлүгү каралган болсо, КРУБдун негизги ченинин өзгөрүшүнүн натыйжасында пайыздык чендерди Топтун өзгөртүшү.

Топ шарттардын модификациясы олуттуу экендигине, б.а. баштапкы финансылык актив боюнча акча агымдары жана модификацияланган же алмаштырылган финансылык актив боюнча акча агымдары олуттуу айырмалана турганына сандык жана сапаттык баалоо жүргүзөт. Топ сапаттык факторлорду, сандык факторлорду жана сапаттык жана сандык факторлордун жалпы таасирин талдоо менен, модификациянын маанилүүлүгүнө сандык жана сапаттык баалоо жүргүзөт. Эгерде акча каражаттарынын агымы бир кыйла айырмаланса, анда баштапкы финансылык актив боюнча келишимде каралган акча каражаттарынын агымына болгон укук бүтү деп эсептелет. Бул баалоону жүргүзүүдө Топ аналогия боюнча финансылык милдеттенмелерди таанууну токтотууга карата көрсөтмөлөрдү жетекчиликке алат.

Өзгөртүлгөн шарттар баштапкы келишимдик шарттардан олуттуу айырмалана турганын аныктоо үчүн, Топ келишимде каралган акча агымдары модификациядан кийин SPPI саналбай тургандыгы, валютанын өзгөрүшү же контрагенттин өзгөрүшү, ковенанттар сыяктуу сапаттык жана сандык факторлорду талдайт.

Эгерде модификация карыз алуучунун финансылык кыйынчылыктары менен шартталган болсо, мындай модификациянын максаты, эреже болгондой, баштапкы активдерден кыйла айырмаланган шарттарда жаңы активди түзүү (берүү) эмес, келишимдин баштапкы шарттарына ылайык активдин наркынын мүмкүн болгон максималдуу суммасында ордун толтуруу болуп саналат. Эгерде Топ финансылык активди колдонуудагы келишимде каралган акча каражаттарынын агымынын бир бөлүгүнүн кечирилишине алып келе тургандай модификациялоону пландаса, анда ал модификациялоону жүргүзгөнгө чейин бул активдин бир бөлүгүн эсептен алып салуу керекпи же жокпу талдап чыгууга тийиш (төмөндөгү эсептен чыгарууга карата саясатты караңыз). Мындай мамиле сандык баа берүүнүн натыйжасына таасирин тийгизет жана мындай учурларда тиешелүү финансылык активди таанууну токтотуу үчүн критерийлердин сакталбай калышына алып келет. Топ шарттардын модификациясы олуттуу экендигине сапаттык баалоо жүргүзөт.

Эгерде амортизацияланган нарк боюнча же башка чогуу алгандагы киреше аркылуу адилет нарк боюнча бааланган финансылык активдин шарттарын модификациялоо финансылык активди таанууну токтотууга алып келбесе, анда Топ ошол актив боюнча алгачкы натыйжалуу пайыздык ченди пайдалануу менен бул активдин дүң баланстык наркын кайрадан эсептейт жана келип чыккан айырманы пайда же чыгым курамындагы модификациядан келип чыккан пайда же чыгым катары тааныйт. Өзгөрүлмө пайыздык чени бар финансылык активдерге карата модификациядан түшкөн пайданы же чыгымды

эсептөөдө пайдаланылган баштапкы натыйжалуу пайыздык чен модификацияны жүргүзүү учуруна карата учурдагы рыноктук шарттарды чагылдыруу үчүн корректировкаланат. Мындай модификациянын алкагында келип чыккан чыгымдар же төлөнгөн комиссиялар жана алынган комиссиялык сый акылар модификацияланган финансылык активдин дүң баланстык наркын корректировкалайт жана модификацияланган финансылык активдин калган колдонуу мөөнөтү аралыгында амортизацияланат.

Модификациялоодон болгон пайда же чыгым пайда же чыгым жана чогуу алганданы башка киреше жөнүндө консолидацияланган отчетто модификациялоодон болгон пайда/чыгым катары берилет.

Алардын шарттарында олуттуу айыптарсыз номиналдык наркы боюнча мөөнөтүнөн мурда төлөөгө карыз алуучунун укугу каралган, белгиленген пайыздык чени бар кредиттер үчүн рыноктук шарттардын өзгөрүшүнө жооп катары пайыздык чендин рыноктук деңгээлге чейин өзгөрүшү, өзгөрүлмө пайыздык чени бар инструменттерди эсепке алуу тартибине окшош Топ тарабынан эске алынат, б.а. натыйжалуу пайыздык чен перспективалуу түрдө кайрадан каралып чыгат.

Финансылык милдеттенмелер

Топ эгерде анын шарттары модификацияланган милдеттенме боюнча акча каражаттарынын агымынын көлөмү олуттуу алмашкандай өзгөртүлсө, финансылык милдеттенмелерди таанууну токтотот. Мындай учурда шарттары модификацияланган жаңы финансылык милдеттенме адилет наркы боюнча таанылат. Мурунку финансылык милдеттенмелердин баланстык наркы менен шарттары модификацияланган жаңы финансылык милдеттенмелердин наркынын ортосундагы айырма пайда же чыгым катары таанылат. Төлөнгөн ордун толтуруу эгерде бар болсо, берилген финансылык эмес активдерди жана кабыл алынган милдеттенмелерди, анын ичинде жаңы өзгөртүлгөн финансылык милдеттенмени камтыйт.

Топ сапаттык факторлорду, сандык факторлорду жана сапаттык жана сандык факторлордун жалпы таасирин талдоо менен, шарттарды модификациялоонун маанилүүлүгүнө сандык жана сапаттык баалоо жүргүзөт. Топ төмөнкү сапаттык факторлордун негизинде шарттарды модификациялоо маанилүү болуп саналат деген тыянакка келет:

- финансылык милдеттенмелердин валютасын өзгөртүү;
- камсыздоо түрүн же башка активдин сапатын жогорулатуу каражаттарын өзгөртүү;
- конвертациялоо шарттарын кошуу;
- финансылык милдеттенмелердин субординациясын өзгөртүү.

Эгерде баштапкы натыйжалуу пайыздык чен боюнча дисконттолгон алынган комиссиялык сый акыны алып салуу менен, комиссиялык сый акыны төлөөнү кошо алганда, жаңы шарттарга ылайык акча каражаттарынын агымдарынын учурдагы наркы баштапкы финансылык милдеттенме боюнча акча каражаттарынын калган агымдарынын дисконттолгон учурдагы наркынан кеминде 10% айырмаланса, сандык баалоону жүргүзүү максаттары үчүн шарттар олуттуу айырмалануучу болуп эсептелет.

Эгерде финансылык милдеттенмелердин шарттарын модификациялоо аны таанууну токтотууга алып келбесе, анда милдеттенмелердин амортизацияланган наркы акча каражаттарынын модификацияланган агымдарын алгачкы натыйжалуу пайыздык чен боюнча дисконттоо аркылуу кайра эсептелет жана жыйынтыгында келип чыккан айырма пайданын же чыгымдын курамындагы модификациядан чыккан пайда же чыгым катары таанылат. Өзгөрүлмө пайыздык чен менен финансылык милдеттенмелерге карата модификациядан түшкөн пайданы же чыгымды эсептөөдө пайдаланылган баштапкы натыйжалуу пайыздык чен модификациялоону жүргүзүү учуруна карата учурдагы рыноктук шарттарды чагылдыруу үчүн корректировкаланат. Модификациянын алкагында келип чыккан чыгымдар же төлөнгөн комиссиялар милдеттенмелердин баланстык наркын корректировкалоо катары таанылат жана инструмент боюнча натыйжалуу пайыздык ченди

кайра эсептөө аркылуу модификацияланган финансылык милдеттенмелердин калган колдонуу мөөнөтүнүн аралыгында амортизацияланат.

Нарксыздануу

5-эскертүүнү дагы караңыз.

Топ пайда же чыгым аркылуу адилет нарк боюнча бааланбаган төмөнкү финансылык инструменттер боюнча күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар боюнча баалануучу резервди тааныйт:

- карыздык куралдар болуп саналган финансылык активдер;
- чыгарылган финансылык кепилдик келишимдери; жана
- чыгарылган зайымдарды берүү боюнча милдеттенмелер.

Үлүштүк инструменттерге инвестициялар боюнча нарксыздануудан чыгым таанылбайт.

Топ резервдин суммасы 12 айлык күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдарга барабар болгон төмөнкү инструменттерден тышкары, бүтүндөй мезгил үчүн күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдарга барабар суммада күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар боюнча баалануучу резервдерди тааныйт:

- отчеттук датага карата абал боюнча төмөнкү кредиттик тобокелдикке ээ болгон карыздык инвестициялык баалуу кагаздар; жана
- ал боюнча кредиттик тобокелдик аларды баштапкы таануу учурунан тартып олуттуу жогорулабаган башка финансылык инструменттер (5-эскертүүнү караңыз).

Топ эгерде анын кредиттик рейтинги дүйнөдө кабыл алынган “инвестициялык сапат” рейтингинин аныктамасына ылайык келсе, карыздык инвестициялык баалуу кагаз төмөнкү кредиттик тобокелдикке ээ деп эсептейт.

12 айлык күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар – бул отчеттук датадан кийинки 12 айдын ичинде мүмкүн болгон финансылык инструмент боюнча дефолт окуяларынан кесепетинде күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдардын бир бөлүгү. 12 айлык күтүлүп жаткан кредиттик жоготуулар таанылган финансылык инструменттер “1-баскыч” финансылык инструменттерине кирет.

Бүтүндөй мөөнөткө күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар анын бардык күтүлүп жаткан мөөнөтүнүн аралыгында финансылык инструменттин дефолтунун бардык мүмкүн болгон окуяларынын кесепетинде күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар катары аныкталат. Алар боюнча бүтүндөй мөөнөт ичинде ККЧ деп таанылган финансылык инструменттер “2-баскычтын” (эгерде финансылык инструмент боюнча кредиттик тобокелдик ал алгачкы таанылган учурдан тартып бир кыйла жогоруласа, бирок финансылык инструмент кредиттик-нарксызданган болуп саналбаса) жана “3-баскычтын” (эгерде финансылык инструмент кредиттик-нарксызданган болуп саналса) финансылык инструменттерине киргизилет.

Күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдарды баалоо

Күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар дефолттун болуу ыктымалдуулук деңгээли боюнча өлчөнгөн кредиттик чыгымдарды эсептик баалоону билдирет. Алар төмөнкүдөй бааланат:

- *отчеттук датага карата абал боюнча кредиттик-нарксызданган болуп саналбаган финансылык активдерге карата:* бардык күтүлүп жаткан акча каражаттарынын түшпөй калууларынын учурдагы наркы катары (башкача айтканда келишимге ылайык Банкка тиешелүү акча каражаттарынын агымдары менен Банк алууну күтүп жаткан акча каражаттарынын агымдарынын ортосундагы айырма);
- *отчеттук датага карата абал боюнча кредиттик-нарксызданган болуп саналган финансылык активдерге карата:* активдердин дүң баланстык наркы менен эсептик келечектеги акча каражаттарынын агымынын берилген наркынын ортосундагы айырма катары;

- *зайымдарды берүү боюнча милдеттенмелердин пайдаланылбаган бөлүгүнө карата:* эгерде зайымдарды берүү боюнча милдеттенмелердиге ээси зайым алуу укугунан пайдаланса, келишим боюнча Банкка тиешелүү болгон келишимде каралган акча агымдары менен эгерде бул зайым берилсе, Банк алууну күтүп жаткан акча агымдарынын ортосундагы айырманын наркы катары; жана
- *финансылык кепилдик келишимдерине карата:* Банк ордун толтурууну күтүп жаткан суммаларды эсептен чыгаруу менен, ал тарткан кредиттик чыгымды компенсациялоо үчүн келишимдин ээсине күтүлүп жаткан төлөмдөрдүн наркы катары.

5-эскертүүнү дагы караңыз.

Реструктуризацияланган финансылык активдер

Тараптардын макулдашуусу боюнча финансылык активдин шарттары кайра каралган же финансылык активдин шарттары модификацияланган, же карыз алуучунун финансылык кыйынчылыктарынын себеби боюнча колдонуудагы финансылык активди жаңысына алмаштырган учурда, бул финансылык активди таанууну токтотуу зарылчылыгына карата баалоо жүргүзүлөт (4(г)-эскертүүнү караңыз) жана күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар төмөнкүдөй бааланат.

- Эгерде күтүлүп жаткан реструктуризациялоо учурдагы активди таанууну токтотууга алып келбесе, анда модификацияланган финансылык актив боюнча акча каражаттарынын күтүлүп жаткан агымдары учурдагы актив боюнча акча каражаттарынын толук алынбай калган суммаларынын эсебине кошулат (5-эскертүүнү караңыз).
- Эгерде күтүлүп жаткан реструктуризациялоо учурдагы активди таанууну токтотууга алып келсе, анда жаңы активдин күтүлүп жаткан адилет наркы таанууну токтотуу учурундагы актив боюнча акча каражаттарынын акыркы агымы катары каралат. Бул сумма учурдагы финансылык актив боюнча акча каражаттарынын алынбай калган суммаларынын эсебине киргизилет, алар таанууну токтотуунун күтүлгөн датасынан тартып отчеттук күнгө чейинки мезгил ичинде, иштеп жаткан финансылык актив боюнча алгачкы натыйжалуу пайыздык ченди пайдалануу менен дисконттолот.

Кредиттик-нарксызданданган финансылык активдер

Ар бир отчеттук датага карата Топ амортизацияланган нарк боюнча эсепке алынуучу финансылык активдерге жана башка чогуу алгандагы киреше аркылуу адилет нарк боюнча эсепке алынуучу карыздык финансылык активдерге алардын кредиттик нарксыздандуусуна карата баа берүүнү жүргүзөт (“3-баскычтын” финансылык активдерине кирет). Финансылык актив эгерде мындай финансылык актив боюнча келечектеги эсептик акча агымдарына терс таасирин тийгизген бир же бир нече окуялар орун алса, “кредиттик-нарксызданданган” болуп саналат.

Финансылык активдин кредиттик нарксыздандуусунун далили болуп төмөнкү байкалуучу маалыматтар саналат:

- карыз алуучунун же эмитенттин олуттуу финансылык кыйынчылыктары;
- дефолт же төлөмдүн мөөнөтүн өткөрүп жиберүү сыяктуу келишимдин шарттарын бузуу;
- башка жагдайларда Топ карабай турган шарттарда Топтук кредиттик же авансылык төлөмдү реструктуризациялоо;
- карыз алуучунун банкроттук же башка финансылык кайра уюштуруу ыктымалдуулугунун пайда болушу; же
- финансылык кыйынчылыктардын натыйжасында баалуу кагаз үчүн активдүү рыноктун жоголушу.

Карыз алуучунун финансылык абалынын начарлашынан улам шарттары кайра каралып чыккан кредит эгерде келишимде каралган акча каражаттарынын агымын албай калуу

тобокелдиги олуттуу төмөндөгөндүгү жана нарксыздануунун башка белгилери байкалбагандыгы жөнүндө далилдер болбосо, эреже болгондой, кредиттик-нарксызданган деп эсептелет. Мындан тышкары 90 күн же андан ашык мөөнөткө мөөнөтү өтүп кеткен чекене кредиттер кредиттик-нарксызданган болуп эсептелет.

Финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчетто күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар боюнча баалануучу резервди берүү

Күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар боюнча баалануучу резерв финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчетто төмөнкүдөй берилет:

- амортизацияланган наркы боюнча баалануучу финансылык активдер: бул активдердин баланстык наркынын азайышы катары;
- зайымдарды берүү боюнча милдеттенмелер жана финансылык кепилдик келишимдери: жалпы учурда резерв катары;
- эгерде финансылык инструмент талап кылынган, ошондой эле талап кылынбаган компонентти камтыса жана Топ зайым берүү боюнча кабыл алынган милдеттенме боюнча күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдарды буга чейин талап кылынган бөлүк (берилген кредит) боюнча күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдардан өзүнчө аныктай албаса: Топ эки компонент боюнча тең чыгымдар боюнча баалануучу резервн берт. Жалпы сумма талап кылынган бөлүктүн (берилген кредиттин) дүң баланстык наркынын азайышы катары көрсөтүлөт. Пайдаланылган компоненттин дүң баланстык наркынан баалоочу резервдин чоңдугунун ар кандай ашып кетиши баалоо милдеттенмелери катары көрсөтүлөт.

Эсептен чыгаруу

Финансылык активди толук суммада же анын бир бөлүгүндө ордун толтурууга негиздүү күтүүлөр жок болгон учурда зайымдар жана карыздык баалуу кагаздар эсептен чыгарылат (жарым-жартылай же толук суммада). Эреже болгондой, бул Топ эмитенттин эсептен чыгарыла турган карыздын суммасын тындыруу үчүн жетиштүү көлөмдө акча агымын түзө турган активдери же киреше булактары жок экендигин аныктаган учур. Бул баалоо ар бир актив үчүн өзүнчө жүргүзүлөт.

Мурда эсептен алынган суммалардын ордун толтуруу “карыздык финансылык активдердин нарксыздануусунан чыгымдар” беренесинде пайда же чыгым жана башка чогуу алгандагы киреше жөнүндө консолидацияланган отчетто чагылдырылат.

Бирок эсептен чыгарылган финансылык активдер тиешелүү суммалардын ордун толтурууга карата Топтун жол-жоболоруна ылайык келүүсүн камсыз кылуу максатында укук колдонуу объектиси болуп кала бериши мүмкүн.

(д) Кардарларга берилген кредиттер

Финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчеттун “Кардарларга берилген кредиттер” беренеси камтыйт: амортизацияланган нарк боюнча баалануучу кардарларга берилген кредиттер (4(г)-эскертүүнү караңыз); алар алгач бүтүм боюнча жана кийин натыйжалуу пайыздык чен ыкмасын пайдалануу менен алардын амортизацияланган наркы боюнча кошумча түз чыгашаларду кошуу менен адилет нарк боюнча бааланат.

(е) Амортизациялык нарк боюнча баалануучу инвестициялык баалуу кагаздар

Финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчеттун “Амортизацияланган нарк боюнча баалануучу инвестициялык баалуу кагаздар” беренеси амортизациялык нарк боюнча баалануучу карыздык инвестициялык баалуу кагаздарды камтыйт (4(г)-эскертүүнү караңыз); алар алгач бүтүм боюнча жана кийин натыйжалуу пайыздык чен ыкмасын пайдалануу менен алардын амортизацияланган наркы боюнча кошумча түз чыгашаларды кошуу менен адилет нарк боюнча бааланат.

(ж) Депозиттер, башка зайым каражаттары, чыгарылган карыздык баалуу кагаздар жана субординацияланган милдеттенмелер

Депозиттер, башка зайым каражаттары, чыгарылган карыздык баалуу кагаздар жана субординацияланган милдеттенмелер бүтүм боюнча жана кийин натыйжалуу пайыздык чен ыкмасын пайдалануу менен алардын амортизацияланган наркы боюнча тиешелүү түз чыгымдарды кемитүү менен алгач адилет нарк боюнча бааланат.

(з) Финансылык кепилдик келишимдери жана зайымдарды берүү боюнча милдеттенмелер

Финансылык кепилдик келишими – бул Топ келишимде көрсөтүлгөн карызкор карыз инструментинин шарттарында белгиленген мөөнөттө төлөмдү ишке ашыра албагандыгынын натыйжасында тарткан зыяндын ордун толтуруу үчүн кепилдик ээсине белгилүү төлөмдөрдү жүргүзүүгө Топту милдеттендирген келишим. Зайымдарды берүү боюнча милдеттенме – бул зайымды алдын-ала макулдашылган шарттарда жана белгиленген мөөнөттө берүү боюнча бекем милдеттенме.

Чыгарылган финансылык кепилдик келишимдеринен жана зайымдарды берүү боюнча милдеттенмелерге карата пайда болгон милдеттенмелер башка милдеттенмелердин курамына киргизилет.

Зайымдарды берүү боюнча милдеттенмелер төмөнкү учурлардан тышкары финансылыктык отчеттуулукта таанылбайт:

- Топ тарабынан адилет нарк боюнча баалануучу финансылык милдеттенмелер категориясында аныкталган, анын өзгөрүшү пайданын же чыгымдын курамында чагылдырылган, кредиттерди берүү боюнча милдеттенмелер;
- эгерде Топто кредиттерди берүү боюнча милдеттенмелерге байланыштуу сатып алган активдерди мурда сатуу тажрыйбасы болгон учурда, алар пайда болгондон кийин инструменттердин ошол эле классына тиешелүү болгон кредиттерди берүү боюнча ушул сыяктуу милдеттенмелер финансы инструментинин туундусу катары каралат;
- ал боюнча эсептешүүлөр келишимге ылайык акча каражаттары менен нетто-өлчөмдө эе башка финансылык инструментти берүү же чыгаруу аркылуу жүргүзүлө турган, кредиттерди берүү боюнча милдеттенмелер;
- рыноктук ченден төмөн чен боюнча кредиттерди берүү боюнча милдеттенмелер.

(и) Негизги каражаттар

Жеке активдер

Негизги каражаттардын объекттери амортизациянын жана нарксыздануудан келип чыккан чыгымдардын топтолгон суммаларын эсептен чыгарып салуу менен өздүк наркы боюнча чагылдырылат.

Эгерде негизги каражаттардын объектиси пайдалуу колдонуунун ар кандай мөөнөтүнө ээ болгон бир нече компоненттерден турса, мындай компоненттер негизги каражаттардын өзүнчө объекттери катары чагылдырылат.

Амортизация

Негизги каражаттар боюнча амортизация аларды пайдалануу пайдалануунун болжолдуу мөөнөтүнүн ичинде эскирүүнү бирдей чегерүү ыкмасы боюнча чегерилет жана пайданын же чыгымдын курамында чагылдырылат. Амортизация активдер жеткиликтүү жана колдонууга даяр болгон датадан тартып башталат. Негизги каражаттардын ар кандай объекттерин пайдалуу колдонуунун мөөнөтү төмөнкүдөй көрсөтүлүшү мүмкүн:

Имараттар	50 жыл;
Курулмалар	15 жыл;
Ижарага алынган менчикти абаттоо	3 жыл;
Кеңсе эмереги жана буюмдары	5 жыл;
Жабдуу	3-5 жыл;
Транспорт каражаттары	5 лет.

Оңдоого жана калыбына келтирүүгө тиешелүү чыгашалар пайда болууга жараша чыгымдарга кирет жана эгерде капиталдаштырууга жатпаса, операциялык чыгымдардын курамына киргизилет.

(к) Ижара келишимдери

Топ ижара башталган датага карата пайдалануу укугу жана ижара боюнча милдеттенме түрүндөгү активди тааныйт. Пайдалануу укугу формасындагы актив алгач баштапкы наркы боюнча, андан кийин – топтолгон амортизацияны жана нарксыздануудан улам келип чыккан чыгымдарды эсептен алып салуу менен баштапкы наркы боюнча бааланат жана ижара боюнча милдеттенмелердин айрым кайра баалоолорун чагылдыруу үчүн корректировкаланат.

Ижара боюнча милдеттенме алгач ижара келишиминде белгиленген пайыздык ченди, же эгерде бул ченди оңой аныктоо мүмкүн болбосо, Топ тарабынан кошумча зайым каражаттарын тартуу чендерин колдонуу менен дисконттолгон, ижара башталган датага чейин жүргүзүлө элек ижара төлөмдөрүнүн учурдагы наркы боюнча бааланат. Эреже болгондой, Топ дисконттоо чени катары кошумча зайым каражаттарын тартуу ченин колдонот.

Ижара боюнча милдеттенмелердин баланстык наркы кийин бул милдеттенме боюнча пайыздардын суммасына көбөйөт жана жүргүзүлгөн ижара келишимдеринин суммасына азаят.

Ижараны аныктоо

Топ ижара келишиминин жаңы аныктамасынын негизинде ижара келишими экендигин же ал ижараны карай турганын баалайт. ФОЭСтин (IFRS) 16-стандартына ылайык келишим эгерде бул келишим боюнча ордун толтуруунун ордуна белгилүү бир мезгил аралыгында идентификацияланган активдин пайдаланууну контролдоо укугу берилсе, ижара келишими болуп саналат же ижара компонентин камтыйт.

Ижара компонентин камтыган келишимди колдонуу же модификациялоо башталганда, Топ өзүнчө бүтүмдүн салыштырмалуу баасынын негизинде ижаранын ар бир компонентине жана ижара болуп саналбаган компонентке келишимде каралган ордун толтурууну бөлүштүрөт.

Топ ижарага алуучу катары

Ижарага алуучу катары Топ көпчүлүк ижара келишимдери үчүн пайдалануу укугу формасындагы активдерди (24-эскертүү) жана ижара боюнча милдеттенмелерди (31-эскертүү) тааныйт, башкача айтканда мындай ижара келишимдери баланста чагылдырылат.

Топ ижарага берүүчү катары

Банк алып койгон камсыздоону бөлүп төлөө менен алдын ала сатып алуу-сатуу келишимдерин түздү. Бул келишимдер Банк тарабынан ФОЭСтин (IFRS) 16-стандартына ылайык финансылык ижара боюнча дебитордук карыз катары классификацияланат, анткени Банк бул активдерди ижарага алуучунун пайдалануусуна сый акы үчүн берген, келишимдин колдонуу мөөнөтүнүн аягында активдерге менчик укугу сатып алуучуга өтөт, ал эми келишимдин колдонуу мөөнөтүнүн башында төлөмдөрдүн учурдагы наркы маңызы боюнча сатылып жаткан активдин бүткүл адилет наркын билдирет.

(л) Алып койгон активдер

Алып койгон активдер эки чоңдуктун эң кичинеси боюнча аныкталат: иш жүзүндөгү өздүк наркы же мүмкүн болуучу сатуунун таза наркы.

Мүмкүн болгон сатуунун таза наркы ушул объект боюнча жумуштарды аткарууну аяктоого жана аны сатууга эсептик чыгымдарды алып салуу менен, ишкананын кадимки чарбалык ишинин жүрүшүндө запастар объектисин сатуунун болжолдуу (эсептик) баасын билдирет.

(м) Резервдер

Резерв болгон окуянын натыйжасында Топтун юридикалык же негиздүү милдеттенмеси келип чыккан жана бул милдеттенмелерди аткаруу үчүн каражаттардын агып чыгышы талап кылынган учурда, финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчетто чагылдырылат. Эгерде мындай милдеттенмелердин суммасы олуттуу болсо, анда резервдер акчанын болжолдуу келечектеги агымдарын дисконттоо аркылуу аныкталат, ал акчанын убакыт наркынын учурдагы рыноктук баасын чагылдырган салыкка чейинки дисконттоо ченин жана мүмкүн болгондо ошол милдеттенмеге мүнөздүү тобокелдиктерди чагылдырат.

(н) Акционердик капитал

(i) Жөнөкөй акциялар

Жөнөкөй акциялар капитал катары классификацияланат. Жөнөкөй акцияларды чыгарууга түздөн-түз болгон байланыштуу кошумча чыгымдар өздүк капиталдын өлчөмүнөн чыгаруу катары салыктык эффектти эске алуу менен чагылдырылат.

(ii) Дивиденддер

Топтун дивиденддерди жарыялоо жана төлөп берүү мүмкүнчүлүгү Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдарынын жөнгө салуусуна туура келет.

Жөнөкөй акциялар боюнча дивиденддер аларды жарыялоого жараша бөлүштүрүлбөгөн пайданы пайдалануу катары консолидацияланган финансылык отчетто чагылдырылат.

(о) Салык салуу

Пайдага салыктын суммасы учурдагы салыктын суммасын жана кийинкиге калтырылган салыктын суммасын камтыйт. Пайдага салык башка чогуу алгандагы кирешелердин курамында чагылдырылуучу операцияларга же капиталдын эсептеринде түздөн-түз чагылдырылуучу менчик ээлери менен операцияларга тиешелүү суммаларан тышкары, пайданын же чыгашанын курамында толук көлөмдө чагылдырылат, алар тиешелүү түрдө башка чогуу алгандагы кирешелердин курамында же түздөн-түз капиталдын курамында чагылдырылат.

Учурдагы пайдага салык отчеттук датага карата колдонулган же маңызы боюнча колдонууга киргизилген же пайдага салык боюнча чендерди, ошондой эле өткөн жылдардагы пайдага салык боюнча корректировкаларды эске алуу менен жыл үчүн салык салынуучу пайданын болжолдуу өлчөмүнө жараша эсептелет.

Кийинкиге калтырылган салыктык активдер жана кийинкиге калтырылган салыктык милдеттенмелер консолидацияланган финансылык отчетто аларды чагылдыруу максатында аныкталган активдер менен милдеттенмелердин баланстык наркы менен алардын салыктык базасынын ортосунда келип чыккан убакыт айырмачылыктарына карата чагылдырылат. Кийинкиге калтырылган салыктык активдер жана кийинкиге калтырылган салыктык милдеттенмелер төмөнкү убакыт айырмачылыктары боюнча таанылбайт: гудвиллдин консолидацияланган финансылык отчетунда чагылдырууга байланыштуу жана салык салынуучу базаны төмөндөтпөгөн айырмачылыктар, алардын баштапкы чагылдырылышы бухгалтердик эсепке да, салык салынуучу пайдага да таасир этпеген, активдер менен милдеттенмелерге тиешелүү айырмачылыктар; ошондой эле башкы компания аталган айырмачылыктарды ишке ашыруу убактысын көзөмөлдөө мүмкүнчүлүгүнө ээ болгон жана бул убакыттык айырмачылыктар жакынкы келечекте ишке ашырылбайт деген ишеним болгон учурда, туунду компанияларга инвестициялар менен байланыштуу убакыт айырмачылыктары.

Кийинкиге калтырылган салыкты баалоо салыктын кесепеттерин чагылдырат, алар Топ отчеттук мезгилдин акырына карата активдердин жана милдеттенмелердин баланстык наркын кайтарып берүүнү же төлөөнү пландаштырган ыкмасына жараша болот. Кийинкиге калтырылган салыктын чоңдугу отчеттук датага карата колдонуудагы мыйзамдарга же маңызы боюнча колдонууга киргизилген мыйзамдарга негизденүү менен убакыттык айырмачылыктарды калыбына келтирүү учурунда келечекте колдонула турган салык чендерине жараша аныкталат.

Кийинкиге калтырылган салык активи убакыттын айырмачылыктарын, пайдаланылбаган салыктык чыгымдардын жана кредиттерди тындыруу үчүн жетиштүү болгон, келечекте салык салынуучу пайданы алуу ыктымалдыгы боюнча чагылдырылат. Кийинкиге калтырылган салык активинин өлчөмү аны сатуудан түшкөн тиешелүү пайда алуу мүмкүнчүлүгү жок болгон өлчөмдө азайтылат.

(п) Камсыздандыруу келишимдери

ФОЭСтин (IFRS) 17-стандартына өтүү датасына карата Топ мурда колдонулган ыкманы колдонгон жеке өмүрдү камсыздандыруу топтомго полистеринен тышкары, камтуу мөөнөтү бир жылдан ашкан колдонуудагы камсыздандыруу келишимдерин аныктаган жок. Бардык башка полистер үчүн Топ камсыздандыруу боюнча калган милдеттенмелерди баалоо жалпысынан ФОЭСтин (IFRS) 4-стандарына ылайык алынбаган сый акыны эсептөөгө окшош болгон сый акыны бөлүштүрүү ыкмасын (PPA) колдонду. Пайда болгон талаптар боюнча милдеттенмелерди баалоодо Топ келечектеги акча агымдарын дисконттогон жок, анткени мындай талаптар келип чыккан датадан тартып бир жылдын ичинде акча агымдары төлөнүп бериле турганы күтүлүүдө.

(i) Келишимдердин классификациясы

Ага ылайык Топ камсыздандырылуучуга же башка бенефициарга компенсация төлөп берүүгө макул болуу менен, экинчи тараптын (мындан ары - “камсыздандырылуучу”) олуттуу камсыздандыруу тобокелдигин өзүнө алган келишимдер, эгерде келечектеги белгилүү бир мүмкүн болуучу окуя (“камсыздандыруу учуру”) камсыздандырылуучуга же башка бенефициарга терс таасирин тийгизген учурда, камсыздандыруу келишимдери катары классификацияланат.

Камсыздандыруу тобокелдиги – бул финансылык тобокелдиктен айырмаланган тобокелдик. Финансылык тобокелдик – бул келечекте бир же бир нече белгилүү бир пайыздык чендердин, баалуу кагаздардын наркынын, товарлардын баасынын, валюта курсунун, баалардын же чендердин индексинин, кредиттик рейтингдин же кредиттик индекстин же финансылык эмес өгөрүлмөлүүлөр учурунда мындай өгөрүлмөлүүлөр келишимдин тараптары үчүн мүнөздүү болуп саналбаган шартта башка өгөрүлмөлөрдүн мүмкүн болуучу өзгөрүү тобокелдиги. Камсыздандыруу келишимдери боюнча белгилүү бир финансылык тобокелдик да берилиши мүмкүн.

Камсыздандыруу тобокелдиги камсыздандыруу окуясы Топту олуттуу кошумча төлөмдөрдү ишке ашырууга милдеттендире алганда гана олуттуу болуп саналат. Келишим камсыздандыруу келишими катары классификациялангандан кийин, ал бардык укуктар жана милдеттенмелер аяктаганга чейин же аткарылганга чейин сакталат.

Ага ылайык камсыздандыруу тобокелдигинин камсыздандырылуучудан Топко олуттуу эмес болуп саналган камсыздандыруу келишимдери финансылык инструменттер катары классификацияланат.

(ii) Таануу жана таанууну токтотуу

Чыгарылган камсыздандыруу келишимдери алгач төмөнкү даталардын эң алгачкы датасында таанылат: камтуу мезгили башталган дата; полистин ээсинен биринчи төлөм мөөнөтү келген же эгерде биринчи төлөмдүн белгилүү бир датасы каралбаса, төлөм иш жүзүндө алынган дата жана Топ келишимдин оордук келтирүүчү болуп баратканын аныктаган дата.

Пропорционалдык негизде айрым камсыздандыруу келишимдери боюнча чыгымдарды жапкан, кармалуучу кайра камсыздандыруу келишимдери (пропорционалдык же квоталык-пропорционалдык кайра камсыздандыруу) төмөнкү даталардан ичинен эң кеч датасында таанылат: камсыздандыруу полисин тындыруу мезгили башталган дата; же ар кандай базалык камсыздандыруу келишими баштапкы таанылган дата. Топ базалык камсыздандыруу келишимдеринин жок дегенде бирин тааныганга чейин квота-пропорционалдык кайра камсыздандыруу келишимин тааныбайт.

Базалык келишимдер боюнча белгилүү бир суммадан ашкан чогуу алгандагы чыгымдарды тындырган, кармалуучу кайра камсыздандыруу келишимдери (пропорционалдуу эмес кайра камсыздандыруу келишимдери – зыяндын эксцедентин кайра камсыздандыруу) тындыруу мезгилинин башталышында таанылат.

Камсыздандыруу келишимин таануу токтотулат, эгерде ал: тындырылса (камсыздандыруу келишиминде көрсөтүлгөн милдеттенме бүткөндө же аткарылганда же жокко чыгарылганда); же контракт өзгөртүлсө жана айрым кошумча критерийлер аткарылса.

(iii) Баалоо

Сый акыны бөлүштүрүүнүн негизиндеги ыкмага ылайык баалануучу келишимдер

Өмүрдү камсыздандырууга байланышпаган камсыздандыруу сегментинде Топ түзүүдө төмөнкү критерийлер сакталган келишимдердин топторун баалоону жөнөкөйлөштүрүү үчүн РАА ыкмасын колдонот.

- *Камсыздандыруу келишимдери* Топто ар бир келишимди тындыруу мезгили бир жылды түзөт.
- *Зыяндуу кайра камсыздандыруу келишимдери:* Топто ар бир келишимди тындыруу мезгили бир жылды түзөт.
- *Тобокелдикке байланыштуу кайра камсыздандыруу келишимдери:* Топ активди баалоонун жыйынтыгында калган тындырууларга карата алынган жыйынтыктар келишимде каралган кызмат көрсөтүүлөр (CSM) үчүн маржаны пайдалануу менен эсепке алуу саясатын колдонуунун жыйынтыгынан олуттуу айырмаланбай тургандыгын негиздүү күтөт. Ар кандай мүмкүн болуучу баалоолорду салыштырганда Компания пайда же чыгымга тындыруунун калган бөлүгү үчүн активди бошотуунун ар кандай моделдеринин таасирин, ошондой эле акчанын убакыт наркынын таасирин эске алат. Эгерде талап пайда болгонго чейинки мезгил аралыгында келишимдерди аткаруу боюнча акча агымдарынын олуттуу өзгөрүлмөлүүлүгү күтүлсө, анда бул критерий сакталбайт.

Камсыздандыруу келишимдери

Келишимдердин ар бир топбун баштапкы таанууда тындыруунун калган бөлүгү боюнча милдеттенмелердин баланстык наркы ошол датага карата топко бөлүштүрүлгөн аквизициялык акча агымдарын эсептен алып салуу менен, алгачкы таанууда алынган сый акылар катары бааланат жана топко тиешелүү акча агымдарына карата мурда таанылган ар кандай активдерди же милдеттенмелерди таанууну токтотуунун натыйжасында келип чыккан суммаларды эске алуу менен корректировкаланат.

Эгерде топтогу ар бир келишим боюнча тындыруу мөөнөтү бир жылды түзсө, Топ алардын пайда болушуна жараша аквизициялык акча агымдарынын чыгымдарына эсептен чыгаруу чечимин кабыл алды.

Натыйжада тындыруунун калган бөлүгү боюнча милдеттенмелердин баланстык наркы алынган сый акынын суммасына көбөйөт жана көрсөтүлгөн кызматтар үчүн камсыздандыруу боюнча түшкөн акча катары таанылган суммага азаят. Келишимдердин ар бир тобун баштапкы таанууда Топ кызматтыр бир бир бөлүгүн көрсөтүү менен тиешелүү сый акыны төлөө датасынын ортосундагы убакыт бир жылдан ашык эместе түзөт. Ушундан улам Топ акчанын убакыттык наркын жана финансылык тобокелдиктин таасирин чагылдыруу максатында тындыруунун калган бөлүгү боюнча милдеттенмени корректировкалабоону чечкен.

Камсыздандыруу келишимдери боюнча калдыктар, ошондой эле баштапкы таанууда камсыздандыруу боюнча активдердин курамында пайда болгон талаптарды тындыруунун натыйжасында келип чыккан суммалар алынган же алынууга тийиш болгон ордун толтуруунун адилет наркы боюнча бааланат. Баштапкы таануудан кийин активдер нарксыздандыруу үчүн резервди эсептен алып салуу менен, натыйжалуу пайыздык ченди пайдаланып амортизацияланган нарк боюнча бааланат, ал күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдардын негизинде эсептелет.

Эгерде тындыруу мезгилинин кайсы бир мезгилинде фактылар жана жагдайлар келишимдердин тобу оордук келтирүүчү болуп саналарын көрсөтсө, Топ чыгымды пайданын же чыгымдын курамындагы чыгым катары тааныйт.

Кайра камсыздандыруу келишимдери

Топ кайра камсыздандыруу келишимдерин камсыздандыруу келишимдеринин өзгөчөлүктөрүнөн айырмалоочу өзгөчөлүктөрдү чагылдыруу үчүн зарыл болгон учурда ылайыкташтырылган кайра камсыздандыруу келишимдеринин тобун баалоо үчүн ушундай эсепке алуу саясатын колдонот.

Баштапкы таанууда кайра камсыздандыруучулардан өндүрүп алынуучу талаптардын суммасы алынган же алынууга тийиш болгон ордун толтуруунун адилет наркы боюнча бааланат. Баштапкы таануудан кийин активдер нарксыздандыруу үчүн резервди эсептен алып салуу менен натыйжалуу пайыздык ченди пайдаланып, амортизацияланган нарк боюнча бааланат, ал күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдардын негизинде эсептелет.

Баштапкы таанууда тындыруунун калган бөлүгү үчүн кайра камсыздандыруу активдери төлөнө турган кайра камсыздандыруу сый акыларынын суммасы боюнча бааланат. Натыйжада тындыруунун калган бөлүгү үчүн активдин баланстык наркы кайра камсыздандыруу боюнча төлөнгөн сый акынын суммасына көбөйтүлөт жана кармалып турган кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча камсыздандыруу кызматтарынын курамында таанылган суммага азайтылат.

Пайда болгон талаптар боюнча кайра камсыздандыруу боюнча активдер кармалып турган кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча кайрадан камсыздандыруучулар тарабынан орду толтурула турган күтүлгөн акча агымдарынын суммасы боюнча бааланат жана тарткан талаптар боюнча милдеттенмелердин курамында таанылган суммаларга ылайык келет. Келишимдерди аткаруу боюнча орду толтурулуучу акча агымдарындагы кийинки өзгөртүүлөр мурдагы кызмат көрсөтүүлөргө тиешелүү өзгөртүүлөр катары корректировкаланат. Талаптар келип чыккан датадан тартып бир жылдын ичинде алынат деп күтүлгөн учурлардан тышкары, келечектеги акча агымдары дисконттолот (учурдагы тарифтер боюнча).

Пайда болгон талаптар боюнча милдеттенме

Топ камсыздандыруу келишимдеринин тобу боюнча келип чыккан талаптар боюнча милдеттенмелерди келип чыккан талаптарга тиешелүү келишимдерди аткаруу боюнча акча агымдарынын суммасында тааныйт. Талаптар келип чыккан датадан тартып бир жылдын ичинде төлөнөт деп күтүлгөн учурлардан тышкары, келечектеги акча агымдары дисконттолот (учурдагы тарифтер боюнча).

(iv) Пайда же чыгым же башка чогуу алгандагы киреше жөнүндө отчетто таанылган суммалар

Камсыздандыруу боюнча түшкөн акча

Отчеттук мезгил аралыгында таанылган камсыздандыруу боюнча түшкөн сумма Топ бул кызматтардын ордуна алууну күткөн ордун толтуруунун бир бөлүгүн чагылдырган суммада убада кылынган кызматтарды берүүнү чагылдырат.

Тындыруу мезгили 12 ай же андан аз болгон келишимдер үчүн Топ сый акыларды бөлүштүрүүнүн негизиндеги ыкманы колдонот, ага ылайык Топ камсыздандыруу келишимдеринин тындыруу мезгилинин аралыгында өткөн убакыттын негизинде камсыздандыруу боюнча түшкөн акчаны тааныйт.

Камсыздандыруу кызматтары боюнча чыгымдар

Камсыздандыруу кызматтары боюнча чыгымдар төмөнкүлөрдү камтыйт:

- пайда болгон талаптар жана пайдалар;
- камсыздандыруу кызматтары боюнча түздөн-түз аларга тиешелүү болгон башка тарткан чыгымдар;
- аквизициялык акча каражаттарынын агымдары;
- өткөн мезгилдердин кызматтарына тиешелүү болгон өзгөрүүлөр;
- келечектеги кызматтарга тиешелүү болгон өзгөрүүлөр)эгерде мындай болсо, чыгымдын компонентинин өзгөрүшүнөн улам оордук келтирүүчү келишимдердин топтору боюнча чыгымдар/калыбына келтирүүлөр).

Жогоруда көрсөтүлгөн категорияларга ылайык келбеген башка чыгашалар пайда же чыгым жөнүндө отчетто башка операциялык чыгымдардын курамына киргизилет.

Кармалуучу кайра камсыздандыруу келишимдеринин жыйынтыгында пайда болуучу камсыздандыруу кызматтары

Топ кармалуучу кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча финансылык жыйынтыктарды нетто-негизде төмөнкү суммалардан турган, кармалуучу кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча таза кирешенин (чыгашанын) курамында берет:

- кайра камсыздандыруу боюнча чыгашалар;
- кайра камсыздандыруучулардан алынган ар кандай суммалар, анын ичинде комиссиялар жана пайда болгон талаптардын ордун толтуруу;
- камсыздандыруу кызматтары боюнча түздөн-түз аларга тиешелүү болгон башка тарткан чыгымдар;
- өткөн мезгилдердин кызматтарына байланыштуу өзгөрүүлөр.

Топ кайра камсыздандыруу боюнча төлөнгөн сый акыларды кайра камсыздандыруу келишимдеринин топтору боюнча кызматтарды алууга жараша пайданын же чыгымдын курамында бөлүштүрүүнү тааныйт. РАА ылайык бааланган келишимдер үчүн ар бир мезгил үчүн төлөнгөн кайра камсыздандыруу сый акыларынын бөлүштүрүлүшү ошол мезгилде алынган кызматтар үчүн күтүлгөн сый акы төлөмдөрүнүн суммасын билдирет.

(v) *Пайда болгон талаптар боюнча милдеттенмелер – негизги божомолдор*

Божомолдорду аныктоо үчүн колдонулган процесс эң ыктымалдуу же күтүлгөн жыйынтыктарга нейтралдуу баа берүү үчүн арналган. Божомолдорду түзүү үчүн негиз катары колдонулган маалымат булактары ички булак болуп саналат, алар жыл сайын жүргүзүлүп жаткан деталдуу изилдөөлөрдүн жыйынтыктарын камтыйт. Божомолдор алардын байкалган рынотук бааларга жана башка жарыяланган маалыматтарга ылайык келишин камсыз кылуу максатында текшерилет. Бирок кыргыз камсыздандыруу рыногунда жалпыга жеткиликтүү маалыматтын жетишсиздиги байкалууда, ал негизги иш боюнча божомолдорду жана өзгөрүүлөргө дуушар болууну аныктоо үчүн актуалдуу болмок.

Иштин мүнөзүн эске алганда кандайдыр бир өзүнчө дооматтардын болжолдуу жыйынтыктарын жана билдирилген дооматтар боюнча акыркы чыгымдарды тактык менен айтуу өтө кыйын. Ар бир билдирилген доомат бардык жагдайларга, авариялык эксперттерден алынган маалыматка жана ушул сыяктуу дооматтардын көлөмү боюнча тарыхый маалыматтарга тийиштүү көңүл буруу менен жеке тартипте өзүнчө каралат. Ар бир учур боюнча баалоо дайыма каралып турат жана жаңы маалыматтар пайда болгон учурда тиешелүү түрдө жаңыртылып турат. Баалоо учурдагы маалыматтын негизинде түзүлөт. Чыгымдарды тындыруу чыгашаларынын жыйынтыктоочу көлөмүнө таасир этүүчү көптөгөн факторлордун таасирин баалоо кыйын. Пайда болгон талаптар боюнча милдеттенмелерди эсептөөнүн татаалдыгы дагы иштин ар кандай түрлөрү үчүн негизги камсыздандыруу келишимдериндеги айырмачылыктан, талаптардын татаалдыгынан, талаптардын көлөмүнөн жана талаптардын жеке оордугунан, талаптын келип чыккан датасын жана аны иш жүзүндөгү билдирүү датасын аныктоодон улам айырмаланат.

Жетекчилик камсыздандыруунун көпчүлүк түрлөрү боюнча жоопкерчиликтин аяктоо мезгили кыска болгондуктан, Топтун камсыздандыруу портфелинин жыйынтыгы күтүлгөн чыгымдардын коэффициентиндеги өзгөрүүлөргө сезимтал болот деп эсептейт. Күтүлүп жаткан чыгымдарды коэффициенти күтүлүп жаткан төлөмдөрдүн суммасынын жана чыгымдардын резервиндеги өзгөрүүлөрдүн алынган сый акыларга болгон катышы катары аныкталат. Топ камсыздандыруу тарифтерин пайда болгон тенденцияларды эске алуу үчүн көрсөтүлгөн өзгөрүлмө маанилердин акыркы өзгөрүүлөрүнүн негизинде дайыма корректировкалап турат.

5 Маанилүү эсептик пикирлер жана баалоонун белгисиздигинин негизги булактары

Баалоолорду жана пикирлерди пайдалануу

Ушул консолидацияланган финансылык отчетту даярдоодо жетекчилик Топтун эсеп саясатын колдонууга жана активдердин жана милдеттенмелердин, кирешелердин жана чыгашалардын чагылдырылган суммаларына таасирин тийгизген пикирлерди, баалоолорду жана божомолдорду пайдаланды. Баалоо жана ага байланыштуу божомолдор тарыхый тажрыйбага жана орундуу деп эсептелген башка факторлорго негизделген. Иш жүзүндөгү жыйынтыктар бул баалоолордон айырмаланышы мүмкүн.

Баалоолор жана алардын негизинде жаткан божомолдор дайыма каралып турат. Эсептик баалоолордогу өзгөрүүлөр, эгерде өзгөрүү ошол мезгилге гана таасир тийгизсе, баалоо кайра каралып жаткан мезгилде, же эгерле өзгөртүү учурдагы да, келечектеги да мезгилдерге таасир тийгизсе, кайра карап чыгуу мезгилинде жана келечектеги мезгилдерде таанылат.

Маанилүү эсептик пикирлер

Консолидацияланган финансылык отчетто таанылган суммаларга кыйла олуттуу таасир тийгизүүчү эсеп саясатын колдонууда жасалган пикирлер бул баштапкы таануу учурунан тартып финансылык актив боюнча кредиттик тобокелдиктин олуттуу жогорулагандыгын аныктоо үчүн критерийлерди белгилөө, болжолдуу маалыматты ККЧны баалоого киргизүү методологиясын аныктоо, ошондой эле ККЧны баалоо үчүн колдонулган моделдерди тандоо жана бекитүү болуп саналат, алар төмөнкү бөлүмдө баяндалган.

ККЧны баалоо боюнча пикирлерден жана божомолдордон айырмаланып, Топ ошондой эле өнүктүрүү банктары (же ушуга окшош эл аралык же мамлекеттик финансы институттары) тарабынан өнүктүрүү максатында уюмдарга берилген кредиттерди баштапкы баалоо анын иш жүзүндөгү сатуу баасына барабар экендигин баалоого карата пикирлерди колдонот. Тиешелүү маселе боюнча маалымат 32-эскертүүдө ачыкталган.

Бул зайымдар мамлекеттик бизнести өнүктүрүү, агрардык өнөр жай жана башка өнүгүү программаларын каржылоо үчүн Топко берилген. Бул зайымдарга тиешелүү келишимдер боюнча пайыздык чендер орточо рыноктук пайыздык чендерден төмөн болуп саналат. Зайымдар боюнча тартылган каражаттарды түздөн-түз кредиттерди берүү үчүн пайдаланууга байланыштуу, жетекчилик келишимдер боюнча пайыздык чендер мындай зайымдар боюнча рыноктук пайыздык чендер болуп саналат деп эсептейт, ошондуктан Топ алгач келишим боюнча кредиттин номиналдык суммасына барабар болгон адилет нарк боюнча көрсөтүлгөн финансылык инструменттерди тааныган.

Топ отчеттуулук жана маалыматтардын берүү үчүн функционалдык валютаны АКШ доллары катары аныктоо үчүн пикирди колдонот. Жетекчиликтин функционалдык валютаны аныктоодо тиешелүү фактыларга жана жагдайларга баа берүүсү 3(д)-эскертүүгө киргизилген.

Божомолдор жана баалоолордун белгисиздиги

Олуттуу корректировкалоо талап кылынышы мүмкүн болгон олуттуу тобокелдик менен коштолгон эсептик баалоолорго карата божомолдор жана белгисиздиктер жөнүндө маалымат финансылык инструменттердин нарксыздануусу катары сүрөттөлөт: ККЧ баалоо

модели үчүн баштапкы маалыматтарды аныктоо, анын ичинде болжолдуу маалыматты киргизүү.

Топ колдонгон финансы тобокелдиктерин башкаруу боюнча саясат жөнүндө маалымат 34-эскертүүдө берилген.

Кредиттик тобокелдик – күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдын суммасы

Нарксызданууну баалоо үчүн колдонулган баштапкы маалыматтар, божомолдор жана ыкмалар

Кредиттик тобокелдиктин градация деңгээлдери (рейтингдер)

Топ кредиттик тобокелдикке дуушар болгон ар бир позицияга дефолт тобокелдигин божомолдоо үчүн колдонулган ар кандай маалыматтардын негизинде, ошондой эле кредиттик сапатка карата эксперттик пикирди колдонуу аркылуу кредиттик тобокелдикти тиешелүү рейтингин ыйгарат. Кредиттик тобокелдиктин рейтингин дефолт болуу тобокелдигинин индикатору катары кызмат кылган сапаттык жана сандык факторлорду колдонуу менен аныкталат. Бул факторлор кредиттик тобокелдикке дуушар болгон позициянын мүнөзүнө жана карыз алуучунун түрүнө жараша өзгөрөт.

Кредиттик тобокелдиктин рейтингдери кредиттик тобокелдик начарлаганына жараша дефолт тобокелдиги экспонент боюнча өсө тургандай аныкталат жана калибрленет – мисалы, 1 жана 2 кредиттик тобокелдик рейтингинин ортосундагы айырма 2 жана 3 кредиттик тобокелдик рейтингинин айырмасынан азыраак.

Ар бир кредиттик тобокелдикке кабылган позиция карыз алуучу жөнүндө болгон маалыматтын негизинде баштапкы таануу датасына карата кредиттик тобокелдиктин белгилүү бир рейтингине тиешелүү болот. Кредиттик тобокелдикке дуушар болгон позициялар туруктуу мониторингте дуушар болот, бул позициянын кредиттик тобокелдиктин башка деңгээлине өтүшүнө алып келиши мүмкүн. Мониторинг негизинен төмөнкү маалыматтарды талдоону карайт.

Кредиттик тобокелдикке дуушар болгон позициялар (корпоративдик кардарлар)	Кредиттик тобокелдикке дуушар болгон бардык позициялар (корпоративдик жана чекене кардарлар)
- Карыз алуучулар жөнүндө мезгил-мезгили менен талдоонун жыйынтыгында алынган маалымат - мисалы, финансылык отчет, башкаруу отчеттору, бюджеттер жана божомолдор. Өзгөчө көңүл бурулган көрсөткүчтөрдүн мисалдары болуп саналат: дүң пайда, финансылык рычагдын көрсөткүчү, карызды тейлөө коэффициенти, чектөө шарттарынын сакталышы (“ковенанттар”), башкаруунун сапаты, негизги башкаруу персоналынын курамындагы өзгөрүүлөр; - Эгерде бул маалымат жеткиликтүү болсо, эмитенттердин кредиттик дефолтунун облигацияларын жана свопторун котировкалоо; - Карыз алуучунун из жүргүзүүсүнүн же анын чарбалык ишинин саясый, ченемдик жана технологиялык чөйрөсүндөгү иш жүзүндөгү жана күтүлгөн олуттуу өзгөрүүлөрү.	- Төлөмдөр жөнүндө маалымат, анын ичинде мөөнөтү өтүп кеткен карыздын статусу жөнүндө маалымат; - Берилген лимитти пайдалануу; - Кредиттик макулдашуулардын шарттарын кайра кароого суроо-талаптар жана суроо-талаптарды канааттандыруу; - Финансылык, экономикалык шарттардын жана иш жүргүзүү шарттарынын учурдагы жана божомолдонгон өзгөрүүлөрү.

Дефолт ыктымалдуулугунун убактылуу түзүмүн түзүү

Кредиттик тобокелдиктин рейтингдери дефолт ыктымалдуулугунун убактылуу түзүмүн түзүүдө негизги баштапкы маалымат болуп саналат. Топ экономика секторуна, юристтикка же аймакка, продукттун түрүнө жана карыз алуучуга жараша, ошондой эле кредиттик тобокелдиктин рейтингине жараша талдоого алынган, кредиттик тобокелдикке

дуушар болгон позицияларга карата карызды тейлөөнүн сапаты жана дефолттун деңгээли жөнүндө маалыматты чогултат.

Топ чогултулган маалыматтарды талдоо жана кредиттик тобокелдикке дуушар болгон позициялар жана убакыттын өтүшү менен алардын өзгөрүшүн күтүү үчүн калган мезгил ичинде дефолт ыктымалдыгы боюнча баалоону алуу үчүн статистикалык моделдерди колдонот.

Кредиттик тобокелдиктин олуттуу жогорулашы

Топ ар бир отчеттук мезгилде баштапкы таанылган учурдан тартып кредиттик тобокелдиктин олуттуу жогорулагандыгын баалайт. Финансылык инструмент боюнча кредиттик тобокелдиктин баштапкы таанылгандан бери олуттуу жогорулашы орун алганын баалоодо, Топ ашыкча чыгымдарсыз же аракеттерсиз орундуу жана жеткиликтүү болгон негиздүү жана тастыкталган маалыматты карап чыгат. Баалоо сандык да, сапаттык да маалыматты, ошондой эле Топтун тарыхый тажрыйбасына негизделген талдоону, кредиттик сапатты эксперттик баалоону жана болжолдуу маалыматты камтыйт. Кредиттик тобокелдиктин олуттуу жогорулашын баалоо финансылык инструменттин мүнөздөмөлөрүнөн, карыз алуучунун түрүнөн жана географиялык аймактан көз каранды болот. Кредиттөөнүн ар кандай түрлөрү үчүн, атап айтканда, корпоративдик кардарлар жана жеке адамдар үчүн маанилүүлүк критерийи айырмаланат. Жетекчилик кредиттик макулдашуулардын шарттары кайра каралып чыккан кредиттер үчүн SICR критерийлеринин аткарылышын баалоого карата жана кредиттик макулдашуулардын шарттарын кайра карап чыгуу карыз алуучунун финансылык жыйынтыктарынын убактылуу начарлашы менен шартталганына же карыз алуучунун финансылык жыйынтыктары, анын өндүрүштүк-чарбалык ишинин жыйынтыктары, зайымдарды төлөө шарттарынын туура эмес сакталышы жана башка факторлор эсептер карыз алуучунун финансылык абалынын олуттуу начарлашын көрсөтүп турганына карата пикирди колдонгон.

Баалоо максаты төсөнкүлөрдү салыштыруу аркылуу кредиттик тобокелдикке дуушар болгон позицияларга карата кредиттик тобокелдиктин олуттуу жогорулашы орун алганын аныктоодо турат:

- отчеттук датага карата абал боюнча бардык мөөнөттүн калган бөлүгү үчүн дефолт ыктымалдуулугу; жана
- келишимдин баштапкы шарттарынын негизинде финансылык активди баштапкы таанууда азыркы учурга карата эсептелген, бардык мөөнөттүн калган бөлүгү үчүн дефолт ыктымалдуулугу.

Топ кредиттик тобокелдиктин олуттуу жогорулашы орун алганын аныктоо үчүн төмөнкү критерийлерди колдонот:

- дефолттын болуу ыктымалдуулугунун өзгөрүшүнө негизделген сандык критерий (PD);
- мөөнөтү өтүп кетүүнүн 30-күндүк “чектегичи”;
- Банк реструктуризациялоо “жакшы” же “жаман” экенин аныктоо үчүн 500 (беш жүз) миң АКШ долларынан ашык калдыгы бар ири корпоративдик кредиттерди реструктуризациялоону талдай алат. Эгерде кредит отчеттук датага чейин 12 ай ичинде “начар” реструктуризациялоого дуушар болсо, кредит нарксызданган деп эсептелет жана 3-баскычка кирет. Мында кредитке карата отчеттук датага чейин 12 ай аралыгында “жакшы” реструктуризациялоо колдонулса, ага башка сандык жана сапаттык мүнөздөмөлөргө ылайык нарксыздануу баскычы ыйгарылат;
- сапаттык көрсөткүчтөр.

Кредиттик тобокелдиктин жогорулашы эгерде муну Топтун кредиттик тобокелдигин тескөө процесси менен байланыштуу сапаттык белгилер көрсөтсө, алардын таасири сандык талдоонун алкагында толук өлчөмдө өз учурунда аныкталышы мүмкүн болбосо, баштапкы таануу учурунан тартып олуттуу катары каралышы мүмкүн. Бул кредиттик тобокелдикке дуушар болгон, өзгөчө байкоо тизмесинде болуу сыяктуу тобокелдиктин белгилүү бир критерийлерине жооп берген позицияларга тиешелүү. Көрсөтүлгөн сапаттык факторлорду баалоо кесиптик пикирдин негизинде жана тиешелүү өткөн тажрыйбаны эске алуу менен жүргүзүлөт.

Олуттуу EAD менен корпоративдик карыз алуучулар үчүн SICR критерийлери жекече бааланат жана Топ корпоративдик карыз алуучулар иштеген экономика секторун эске алуу менен алардын болжолдонгон акча агымдарын, финансылык көрсөткүчтөрүн жана бизнестин перспективаларын талдоо аркылуу SICR факторлорун көзөмөлдөйт. Корпоративдик карыз алуучуларга мониторинг жүргүзүү төмөнкү чаралардын жардамында жүргүзүлөт:

- Карыз алуучунун потенциалдуу төлөө жөндөмдүүлүгүн текшерүү. Топ кредиттин мөөнөтүнүн аягына чейинки кардардын дисконттолгон болжолдуу акча агымдарын отчеттук датага карата кредит боюнча карыздын калдыгы менен салыштырат.
- Тарыхык төлөө жөндөмдүүлүгүн текшерүү. Топ карыз алуучунун кредитти төлөө тарыбин жана эгерде мындай орун алса, реструктуризациялоо тарыхын текшерет.
- Ишкер активдүүлүктү текшерүү. Топ карыз алуучунун киреше булагын жогорку тобокелдиктеги факторлордун болушуна карата жалпы текшерүүнү жүргүзөт.

Карыз алуучунун баалуу кагаздарынын рыноктук наркынын өзгөрүүлөрүн талдоо

Төмөнкү сапаттык белгилердин биринин көрүнүшү кредиттик-нарксызданган болуп саналбаган, жеке мааниге ээ корпоративдик кредиттер боюнча кредиттик тобокелдиктин (2-баскыч) жогорулагандыгын күбөлөндүрөт (алар боюнча төлөнбөгөн жалпы карыздын суммасы отчеттук датага карата 1 миллион АКШ долларынан ашат):

- нарксыздануу критерийлери боюнча суроолордун контролдук тизмесинен, 2-баскыктагы инструменттер боюнча эки же андан көп суроолорго ырастоочу жооптор.
- болжолдонгон акча агымдары толугу менен жаппайт, бирок карыз алуучунун кредитинин калдышынан 60%дан ашыгын жабат.
- карыз алуучу өз ишин жүргүзгөн экономиканын секторунда анын ишине таасир этиши мүмкүн болгон терс окуялар бар.
- кредиттерди камсыздоо катары берилген күрөөлөргө карата күрөөлүк камсыздоону каттоо боюнча ар кандай аракеттерге, анын ичинде күрөөлүк камсыздоону сатуу жол-жоболоруна тыюу салынат же күрөөлүк камсыздоонун адилет наркы 50%га азайган.

Төмөндөгү сапаттык белгилердин биринин болушу жеке маанилүү корпоративдик кредиттер үчүн нарксыздануу критерийи болуп саналат (3-баскыч).

- нарксыздануу критерийлери боюнча суроолордун контролдук тизмесинен, 3-баскыктагы инструменттер боюнча эки же андан көп суроолорго ырастоочу жооптор.
- Божомолдонгон акча агымдары кредиттин учурдагы калдыгынан 60%дан азды түзөт.

Эгерде баштапкы таануу учуруна салыштырмалуу кредиттик тобокелдиктин олуттуу жогорулашы жок экендиги жөнүндө далилдер болсо, анда тиешелүү инструмент боюнча чыгымдар боюнча баалануучу резерв кайрадан 12 айлык ККЧнын өлчөмүндө бааланат. Кредиттик макулдашуунун кайра каралган шарттарын бузуу сыяктуу кредиттик тобокелдиктин жогорулашынын кээ бир сапаттык белгилери дефолт тобокелдигинин жогорулашын көрсөтүшү мүмкүн, ал белгинин өзү жоголгондон кийин дагы улана берет. Мындай учурларда Топ “сыноо мөөнөтүн” аныктайт, ал аралыкта финансылык актив боюнча төлөмдөр ошол актив боюнча кредиттик тобокелдик жетишерлик деңгээлде

азайгандыгын далилдөө үчүн белгиленген мөөнөттө жана суммада жүзөгө ашырылууга тийиш.

Кредиттердин нарксыздануусуна таасир тийгизген окуялар

1-баскыч (дефолттун ыктымалдуулугунун 12 айлык көрсөткүчү)

1-тобокелдик категориясы

- Мөөнөтү өтүп кетпеген кредиттер кредиты же отчеттук датага карата 7 күн же андан аз мөөнөтү өтүп кеткен кредиттер.

2-тобокелдик категориясы

- Отчеттук датага карата 7 күндөн ашык, бирок 30 күндөн аз (кошо алганда) мөөнөткө мөөнөтү өтүп кеткен кредиттер.

2-баскыч (бүтүндөй мөөнөт үчүн дефолттун ыктымалдуулугунун көрсөткүчү)

3-тобокелдик категориясы

- Отчеттук датага карата 30 күндөн ашык, бирок 60 күндөн аз (кошо алганда) мөөнөткө мөөнөтү өтүп кеткен кредиттер;
- Карыз алуучунун ишине же күрөөлүк камсыздоосунун наркына таасирин тийгизген табигый кырсыктар, жарандык башаламандыктар, аскердик чыр-чатактар, өрт жана башка форс-мажордук жагдайлар;
- Отчеттук датага карата кредиттери боюнча калдык 1 (бир) миллион АКШ долларынан (же бул сумманын башка валютадагы эквиваленти) ашкан корпоративдик карыз алуучулардын кредитти төлөө жөндөмдүүлүгүн талдоо; карыз алуучунун финансылык абалын талдоонун жыйынтыктарынын негизинде аткарбоо белгилүү бир кесепеттерге алып келе турган, макулдашуунун эки же андан көп шарттарын аныктоо:

1. Инвестициялык кредиттер үчүн DSCR коэффициенти (карызды тейлөө коэффициенти) же жүгүртүү капиталы үчүн DCR коэффициенти (карызды тындыруу коэффициенти) 1.0 азды, бирок 0.6дан көптү түзөт;

2. Ага туура келген түшкөн акчанын үлүшү 50% же андан ашык пайыз болгон негизги сатып алуучунун же эксклюзивдүү жеткирип берүүчүнүн банкроттугу;

3. Кардардын суммасы активдердин жалпы суммасынын 30%ынан ашкан жашыруун финансылык карызын аныктоо;

4. Өткөн отчеттук мезгил үчүн пайданы бөлүштүрүүнү эсепке алуусуз, капиталдын өлчөмүнүн 50%дан ашык азайышы.

- Инвестициялык долбоорду ишке ашыруунун 12 айдан ашык мөөнөткө кечигиши;
- Төмөнкүдөй факторлордун таасиринен улам карыз алуучунун ликвиддүүлүгүнүн убактылуу төмөндөшүнө байланыштуу акыркы 9 айда бир жолу орун алган кредитти реструктуризациялоо: сезондук сатып алуулар, чек аранын жабылышы, негизги каражаттардын объекттерин модернизациялоого инвестициялар ж.б. же карыз алуучуну кармап туруу үчүн кредиттин шарттарын жумшартуу;
- Мурда реструктуризацияланган жана 6 айды түзгөн турукташтыруу мезгили менен 5-категориядан которулган кредиттер;
- Төлөө мөөнөтү 3 жылдан ашыкты түзгөн карыз алуучунун кредиттин негизги суммасын жана кредит боюнча пайыздарды төлөөсү кредиттин мөөнөтүнүн аягында жүргүзүлөт;
- Карыз алуучунун каза болгондугу жөнүндө маалыматтын болушу.

4-тобокелдик категориясы

- Отчеттук датага карата 60 күндөн ашык, бирок 90 күндөн аз (кошо алганда) мөөнөткө мөөнөтү өтүп кеткен кредиттер.

3-баскыч (дефолттун ыктымалдуулук көрсөткүчү 100%га барабар)

5-тобокелдик категориясы: “Дефолт”

- Карыз алуучу Банктын ички методологиясына (ички моделдер) ылайык аныкталган нарксыздануунун деңгээлине ылайык келген кредиттик тобокелдиктин (скоринг баллы) ички рейтингине ээ - “көйгөйлүү”;
- Карыз алуучунун олуттуу финансылык кыйынчылыктары;

- Кредиттин нешизги суммасы жана)же) кредит боюнча пайыздар боюнча 90 календардык күндөн ашкан мөөнөтү өтүп кеткен карыздын болушу;
- Карыз алуучунун финансылык абалынын олуттуу начарлашына байланыштуу акыркы 9 айда бир же бир нече жолу орун алган кредитти реструктуризациялоо;
- Карыз алуучунун финансылык кыйынчылыктарынан улам активлүү рыноктун үлүшүн жоготуу;
- Форс-мажордук жагдайлар, ошондой эле анын жыйынтыгында карыз алуучуга олуттуу материалдык зыян келтирилген же көрсөтүлгөн жагдайлар ага өз ишин улантууга мүмкүндүк бербеген жагдайлар жөнүндө маалыматтын болушу, мисалы, ишти токтотуу же иш жүргүзүүгө лицензияны колдонуунун токтотулушу;
- Жогорку банкроттук ыктымалдуулугу же карыз алуучуну башка финансылык кайра уюштуруу, ошондой эле карыз алуучунун соттук териштирүүлөргө катышуусу, бул анын финансылык абалын начарлатышы мүмкүн;
- Банк менен макулдашуу боюнча уюмдун (карыз алуучунун) чечими менен башкача каралбаса, Банк берген кредитти максатсыз пайдалануу.

Дефолтту аныктоо

Финансылык актив төмөнкү учурларда Топ тарабынан дефолт окуясы башталган финансылык активдерге киргизилет:

- карыз алуучунун Топтун алдындагы кредиттик милдеттенмелери Топ тарабынан күрөөлүк камсыздоону сатуу сыяктуу (ал болгондо) чараларды колдонуусуз толук көлөмдө төлөнөт;
- карыз алуучунун Топтун алдындагы олуттуу кредиттик милдеттенмелеринин бири боюнча карызы 90 күндөн ашык мөөнөтү өткөрүлгөн. Овердрафттар кардар каралган лимитти бузган же ага учурдагы төлөнбөгөн карыздын суммасынан аз суммага чейин лимит төмөндөтүлгөн учурдан тартып мөөнөтү өтүп кеткен карыз деп эсептелет; же
- актив карыз алуучунун кредит боюнча өз милдеттенмелерин төлөөгө жөндөмсүздүгүнөн улам анын банкроттугунун жыйынтыгында реструктуризацияланат деген ыктымалдуулук пайда болот.

Карыз алуучунун милдеттенмелери боюнча дефолт окуясы башталганын баалоодо Топ төмөнкү факторлорду эске алат:

- сапаттык: мисалы, келишимдин чектөөчү шарттарын бузуу (ковенанттар), күтүлүп жаткан акча агымдары, финансылык көрсөткүчтөр жана карыз алуучунун бизнесин өнүктүрүү перспективалары;
- сандык – мисалы, мөөнөтү өтүп кеткен карыз статусу, реструктуризация; ошондой эле
- Банктын ичинде өз алдынча иштелип чыккан жана тышкы булактардан алынган маалыматтардын негизинде.

Финансы инструменти боюнча дефолт окуясынын келип чыгышын баалоодо баштапкы маалыматтар жана алардын маанилүүлүгү жагдайдагы өзгөрүүлөрдү чагылдыруу үчүн убакыттын өтүшү менен өзгөрүшү мүмкүн.

Болжолдуу маалыматты киргизүү

Топ финансылык инструментти алгачкы таануудан тартып кредиттик тобокелдиктин олуттуу жогорулашына баа берүүдө да, күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдарга баа берүүдө да божомолдуу маалыматты киргизет.

Топ үч экономикалык сценарийди карайт: базалык сценарий ал медиалдык болуп саналат жана эки азыраак ыктымалдуу сценарий – оптимисттик жана пессимисттик. Төмөндө кредит портфелинин сегменттери үчүн ар кандай сценарийлердин келип чыгуу ыктымалдыгы берилген:

%	Базалык	Оптимисттик	Пессимисттик
Корпоративдик кредиттер	67	17	17
Керектөө кредиттери	67	17	17
Ипотекалык кредиттер	63	17	21
Чакан жана орто бизнес субъекттерине берилген кредиттер – Айыл чарба	71	13	17
Чакан жана орто бизнес субъекттерине берилген кредиттер – Соода – улуттук валютада	58	21	21
Чакан жана орто бизнес субъекттерине берилген кредиттер – Соода– чет өлкө валютасында	67	17	17
Микро-кредиттер	67	17	17

Базалык сценарий Топ тарабынан стратегиялык пландаштыруу жана бюджеттөө сыяктуу башка максаттарда колдонулган маалыматка негизделген. Эсепте колдонулуучу тышкы маалымат Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети жана Экономика министрлиги сыяктуу Топ өз ишин жүргүзгөн өлкөлөрдүн мамлекеттик органдары тарабынан жарыяланган экономикалык маалыматтарды жана божомолдорду, ошондой эле айрым жеке жана илимий божомолдорду камтышы мүмкүн.

Топ финансылык инструменттердин ар бир портфели боюнча кредиттик тобокелдикти жана кредиттик чыгымдарды баалоого таасир этүүчү негизги факторлордун тизмесин аныктады жана документ түрүндө тариздеди жана тарыхый маалыматтарды талдоону пайдалануу менен макроэкономикалык өзгөрмөлүүлөрдүн, кредиттик тобокелдиктин жана кредиттик чыгымдардын ортосундагы өз ара байланышты баалады.

2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча кредиттик портфелдерге карата колдонулган экономикалык сценарий 2025 жана 2026-жылдардын 31-декабрында аяктаган жылдар үчүн Кыргыз Республикасы үчүн негизги көрсөткүчтөрдүн төмөнкүдөй маанилерин камтыган.

Кредиттер	Макроэкономикалык өзгөрүлмөлөр	Сценарий	2025-ж.	2026-ж.
Корпоративдик кредиттер	Экспорт (миллион АКШ долл. менен) АКШ долларынын алмашуу курсу (орто)	Базалык	3,666	3,548
		Оптимисттик	4,204.95	4,086.95
		Пессимисттик	3,127.05	3,009.05
		Базалык	89	89
		Оптимисттик	86,89	86,89
Керектөө кредиттери	Экспорт (миллион АКШ долл. менен) АКШ долларынын алмашуу курсу (орто)	Пессимисттик	91,11	91,11
		Базалык	3,666	3,548
		Оптимисттик	4,204.95	4,086.95
		Пессимисттик	3,127.05	3,009.05
		Базалык	89	89
Ипотекалык кредиттер	Оптимисттик	86,89	86,89	86,89
		Пессимисттик	91,11	91,11
		Базалык	3,666	3,548
		Оптимисттик	4,204.95	4,086.95
		Пессимисттик	3,127.05	3,009.05
Чакан жана орто бизнес субъекттерине берилген кредиттер – Айыл чарба	АКШ долларынын алмашуу курсу (мезгилдин аягында)	Базалык	89	89
		Оптимисттик	86,89	86,89
		Пессимисттик	91,11	91,11
		Базалык	106	104,7
		Оптимисттик	112,07	110,77
Чакан жана орто бизнес субъекттерине берилген кредиттер – Соода – улуттук валютада	ИДПнын өсүш темптери (%)	Пессимисттик	99,93	98,63
		Базалык	105,8	105,3
		Оптимисттик	101,36	100,86
		Пессимисттик	110,24	109,74
		Базалык	89	89
Чакан жана орто бизнес субъекттерине берилген кредиттер – Соода – чет өлкө валютасында	АКШ долларынын алмашуу курсу (орто)	Оптимисттик	86,89	86,89
		Пессимисттик	91,11	91,11
		Базалык	3,666	3,548
		Оптимисттик	4,204.95	4,086.95
		Пессимисттик	3,127.05	3,009.05
Микро-кредиттер	АКШ долларынын алмашуу курсу (орто)	Базалык	89	89
		Оптимисттик	86,89	86,89
		Пессимисттик	91,11	91,11
		Базалык	3,666	3,548
		Оптимисттик	4,204.95	4,086.95

Финансылык активдердин ар кандай портфелдери боюнча негизги көрсөткүчтүн жана дефолттун чоңдуктарынын жана чыгымдардын деңгээлинин болжолдонгон катышы өткөн 2012-2023-жылдар үчүн тарыхый маалыматтарды талдоонун негизинде иштелип чыккан.

Топ Кыргыз Республикасынын Экономика министрлигинин (КРЭМ) жана Ага Хан экономикалык өнүктүрүү фондунун (“АКФЕД”) божомолдорун колдонот. КРЭМдин 2024-2027-жылдарга карата божомолдору 2024-жылдын сентябрында жарыяланган.

Төмөндө макроэкономикалык өзгөрүлмөлөрдүн болжолдуу маанилери жана бул көрсөткүчтөрдүн маалымат булактары берилген:

Макроэкономикалык өзгөрүлмөлөр	Маалыматтар булагы
ИДПнын өсүш темптери	КРЭМ
Номиналдык ИДП	КРЭМ
Номиналдык ИДП Кумтөрсүз	КРЭМ
Инфляциянын деңгээли (ИПЦ)	КРЭМ
Орто номиналдык эмгек акы	КРЭМ
Экспорт	КРЭМ
Импорт	КРЭМ
АКШ долларынын орточо алмашуу курсу	АКФЕД
АКШ долларынын алмашуу курсу	АКФЕД

Төмөндөгү таблицада колдонулган негизги божомолдордун ар бири плюс же минус 10%га өзгөргөн учурда 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча ар бир портфель үчүн жалпы ККЧ берилген. Өзгөрүүлөр түшүндүрмө максаттар үчүн өзүнчө колдонулат жана күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдарды баалоо үчүн колдонулган ыктымалдуулук деңгээли боюнча өлчөнгөн ар бир сценарийге колдонулат. Чындыгында ар кандай экономикалык факторлордун ортосунда өз ара көз карандылык болот жана аялуулук экономикалык сценарийлерге жараша өзгөрүлүп турат.

Кардарларга берилген кредиттер	Макроэкономикалык өзгөрүлмөлөр	Күтүүлөр	Орточо дефолт ыктымалдуулугу	LGD орточо көрсөткүчү (дефолт учурундагы чыгымдын өлчөмү)	ОКУ өзгөрүшү миң АКШ долл.
Корпоративдик кредиттер	Экспорт жана АКШ долларынын алмашуу курсу (орто)	+10%	12,17%	42,37%	14
		-10%	12,04%	42,37%	(15)
Керектөө кредиттери	Экспорт жана АКШ долларынын алмашуу курсу (орто)	+10%	3,69%	55,02%	(20)
		-10%	3,96%	55,02%	23
Ипотекалык кредиттер	Экспорт жана АКШ долларынын алмашуу курсу (мезгилдин аягында)	+10%	3,56%	38,96%	(29)
		-10%	4,02%	38,96%	40
Чакан жана орто бизнес субъекттерине берилген кредиттер – Айыл чарба	АКШ долларынын алмашуу курсу (орто) жана ИДПнын өсүш темпи	+10%	9,97%	52,06%	4
		-10%	9,89%	52,06%	(4)
ЧОБ субъекттерине берилген кредиттер – Соода – чет өлкө валютасында	Экспорт жана АКШ долларынын алмашуу курсу (орто)	+10%	10,76%	33,47%	(6)
		-10%	11,07%	33,47%	6
ЧОБ субъекттерине берилген кредиттер – Соода – улуттук валютада	Керектөө бааларлынын индекси и АКШ долларынын алмашуу курсу (орто)	+10%	6,67%	52,64%	16
		-10%	6,56%	52,64%	(16)
Микро-кредиттер	Экспорт жана АКШ долларынын алмашуу курсу (орто)	+10%	6,08%	47,58%	(33)
		-10%	6,36%	47,58%	39

Модификацияланган финансылык активдер

Келишимде каралган кредит боюнча шарттар бир катар себептерден улам, анын ичинде рыноктук шарттардын өзгөрүүсүнөн, кардарларды кармап калуунун жана кардардын кредит төлөө жөндөмдүүлүгүнүн учурдагы же потенциалдуу начарлашынаа байланышпаган башка факторлордон улам модификацияланышы мүмкүн. Шарттары модификацияланган учурдагы кредитти эсепке алууда таануу токтотулушу мүмкүн жана 4(г)(i)-эскертүүсүндө берилген эсеп саясатына ылайык адилет нарк боюнча модификацияланган шарттар менен жаңы кредитти эсепке алууда таануу чагылдырылышы мүмкүн.

Эгерде финансылык активдин шарттары өзгөртүлсө жана шарттарды модификациялоо финансылык активди таанууну токтотууга алып келбесе, финансылык актив боюнча кредиттик тобокелдиктин олуттуу жогорулашынын орун алгандыгын аныктоо төмөнкүлөрдү салыштыруу аркылуу жүргүзүлөт:

- келишимдин модификацияланган шарттарынын негизинде отчеттук датага карата абал боюнча бүтүндөй мөөнөттүн калган бөлүгү үчүн дефолт ыктымалдуулугу; жана
- келишимдин баштапкы шарттарынын негизинде финансылык активди баштапкы таанууда азыркы учурга карата эсептелген бүтүндөй мөөнөттүн калган бөлүгү үчүн дефолт ыктымалдуулугу.

Кредиттин шарттарын модификациялоо анын таанылышын токтотууга алып келсе, жаңыдан таанылган кредит 1-баскычка кирет (эгерде ал таануу датасына карата кредиттик-нарксыздандырылган болуп саналбаса).

Топ кайтарылуучу карыздын суммасын максималдаштыруу жана дефолт тобокелдигин минималдаштыруу үчүн финансылык кыйынчылыктарга кабылган кардарларга берилген кредиттер боюнча шарттарды (“кредиттик макулдашуулардын шарттарын кайра карап чыгуу практикасы”) кайра карап чыгат. Кредиттик макулдашуунун шарттарын кайра карап чыгуу боюнча Топтун саясатына ылайык, эгерде дефолт окуясы болсо же дефолттун болушунун жогорку тобокелдиги жаралса, ошондой эле карызкор келишимдин баштапкы шарттарына ылайык төлөмдү жүргүзүү үчүн бардык күч-аракетин жумшагандыгынын далили болсо жана кайра каралган шарттарда Топтун алдында өзүнүн милдеттенмелерин аткара алат деп күтүлсө, ар бир кардарга карата шарттарды кайра кароо ишке ашырылат.

Шарттарды кайра кароо негизинен төлөө мөөнөтүн узартууну, пайыздарды төлөө мөөнөтүн өзгөртүүнү жана келишимдин (ковенанттардын) чектөөчү шарттарын өзгөртүүнү камтыйт. Кредиттик макулдашуулардын шарттарын кайра кароо боюнча саясат жеке адамдарга берилген кредиттерге, ошондой эле юридикалык жактарга берилген кредиттерге карата колдонулат.

Кредиттик макулдашуулардын шарттарын кайра карап чыгуу боюнча саясаттын алкагында модификацияланган финансылык активдер боюнча дефолттун ыктымалдуулугун баалоо шарттарды модификациялоо Топтун пайыздарды жана негизги суммаларды алуу боюнча мүмкүнчүлүктөрүн жакшыртууга же калыбына келтирүүгө алып келгендигинин фактысын, ошондой эле кредиттик макулдашуулардын шарттарын ушундай эле кайра кароого карата Топтун мурдагы тажрыйбасын чагылдырат. Бул процесстин алкагында Топ келишимдин өзгөртүлгөн шарттарына карата карыз алуучунун карызды тейлөө сапатын баалайт жана ар кандай жүрүм-турум факторлорун карайт.

Жалпысынан алганда кредиттик макулдашуулардын шарттарын кайра карап чыгуу кредиттик тобокелдиктин олуттуу жогорулашынын сапаттык индикаторун билдирет жана кредиттик макулдашуунун шарттарын кайра кароо ниети кредит тобокелдигине дуушар болгон позиция кредиттик-нарксызданган болуп санала тургандыгынын далили болушу мүмкүн (4(г)-эскертүүнү караңыз). Кардар кредиттик тобокелдикке кабылган позиция мындан ары кредиттик-нарксызданган деп эсептелбей турган дефолт окуясы келип чыккандан же чыгымдар боюнча баалануучу резерв 12 айлык күтүлүп жаткан кредиттик чыгымга барабар суммада кайрадан баалана баштагандай төмөндөгөн деп эсептелген дефолт ыктымалдуулугу жаралгандан мурда белгилүү бир убакыт аралыгында туруктуу негизде төлөмдөрдү өз убагында жүргүзүшү керек.

Күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдарды баалоо

Күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдарды баалоодо негизги баштапкы маалыматтар болуп төмөндөгү өзгөрүлмөлөрдүн убакыттык түзүмү саналат:

- дефолт ыктымалдуулугу (PD көрсөткүчү);
- дефолт учурундагы чыгымдын өлчөмү (LGD көрсөткүчү);
- дефолт учурундагы тобокелдикке кабылган суума (EAD) өлчөмү.

1-баскычка кирген кредиттик тобокелдикке дуушар болгон позициялар үчүн ККЧ 12 айлык PD көрсөткүчүн LGD көрсөткүчүнө жана EAD өлчөмүнө көбөйтүү аркылуу эсептелет. Бүтүндөй мөөнөт үчүн ККЧ бүтүндөй мөөнөттөгү PD көрсөткүчүн LGD көрсөткүчүнө жана EAD өлчөмүнө көбөйтүү аркылуу эсептелет. PD көрсөткүчтөрүн баалоо методологиясы жогоруда “Дефолт ыктымалдуулугунуе убактылуу түзүмүн түзүү” бөлүмүндө баяндалган.

Топ LGD көрсөткүчтөрүн өз милдеттенмелери боюнча дефолтко жол берген контрагенттерге карата доолор боюнча акча каражаттарын кайтаруу коэффициенти жөнүндө маалыматтын негизинде баалайт. LGD баалоо моделдеринде түзүм, камсыздоо, талаптын чоңдук дарадасы, контрагенттин тармагы жана финансылык активдин курамына кирген ар кандай камсыздоонун ордун толтурууга чыгымдар каралган. Жеке адамдардын кыймылсыз мүлкү менен камсыз кылынган кредиттер үчүн кредиттин суммасы менен күрөөнүн наркынын ортосундагы катыш (LTV көрсөткүчү), LGD өлчөмүн аныктоо үчүн негизги параметр болуп саналат. LGD көрсөткүчтөрү ар кандай экономикалык сценарийлерди эске алуу менен жана менен кыймылсыз мүлк менен камсыз кылынган кредиттерге карата – кыймылсыз мүлккө баалардын мүмкүн болуучу өзгөрүүлөрдү эске алуу менен корректировкаланат. Алар дисконттолгон акча агымдарынын негизинде дисконттоо фактору катары натыйжалуу пайыздык ченди колдонуу менен эсептелет.

Дефолт учурунда тобокелдикке кабылган сумма дефолт келип чыккан датада кредиттик тобокелдикке дуушар болгон өлчөмдү эсептик баалоону билдирет. Бул көрсөткүч Топ тарабынан келишимдин шарттарына ылайык жана амортизациянын жыйынтыгында бул өлчөмдө күтүлгөн өзгөрүүлөрдү эске алуу менен отчеттук датага карата учурдагы өлчөмгө жараша эсептелет. Финансылык актив наркы үчүн EAD өлчөмү болуп дефолт учурундагы дүң баланстык нарк саналат. Зайымдарды берүү боюнча милдеттенмелер жана финансылык кепилдик келишимдери үчүн EAD өлчөмү талап кылынган сумманы да, ошондой эле келишим боюнча талап кылынышы мүмкүн болгон, күтүлүп жаткан суммаларды да камтыйт, аларды баалоо тарыхый байкоолордун жана божомолдордун негизинде жүргүзүлөт. Финансылык кепилдик келишимдери үчүн EAD өлчөмү финансылык кепилдик аткарылган учурда төлөнүүгө тийиш болгон сумманы билдирет.

Жогоруда баяндалгандай, 1-баскычка киргизилген финансылык активдер үчүн максималдуу 12 айлык PD көрсөткүчү пайдаланылган шартта, Топ эгерде кредиттик тобокелдикти тескөө максатында Топ кыйла узак мезгилди караса дагы, ал кредиттик тобокелдикке дуушар болгон келишим боюнча максималдуу мезгил аралыгында дефолт тобокелдигин эске алуу менен (пролонгациялоого карата ар кандай опциондорду кошо алганда) күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдарды баалайт.

Эгерде параметрдли моделдөө топтук негизде жүргүзүлсө, анда финансылык инструменттер алар үчүн жалпы болгон тобокелдик мүнөздөмөлөрүнүн негизинде топтоштурулат, алар төмөнкүлөрдү камтыйт:

- инструменттин түрү;
- кардардын түрү;
- финансылык инструментти колдонуу максаты;
- тармак ж.б.

PD көрсөткүчү

	1-баскыч (1-2- категориялар)	2-баскыч (3-4- категориялар)	3-баскыч (5- категория)
Керектөө кредиттери	2.4%-26.0%	40.3%-61.4%	100.0%
Микро-кредиттер	2.3%-26.3%	41.2%-61.6%	100.0%
Ипотекалык кредиттер	1.3%-15.8%	37.3%-71.9%	100.0%
ЧОБ субъекттерине берилген кредиттер – Соода – улуттук валютада	2.2%-25.7%	38.5%-51.3%	100.0%
ЧОБ субъекттерине берилген кредиттер – Соода – чет өлкө валютасында	3.5%-23.0%	43.0%-54.9%	100.0%
Чакан жана орто бизнес субъекттерине берилген кредиттер – Айыл чарба	7.0%-29.9%	46.6%-57.4%	100.0%
Корпоративдик кредиттер	2.7%-24.7%	46.6%-75.1%	100.0%

Кредиттик тобокелдикке дуушар болгон позициялар

Топторго бириктирилген финансылык инструменттердин кредиттик тобокелдигинин мүнөздөмөлөрү олуттуу айырмаланбай тургандыгына карата үзгүлтүксүз баалоо жүргүзүү зарыл.

Топто өткөн мезгилдер боюнча жетиштүү көлөмдө маалымат жок болгон портфелдерге карата тышкы булактардан салыштыруу маалымат кошумча катары колдонулат. Тышкы булактардан салыштыруу маалыматы күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдарды баалоо үчүн булак катары колдонулган портфелдердин мисалдары төмөндө берилген.

	Кредиттик тобокелдикке кабылган позиция миң АКШ долл.	Moody's рейтинги	Тышкы булактардан салыштыруу маалыматы	
			PD көрсөткүчү 12м	LGD көрсөткүчү
2024-жылдын 31-декабры				
КРУБдагы эсептердеги калдыктар	161,986	B3	3.45	63.60
Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин казыналык векселдери	22,156	B3	3.45	63.60

	Кредиттик тобокелдикке кабылган позиция миң АКШ долл.	Moody's рейтинги	Тышкы булактардан салыштыруу маалыматы	
			PD көрсөткүчү 12м	LGD көрсөткүчү
2023-жылдын 31-декабры				
КРУБдагы эсептердеги калдыктар	64,084	B3	3.53	63.61
КРУБ ноталары	20,509	B3	3.53	63.61
Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин казыналык векселдери	7,982	B3	3.53	63.61

6 Сегменттик отчеттуулук

Топ өзүнүн финансылык отчетун колдонуучуларга ал алектенген экономикалык иштин, ошондой эле ал иштеген экономикалык шарттардын мүнөзүн жана финансылык көрсөткүчтөрүн баалоого мүмкүндүк берген маалыматты ачыкка чыгарат. Бул маселе ФОЭСтин (IFRS) 8 “Операциялык сегменттер” стандарты жана сегменттик отчеттуулук түрүндө айрым маалыматтарды ачыкка чыгарууну камсыз кылган башка стандарттар менен жөнгө салынат.

ФОЭСтин (IFRS) 8-стандарты операциялык сегментти төмөнкүдөй аныктайт. Операциялык сегмент уюмдун компонентин билдирет:

- ал кирешелерди алып жана чыгашаларды тарта турган чарбалык ишти жүргүзөт (ошол эле уюмдун башка компоненттери менен бүтүмдөр боюнча кирешелерди жана чыгашаларды кошо алганда);
- операциялык жыйынтыктар сегмент үчүн ресурстарды бөлүү жана анын көрсөткүчтөрүн баалоо жөнүндө чечимдерди кабыл алууда операциялык иш боюнча чечимдерди кабыл алуу үчүн жооптуу болгон башкы кызмат адамы тарабынан үзгүлтүксүз текшерилген; жана
- ал боюнча айрым финансылык маалымат жеткиликтүү болгон.

Ошентип, Топтун отчеттук сегменттери ФОЭСтин (IFRS) 8-стандартына ылайык төмөнкүдөй түрдө берилген:

- Банктык иш – “Кыргыз Инвестициялык-Кредит Банкы” ЖАКнын башкы компаниясынын негизги иши түрү болуп саналат;
- Камсыздандыруу иши – “Jubilee Kyrgyzstan Insurance Company” ЖАКнын туунду компаниясынын негизги иши түрү болуп саналат.

Операциялык сегменттер боюнча маалымат төмөндө берилген:

миң АКШ долл. Иштин узактыгы	2024-ж.			
	Банктык иш	Камсыздандыруу иши	Элиминация	Бардыгы
Пайыздык кирешелер	60,174	63	(20)	60,072
Пайыздык чыгашалар	(24,976)	-	20	24,956
Пайыздык активдер боюнча нарксыздануудан чыгымдар	1,009	26	-	1,217
Комиссиялык кирешелер	12,465	-	(5)	12,460
Комиссиялык чыгашалар	(9,181)	-	-	(9,181)
Камсыздандыруу ишинен түшкөн таза киреше	-	983	(371)	612
Чет өлкө валютасы менен операциядан түшкөн таза пайда	15,161	(103)	-	15,058
Ассоциацияланган ишкананын пайдасындагы үлүш	2,244	-	(76)	2,168
Башка операциялык кирешелер	327	286	(115)	498
Финансы активдерин модификациялоодон болгон чыгым	(28)	-	-	(28)
Бардыгы операциялык кирешелер	57,194	1,255	(567)	57,881
Башка операциялар боюнча нарксыздануудан болгон чыгымдарды калыбына келтирүү/(нарксыздануудан чыгымдар)	(104)	-	-	(104)
Персоналга чыгашалар	(17,987)	(442)	-	(18,430)
Башка жалпы жана административдик чыгашалар	(13,091)	(312)	17	(13,386)
Салык салууга чейинки пайда	25,011	501	(550)	25,962
Пайдага салык	(2,513)	(34)	-	(2,546)
Салык салуудан кийинки пайда	23,498	467	(550)	23,415

Сегменттин активдери	867,699	6,660	(1,042)	873,317
Сегменттин милдеттенмелери	738,224	3,054	(967)	740,310

миң АКШ долл. Иштин узактыгы	2023-ж.			
	Банктык иш	Камсызданд ыруу	Элиминаци я	Бардыгы
Пайыздык кирешелер	47,798	86	(18)	47,866
Пайыздык чыгашалар	(17,928)	-	18	(17,910)
Пайыздык активдер боюнча күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резервдерди түзүү	524	(8)	40	556
Комиссиялык кирешелер	13,114	-	-	13,114
Комиссиялык чыгашалар	(7,993)	-	-	(7,993)
Камсыздандыруу ишинен түшкөн таза киреше	-	745	(344)	401
Чет өлкө валютасы менен операциядан түшкөн таза пайда	13,513	100	-	13,613
Ассоциацияланган ишканалардын пайдасындагы үлүш	2,114	-	(54)	2,059
Башка операциялык кирешелер	35	288	(55)	268
Финансы активдеринин шарттарын модификациялоодон болгон чыгым	(22)	-	-	(22)
Бардыгы операциялык кирешелер	51,155	1,211	(413)	51,952
Башка операциялар боюнча нарксыздануудан болгон чыгымдар	935	-	-	935
Персоналга чыгашалар	(14,583)	(397)	-	(14,980)
Башка жалпы жана административдик чыгашалар	(12,233)	(269)	399	(12,103)
Салык салууга чейинки пайда	25,272	545	(14)	25,804
Пайдага салык	(2,587)	(57)	-	(2,644)
Салыктарды төлөгөндөн кийинки пайда	22,686	488	(14)	23,160
Сегменттердин активдери	620,361	6,110	(1,852)	624,619
Сегменттердин милдеттенмелери	504,297	2,559	(1,882)	504,974

7 Таза пайыздык киреше

миң АКШ долл.	2024-ж.	2023-ж.
Пайыздык активдер боюнча натыйжалуу пайыздык чен ыкмасын пайдалануу менен эсептелген пайыздык киреше		
Кардарларга берилген кредиттер	42,768	33,918
Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	15,858	12,999
Амортизациялык нарк боюнча баалануучу инвестициялык баалуу кагаздар	1,486	844
Чет өлкөлүк банктардагы депозиттер	105	105
	60,217	47,866
Пайыздык чыгашалар		
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери	(17,996)	(13,681)
Башка зайым каражаттары	(6,188)	(3,624)
Ижара боюнча милдеттенмелер	(333)	(309)
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	(149)	(198)
Субординацияланган карыз	(72)	(72)
Банктардын жана башка финансы институттарынын эсептери жана депозиттери	(216)	(26)
	(24,955)	(17,910)
Пайыздык активдер боюнча күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резервдерди эсептен алганга чейинки таза пайыздык киреше	35,262	29,956

8 Пайыздык активдер боюнча күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резервдерди калыбына келтирүү/ түзүү

миң АКШ долл.	2024-ж.	2023-ж.
Акча каражаттарынын эквиваленттери	62	223
Башка банктардагы эсептер жана депозиттер	26	32
Кардарларга берилген кредиттер	1,922	210
Амортизациялык нарк боюнча баалануучу инвестициялык баалуу кагаздар	(921)	(353)
Чет өлкөлүк банктардагы депозиттер	(26)	-
Кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелер	(27)	444
	1,036	556

9 Комиссиялык кирешелер жана чыгашалар

миң АКШ долл.	2024-ж.	2023-ж.
Комиссиялык кирешелер		
Төлөм карталарын тейлөө үчүн комиссия	6,489	7,320
Эсептешүү операциялары боюнча комиссиялар	3,665	3,375
Кассалык операциялар боюнча комиссиялар	2,054	1,972
Кепилдиктерди жана аккредитивдерди берүү үчүн комиссия	121	63
Камсыздандыруу келишимдери боюнча комиссиялык киреше	-	174
Башкалар	131	210
	12,460	13,114
Комиссиялык чыгашалар		
Төлөм карталарын тейлөө үчүн комиссия	(6,426)	(6,306)
Эсептешүү операциялары боюнча комиссиялар	(1,722)	(1,268)
Башкалар	(1,033)	(419)
	(9,181)	(7,993)

Топтун “Банктык иш” сегментине кирген жалпы комиссиялык кирешелер. Сатып алуучулар менен келишимдер боюнча комиссиялык кирешелер сатып алуучу менен келишимде көрсөтүлгөн ордун толтуруунун негизинде бааланат. Топ кардарга кызмат көрсөткөндө түшкөн акчаны тааныйт.

Төмөнкү таблицада кардарлар менен түзүлгөн келишимдердин алкагында аткаруу

милдеттенмелеринин мүнөзү жана мөөнөттөрү, анын ичинде төлөмдүн олуттуу шарттары жана кирешелерди таануу боюнча эсеп саясатынын тиешелүү жоболору тууралуу

Кызматтын түрү	Олуттуу төлөө шарттарын кошо алганда, милдеттенмелерди аткарууга кабыл алуунун мүнөзү жана убакыттык алкактары	ФОЭСтин (IFRS) 15
		боюнча түшкөн акчаны таануу саясаты
Банктык кызматтар	Топ чекене жана корпоративдик кардарларга банктык кызматтарды көрсөтөт, анын ичинде эсепти тейлөө, төлөм карталары, кассалык-эсептешүү операциялары, кепилдиктерди жана аккредитивдерди берүү, овердрафт берүү, чет өлкөлүк валюта менен операциялар жана тейлөө үчүн комиссия. Эсептерди тейлөө үчүн комиссиялык сый акы кардардын эсебинен ай сайын тиешелүү суммаларды эсептен чыгаруу аркылуу алынат. Топ жеке жана юридикалык жактар үчүн тарифтерди өзүнчө белгилейт. Валюталарды алмаштыруу, чет өлкө валюталары менен операцияларды жүргүзүү жана овердрафттарды берүү үчүн комиссиялык сый акы операцияны жүргүзүү учурунда кардардын эсебинен тиешелүү суммаларды эсептен чыгаруу аркылуу алынат. Тейлөө үчүн акы ай сайын алынат жана белгиленген чендерге негизделет.	Эсептерди тейлөөдөн түшкөн акча жана тейлөө үчүн комиссиялар кызмат көрсөтүүгө жараша убакыт аралыгында таанылат. Операциялардан түшкөн кирешелер, эсептешүүлөр үчүн комиссия жана төлөм карталарын тейлөө үчүн комиссия операцияны жүргүзүү учурунда таанылат.

маалыматтар камтылган.

Финансылык актив же финансылык милдеттенме боюнча натыйжалуу пайыздык чендин ажырагыс бөлүгү болуп саналган комиссиялык кирешелер жана чыгашалар натыйжалуу пайыздык чендин эсебине киргизилет (4(г)-эскертүүнү караңыз).

Башка комиссиялык кирешелер, анын ичинде эсептерди тейлөө үчүн комиссия, сатуудан комиссиялык сый акылар тиешелүү кызматтарды көрсөтүүгө жараша таанылат. Эгерде зайымды бербүү боюнча милдеттенмелердин алкагында кредит карыз алуучуга бериле тургандыгынын жогорку ыктымалдуулугу жок болсо, анда зайымды берүү үчүн комиссиядык төлөмдөр зайымды берүү боюнча милдеттенмелердин колдонуу мөөнөтү аралыгында тегиз таанылат.

Башка комиссиялык чыгашалар негизинен бүтүмдү коштоо жана тейлөө үчүн чыгымдарды камтыйт, алар тиешелүү кызматтарды алууга жараша чыгымдарга кирет.

2024-жылдын 31-декабрына жана 2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча ФОЭСтин (IFRS) 15-беренесинде жол берилгендей, баштапкы күтүлүп жаткан узактыгы бир жыл же андан көптү түзгөн, калган аткарууга милдеттенмелер тууралуу маалымат ачыкка чыгарылбайт.

10 Камсыздандыруу ишинен түшкөн таза пайда

2024-жыл миң АКШ долл.	Өмүрдү камсыздандыруу		Бардыгы
	Өмүрдү камсыздандыруу	Өмүрдү камсыздандыруу	
Камсыздандыруу ишинен түшкөн киреше - жеке өмүрдү камсыздандыруунун топтомо келишимдери	7	-	7

Сый акыларды бөлүштүрүүнүн негизиндеги ыкмага ылайык баалануучу, камсыздандыруу ишинен түшкөн киреше

Камсыздандыруу ишинен түшкөн киреше

241 2,241 2,482

248 2,241 2,489

**2024-жыл
миң АКШ долл.**

Чегерилген дооматтар жана алар менен түздөн-түз байланыштуу башка чыгашалар

Өткөн мезгилдердин кызматтарына тиешелүү өзгөртүүлөр - өмүрдү камсыздандыруу

келишимдерине карата корректировкалоо

Аквизициялык акча агымдары

Камсыздандыруу кызматтарына чыгашалар

**Өмүрдү
камсыздандыр
уу**

**Өмүрдү
камсыздандыр
ууга
байланышпаган
камсыздандыр
уу**

Бардыгы

- (335) (335)

- (689) (689)

(2) (79) (81)

(2) (1,103) (1,105)

**2024-жыл
миң АКШ долл.**

Кайра камсыздандыруу боюнча чыгашалар

Дооматтардын ордун толтуруу

Өткөн мезгилдердин кызматтарына тиешелүү өзгөртүүлөр - пайда болгон талаптарга карата

корректировкалоо

Пайда болгон талаптарга түздөн-түз

байланыштуу болгон башкалар жана чегерилген киреше

**Кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча
таза кирешелер**

**Өмүрдү
камсыздандыр
уу**

**Өмүрдү
камсыздандыр
ууга
байланышпаган
камсыздандыр
уу**

Бардыгы

(102) (1,680) (1,782)

- 186 186

- 637 637

25 162 187

(77) (695) (772)

**2023-ж.
миң АКШ долл.**

Камсыздандыруу ишинен түшкөн пайда - жеке өмүрдү камсыздандыруунун топтомо

келишимдери

Сый акыларды бөлүштүрүүнүн

негизиндеги ыкмага ылайык

баалануучу камсыздандыруу боюнча түшкөн акча

**Камсыздандыруу боюнча түшкөн
акча**

**Өмүрдү
камсыздандыруу**

**Өмүрдү
камсыздандырууга
байланышпаган
камсыздандыруу**

Бардыгы

2 - 2

224 1,896 2,120

226 1,896 2,122

миң АКШ долл.

**Өмүрдү
камсыздандыруу**

**Өмүрдү
камсыздандырууга
байланышпаган
камсыздандыруу**

Бардыгы

Оордук келтирүүчү келишимдер боюнча чыгымдар жана аларды калыбына келтирүү	(53)	(141)	(194)
Пайда болгон талаптар жана башка түздөн-түз байланыштуу чыгашалар	15	(287)	(272)
Өткөн мезгилдердин кызматтарына тиешелүү өзгөртүүлөр - өмүрдү камсыздандыруу келишимдерине карата коррективкалао	(3)	(77)	(80)
Камсыздандыруу боюнча чыгашалар	(41)	(505)	(546)

миң АКШ долл.	Өмүрдү камсыздандыруу	Өмүрдү камсыздандырууга байланышпаган камсыздандыруу	Бардыгы
Кайра камсыздандыруу боюнча чыгашалар	(96)	(1,526)	(1,622)
Талаптардын ордун толтуруу	34	55	89
Өткөн мезгилдердин кызматтарына тиешелүү өзгөртүүлөр - пайда болгон талаптарга карата коррективкалао	(15)	198	183
Пайда болгон талаптарга түздөн-түз байланыштуу болгон башкалар жана чегерилген киреше	22	153	175
Кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча таза кирешелер	(55)	(1,120)	(1,175)

11 Чет өлкө валютасы менен операциядан түшкөн таза пайда

миң АКШ долл.	2024-ж.	2023-ж.
“Спот” бүтүмдөрүнөн түшкөн пайда	15,200	13,707
Финансылык активдерди жана милдеттенмелерди кайра баалоодон түшкөн чыгым	(142)	(94)
	15,058	13,613

12 Башка операциялык кирешелер

миң АКШ долл.	2024-ж.	2023-ж.
Элсом электрондук капчыгынан түшкөн кирешелер	340	343
Башкалар кирешелер	225	137
Башка операциялык кирешелер	565	480
Башка чыгашалар	(67)	-
Алып койгон мүлктү сатуудан болгон чыгым	(1)	(212)
Башка операциялык чыгашалар	(68)	(212)
Бардыгы башка операциялык кирешелер, нетто	497	268

13 Баанын түшүүсүнөн болгон чыгымды калыбына келтирүү/(чегерүү)

миң АКШ долл.	2024-ж.	2023-ж.
Башка активдер	105	935
	105	935

14 Персоналга чыгашалар

миң АКШ долл.	2024-ж.	2023-ж.
Кызматкерлерге сый акы	16,322	13,088

Салыктар жана эмгек акы боюнча чегерүүлөр	2,107	1,893
	18,429	14,980

миң АКШ долл.	2024-ж.	2023-ж.
Эскирүү жана амортизация (23 жана 24-эскертүү)	4,533	3,975
SWIFT жана МТ системаларын техникалык тейлөө	2,025	1,542
Күзөт	973	884
Депозиттерди камсыздандыруу боюнча фондго чегерүүлөр	919	756
Салыктар, пайдага салыктан тышкары	579	904
Персоналды окутуу	415	307
Ижарага чыгымдар	405	381
Жарнама жана маркетинг	363	354
Директорлор кеңешинин чогулушун өткөрүүгө чыгымдар	352	327
Банкоматтарды жана пластик карталарды тейлөөгө чыгымдар	289	244
Кесиптик кызматтар	251	321
Оңдоо жана тейлөө	171	223
Канцелярдык товарлар	171	222
Байланыш кызматтары	162	181
Транспорт чыгымдары	163	147
Иш сапар чыгымдары	141	144
Аудитордук кызматтын наркы	44	225
Мобилдик банкинг үчүн комиссия	26	19
Башка жалпы жана административдик чыгашалар	1,405	947
	13,387	12,103

15 Башка жалпы жана административдик чыгашалар

16 Пайдага салык

Топтун негиздөөчүлөр менен Кыргыз Республикасынын ортосунда кол коюлган ЭФМге ылайык (1-эскертүү), Топ ссудалар боюнча мүмкүн болуучу жоготуулар жана амортизациялык чыгымдар боюнча резервдеги айырмачылыктардан тышкары, салык салуу жана Топтун салыктык отчетун даярдоо максаттары үчүн ФОЭСтин стандарттарына ылайык алынган натыйжаларды колдонот.

Кыргыз Республикасынын Салык кодексине ылайык салык салынуучу пайданы эсептөө үчүн Топ 2024-жылдын 23-августунда Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинде № 9504 менен каттоодон өткөн КРУБдун “Активдерди классификациялоо жана потенциалдуу жоготуулардын жана чыгым тартуулардын ордун жабууга резервке тиешелүү чегерүүлөр жөнүндө жобосуна” ылайык чегерилген жылдык чогуу алгандагы кирешеден наркка нарксыздануу үчүн резервдерди чыгарып салууга укуктуу. Финансылык отчеттогу ссудалар боюнча мүмкүн болуучу жоготууларга резервдин өлчөмү ФОЭСтин финансылык отчеттуулук стандарттарынын талаптарына ылайык түзүлөт.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча кийинкиге калтырылган салыктык активдер/милдеттенмелер камтыйт:

миң АКШ долл.	2023-ж.	Өзгөрүүлөр	2024-ж.
Төмөнкүлөргө карата кийинкиге калтырылган салыктык активдер/(милдеттенмелер):			
Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	33	(5)	28
Кардарларга берилген кредиттер	(1,000)	(88)	(1,088)
Баалуу кагаздарга инвестициялар	36	92	128
Негизги каражаттар жана материалдык эмес активдер	(120)	6	(114)
Башка активдер	(100)	106	6

“Кыргыз Инвестициялык-Кредит Банкы” ЖАК

2024-жылдын 31-декабрында аяктаган жыл үчүн консолидацияланган финансылык отчетко карата эскертүүлөр

Кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелер	(51)	(77)	(128)
Башка милдеттенмелер	<u>(126)</u>	<u>(64)</u>	<u>(190)</u>
Таза кийинкиге калтырылган салыктык милдеттенмелер	<u>(1,328)</u>	<u>(30)</u>	<u>(1,358)</u>

миң АКШ долл.	2022-ж.	Өзгөрүүлөр	2023-ж.
Төмөнкүлөргө карата кийинкиге калтырылган салыктык активдер/(милдеттенмелер):			
Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	54	(21)	33
Кардарларга берилген кредиттер	(946)	(54)	(1,000)
Баалуу кагаздарга инвестициялар	1	35	36
Негизги каражаттар жана материалдык эмес активдер	(59)	(61)	(120)
Башка активдер	(79)	(21)	(100)
Кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелер	(39)	(12)	(51)
Башка милдеттенмелер	-	(126)	(126)
Таза кийинкиге калтырылган салыктык милдеттенмелер	(1,068)	(256)	(1,328)

2024-жылы колдонулган пайдага салык салык үчүн Топтун салыктык чени 10%ды түзөт (2023-жылы: 10%).

Төмөндө 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрында аяктаган жылдар үчүн натыйжалуу салыктык чендерди салыштыруу берилген:

миң АКШ долл.	2024-ж.	2023-ж.
Учурдагы пайдага салык боюнча чыгымдар	2,518	2,384
Кийинкиге калтырылган пайдага салык боюнча чыгым/ордун толтуруу	30	260
Пайдага салык боюнча чыгаша	2,548	2,644

миң АКШ долл.	2024-ж.		2023-ж.	
	Натыйжал		Натыйжалуу	
	миң АКШ долл.	уу пайыздык чен	миң АКШ долл.	уу пайыздык чен
Салык салууга чейинки пайда	25,963		25,804	
Колдонуудагы салык ченине ылайык эсептелген пайдага салык	2,596	10%	2,584	10%
Чегерилбеген / салык салынбаган беренелердин салыктык таасири	(49)	(0,2%)	60	0.2%
Пайдага салык боюнча чыгаша	2,548	9,8%	2,644	10.2%

17 Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери

миң АКШ долл.	31-декабрь 2024-ж.	31-декабрь 2023-ж.
Кассадагы акча	65,397	42,628
КРУБдагы “ностро” түрүндөгү эсептер	68,297	44,085
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(676)	(443)
КРУБдагы “ностро” түрүндөгү эсептер, нетто	67,621	43,642
Башка банктардагы “ностро” түрүндөгү эсептер		
- АА- баштап АА+ чейинки кредиттик рейтинг менен	36,163	-
- А- баштап А+ чейинки кредиттик рейтинг менен	2,783	40,152
- ВВВ кредиттик рейтинг менен	5,585	13,626
- ВВ- баштап ВВ+ чейинки кредиттик рейтинг менен	4,563	-
- В- баштап В+ чейинки кредиттик рейтинг менен	125	538
- С баштап ССС чейинки кредиттик рейтинг менен	390	-
- ыйгарылган кредиттик рейтинг жок	16	1,669
Башка банктардагы “ностро” түрүндөгү бардык эсептер	49,625	55,985
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(107)	(399)
Башка банктардагы “ностро” түрүндөгү бардык эсептер, чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	49,518	55,586
Акча каражаттарынын эквиваленттери		
КРУБдагы мөөнөттүү депозиттер	93,689	19,999
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(6)	(9)
КРУБдагы бардык мөөнөттүү депозиттер, нетто	93,683	19,990
- Башка банктардагы мөөнөттүү депозиттер		
- ААА кредиттик рейтинг менен	50,092	20,099
- АА- баштап АА+ чейинки кредиттик рейтинг менен	78,634	-
- А- баштап А+ чейинки кредиттик рейтинг менен	-	63,045
- ВВВ кредиттик рейтинг менен	81,202	35,541
- ВВ- баштап ВВ+ чейинки кредиттик рейтинг менен	-	10,079
- В- баштап В+ чейинки кредиттик рейтинг менен	-	9,016
- ССС жогору кредиттик рейтинг менен	20,036	-
Башка банктардагы бардык мөөнөттүү депозиттер	229,964	137,780
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(46)	(20)
Башка банктардагы бардык мөөнөттүү депозиттер, нетто	229,918	137,760
КРУБ ноталары	-	20,509
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	-	(36)
КРУБ ноталары, чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	-	20,473
Бардык акча каражаттарынын эквиваленттери	323,601	178,223
Бардык акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	506,137	320,079

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча КРУБдагы “ностро” эсептеринин нетто-өлчөмү тиешелүү түрдө 61,882 миң АКШ долл. жана 39,624 миң АКШ долл. камтыйт жана КРУБдагы милдеттүү резервдерди билдирет. Топтун мындай эсептерден акча каражаттарын алуу мүмкүнчүлүгү Кыргызстандын мыйзамдары менен чектелбейт.

Жогоруда берилген таблица “Standard & Poor’s” агенттиги же “Standard & Poor’s” агенттигинин шкаласына ылайык конвертацияланган башка агенттиктер тарабынан ыйгарылган кредиттик рейтингдердин негизинде түзүлгөн. Банктардагы эсептердеги каражаттардын бардык калдыктары мөөнөтү өтүп кетпеген болуп саналат. Кредиттик рейтинг ыйгарылбаган банктар үч россиялык банк жана рейтинг артка чакыртылып алынган бир төлөм борбору болуп саналат.

2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча Банктын алты банкы бар (2023-жылы: алты банк), алардын үлүшүнө 10%дан ашык капитал туура келет. Аталган банктардын

“Кыргыз Инвестициялык-Кредит Банкы” ЖАК

2024-жылдын 31-декабрында аяктаган жыл үчүн консолидацияланган финансылык отчетко карата эскертүүлөр

калдыктарынын чогуу алгандагы көлөмү 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча 406,679 миң АКШ долларын түзөт (2023-жылы: 244,199 миң АКШ долл.).

18 Чет өлкөлүк банктардагы депозиттер

миң АКШ долл.	2024-ж. 31-декабрь	2023-ж. 31-декабрь
Чет өлкөлүк банктардагы мөөнөттүү депозиттер		
- ВВ- жогору кредиттик рейтинги менен	10,015	-
Чет өлкөлүк банктардагы бардык мөөнөттүү депозиттер	10,015	-
Нарксыздануу үчүн резерв	(26)	-
Чет өлкөлүк банктардагы бардык мөөнөттүү депозиттер, нетто	9,989	-

2024-жылдын 19-декабрында Банк “Credit Europe Bank NV” (Нидерланддар) банкында алты ай (182 күн) мөөнөткө 10,000 млн. АКШ долл. өлчөмүндө мөөнөттүү депозитти жайгаштырган. Пайыздык чен жылдык 4.25%ды түзөт. Чегерилген пайыздык киреше 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча 15 миң АКШ долл. түзгөн. Депозиттин төлөө датасы – 2025-жылдын июнь айы.

19 Кардарларга берилген кредиттер

миң АКШ долл.	2024-ж. 31-декабрь	2023-ж. 31-декабрь
Корпоративдик кардарларга берилген кредиттер	59,818	76,313
Чекене кардарларга жана чакан жана орто бизнестин субъекттерине берилген кредиттер		
Чакан жана орто бизнес субъекттерине берилген кредиттер (МСБ)	87,911	75,618
Керектөө кредиттери	29,296	19,514
Ипотекалык кредиттер	37,572	32,038
Микро-кредиттер	55,113	42,909
Чекене кардарларга жана чакан жана орто бизнестин субъекттерине берилген бардык кредиттер	209,892	170,079
Күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резервди эсептен чыгарууга чейин кардарларга берилген кредиттер	269,710	246,392
Күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резерв	(10,974)	(12,712)
Кардарларга берилген кредиттер, күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резервди эсептен алуу менен	258,736	233,680

(а) Кредиттик портфельди тармактык географиялык талдоо

Кредиттер Кыргыз Республикасынын аймагында негизинен экономиканын төмөнкү тармактарында иш жүргүзгөн кардарларга берилет:

миң АКШ долл.	2024-ж. 31-декабрь	2023-ж. 31-декабрь
Корпоративдик кардарларга, чакан бизнеске берилген кредиттер жана чекене кардарларга берилген кредиттер		
Соода	72,494	85,089
Айыл чарба	34,422	29,106
Өндүрүш	16,466	14,476
Курулуш	5,185	7,427
Финансы-кредит мекемелери	2,646	4,510
Транспорт жана байланыш кызматы	8,634	6,073
Башкалар	24,885	22,093
Керектөө кредиттери	67,406	45,559
Ипотекалык кредиттер	37,572	32,038
Күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резервди эсептен чыгарууга чейин кардарларга берилген кредиттер	269,710	246,392
Күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резерв	(10,974)	(12,712)
Кардарларга берилген кредиттер, күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резервди эсептен алуу менен	258,736	233,680

(б) Кардарларга берилген кредиттердин концентрациясы

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Топтун кредиттер боюнча калдыктары капиталдын 10%ынан ашкан карыз алуучулары болгон эмес.

2024-жылдын 31-декабрына карата кардарларга кредиттер жана аванстар боюнча орточо номиналдык пайыздык чен сом менен берилген кредиттер үчүн 13%дан 26%га чейин (2023: 13%дан 26%га чейин) жана АКШ доллары менен жана башка валюталарда берилген кредиттер үчүн 8%дан 12%га чейин (2023: 8%дан 13%га чейин) түзгөн.

2024-жылдын 31-декабрына карата Банктын кредиттик портфелинин концентрация тобокелдиги 10 ири карыз алуучудан жана аларга байланыштуу тараптардан 45,781 миң АКШ долл. (2023: 46,778 миң АКШ долл.) суммасындагы, же жалпы кредиттик портфелден 18% (2023: 21%) кредиттердин концентрациясы менен берилген.

(в) Алынган мүлк

2024-жылдын 31-декабрында аяктаган жыл аралыгында Топ кардарларга берилген кредиттер боюнча камсыздоону өндүрүп алуунун жыйынтыгында таза баланстык наркы 991 миң АКШ долл. (2023-жылы: 1,254 миң АКШ долл.) болгон белгилүү бир активдерди алган. 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча алынган күрөөлүк камсыздоо төмөнкүлөрдү камтыйт:

	2024-ж. 31-декабрь	2023-ж. 31-декабрь
миң АКШ долл.		
Кыймылсыз мүлк	675	594
Башка активдер	-	15
Бардыгы алынган мүлк	675	609

Топтун саясаты көрсөтүлгөн активдерди максималдуу кыска мөөнөттө сатууну карайт.

(г) Күрөөгө коюлган активдер

2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча баланстык наркы 19,531 миң АКШ долл. (2023-жылы: 12,223 миң АКШ долл.) болгон кардарларга берилген кредиттер Мамлекеттик ипотекалык компания жана Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги тарабынан Банкка берилген кредиттер боюнча камсыздоо катары кызмат кылат (26-эскертүү).

20 Амортизациялык нарк боюнча баалануучу инвестициялык баалуу кагаздар

	Орточо алынган пайыздык чен	31-декабрь 2024-ж. миң АКШ долл.	Орточо алынган пайыздык чен	31-декабрь 2023-ж. миң АКШ долл.
Топтун менчигинде турган				
Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин казыналык векселдери	15.00%	22,354	16.32%	8,267
		22,354		8,267
Күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резерв		(1,281)		(361)
		21,073		7,906

Инвестициялык баалуу кагаздар натыйжалуу пайыздык чен ыкмасын пайдалануу менен амортизацияланган наркы боюнча бааланат.

21 Ассоциацияланган ишканага инвестициялар

Топтун ассоциацияланган ишканасынын - “Банктар аралык процессинг борбору” ЖАКнын (“БПБ”) - негизги операциялык иши ЭЛКАРТ улуттук төлөм системасын түзүүдө турат, ал Кыргыз Республикасында 21 банк тарабынан колдонулган (2023-жылы: 21 банк).

2024 жана 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча БПБ уставдык капиталындагы Топтун үлүшү жана добуш берүүчү добуштардын пайызы 34.34%ды түзөт.

Андан ары Топто таандык пайыздарга катышуу үлүшүнө корректировкаланбаган, үлүштүк катышуу ыкмасы менен эсепке алынуучу инвестиция объекти дөнүндө жалпыланган финансылык маалымат берилген:

миң АКШ долл.	Ээлик үлүшү	Бардык активдер	Бардык милдетте нмелер	Түшкөн акча	Пайда	Таза активдег и Банктын үлүшү	Пайдадаг ы Банктын үлүшү	Алынган дивиденд ер
2024-ж. 31-декабрь								
“Банктар аралык процессинг борбору” ЖАК	34.34%	23,050	2,146	13,870	6,313	7,178	2,168	521
2023-ж. 31-декабрь								
“Банктар аралык процессинг борбору” ЖАК	34.34%	16,609	1,107	12,479	5,996	5,323	2,059	331

2024-жыл Топ бул инвестиция боюнча 521 миң АКШ долл. (2023-жылы: 331 миң АКШ долл.) өлчөмүндө дивиденддерди алган. Ассоциацияланган ишкана үчүн отчет берүү датасы болуп 31-декабрь саналат.

22 Контролдонбогон катышуу үлүштөрү

Кийинки таблицада топтун ичиндеги чыгарып салууларга чейин, олуттуу NCI ээ болгон Топтун туунду компанияларынын ар бирине карата тиешелүү болгон маалымат берилген.

миң АКШ долл.

2024-жылдын 31-декабры

	Jubilee Insurance
Пайыздардагы контролдобогон үлүш	49%
Активдер	8,536
Милдеттенмелер	(3,054)
Таза активдер	5,482
Контролдобогон үлүштүн баланстык наркы	3,195
Түшкөн акча	2,861
Пайда	468
Бардык чогуу алгандагы киреше	468
Контролдонбогон үлүшкө тиешелүү болгон пайда	228
Контролдонбогон үлүшкө туура келген башка чогуу алгандагы киреше	299
Операциялык иштен түшкөн акча агымдары	(1,315)
Инвестициялык иште пайдаланылган акча агымдары	1,258
Финансылык иште пайдаланылган акча агымдары	(115)
Акча каражаттарынын жана алардын эквиваленттеринин нетто-азайышы	(172)

2023-ж. 31-декабрь

	Jubilee Insurance
Пайыздардагы контролдобогон үлүш	49%
Активдер	7,599
Милдеттенмелер	(2,557)
Таза активдер	5,042
Контролдобогон үлүштүн баланстык наркы	2,897
Түшкөн акча	2,466
Пайда	489
Бардык чогуу алгандагы киреше	489
Контролдонбогон үлүшкө тиешелүү болгон пайда	240
Контролдонбогон үлүшкө туура келген башка чогуу алгандагы киреше	240
Операциялык иштен түшкөн акча агымдары	464
Инвестициялык иште пайдаланылган акча агымдары	(630)
Финансылык иште пайдаланылган акча агымдары (контролдобогон акционерлердин дивиденддери: жок)	(102)
Акча каражаттарынын жана алардын эквиваленттеринин нетто-азайышы	(268)

23 Негизги каражаттар жана материалдык эмес активдер

миң АКШ долл.	Имараттар жана курулмалар	Эмерек жана кеңсе жабдуусу	Жабдуу	Ижарага алынган менчикти жасалгалоо	Транспорт каражаттар ы	Бүтпөгөн курулуш жана орнотууга жабдуу	Гудвил	Программал ык камсыздоо жана лицензиялар	Бардыгы
2024-жылдын 1-январына карата калдык	17,987	10,056	4,983	1,661	1,325	740	475	10,999	48,226
Түшүүлөр	3,349	1,110	32	200	276	2,401	-	251	7,619
Чыгуулар	(16)	(261)	(2)	(35)	(38)	(90)	(475)	-	(918)
Которуулар	7	470	915	(7)	-	(1,385)	-	-	-
2024-жылдын 31-декабрына карата калдык	21,327	11,375	5,928	1,819	1,563	1,666	-	11,250	54,927
<i>Эскирүү жана амортизация</i>									
2024-жылдын 1-январына карата калдык	(2,067)	(6,899)	(3,225)	(1,103)	(941)	-	-	(6,782)	(21,017)
Бир жылдагы эскирүү жана амортизация	(499)	(1,198)	(552)	(221)	(100)	-	-	(1,089)	(3,659)
Чыгуулар	12	170	2	33	29	-	-	5	251
2024-жылдын 31-декабрына карата калдык	(2,554)	(7,927)	(3,775)	(1,291)	1,012	-	-	(7,868)	(24,427)
<i>Баланстык наркы</i>									
2024-жылдын 31-декабрына карата	18,773	3,448	2,153	528	551	1,666	-	3,382	30,501

“Кыргыз Инвестициялык-Кредит Банкы” ЖАК
2024-жылдын 31-декабрында аяктаган жыл үчүн консолидацияланган финансылык отчетко карата эскертүүлөр

	Имараттар жана курулмалар	Эмерек жана кеңсе жабдуусу	Жабдуу	Ижарага алынган менчикти жасалгалоо	Транспорт каражаттар ы	Бүтпөгөн курулуш жана орнотууга жабдуу	Гудвил	Программал ык камсыздоо жана лицензиялар	Бардыгы
миң АКШ долл.									
2023-жылдын 1-январына карата калдык	15,467	8,616	3,462	1,374	1,137	503	475	8,939	39,973
Түшүүлөр	2,520	1,309	74	443	188	2,347	-	2,719	9,600
Чыгуулар	(1)	(422)	(9)	(155)	(0)	(63)	-	(697)	(1,347)
Которуулар	1	553	1,456	(1)	-	(2,047)	-	38	-
2023-жылдын 31-декабрына карата калдык	17,987	10,056	4,983	1,661	1,325	740	475	10,999	48,226
Эскирүү жана амортизация									
2023-жылдын 1-январына карата калдык	(1,746)	(6,412)	(2,909)	(1,054)	(844)	-	-	(6,094)	(19,059)
Бир жылдагы эскирүү жана амортизация	(323)	(885)	(347)	(204)	(97)	-	-	(1,387)	(3,243)
Чыгуулар	2	398	31	155	(0)	-	-	699	1,285
2023-жылдын 31-декабрына карата калдык	(2,067)	(6,899)	(3,225)	(1,103)	(941)	-	-	(6,782)	(21,017)
Баланстык наркы									
2023-жылдын 31-декабрына карата	15,920	3,157	1,758	558	384	740	475	4,217	27,209

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча негизги каражаттар наркы 15.516 миң АКШ долл. жана 9,928 миң АКШ долл. болгон толук амортизацияланган негизги каражаттарды камтыган.

Гудвил 2013-жылы сатылып алынган “Jubilee Kyrgyzstan Insurance Company” ЖАК камсыздандыруу компаниясына тиешелүү (1-тиркеме). Банк туунду компаниянын сатып алгандан кийин гудвилдин нарксыздануусуна карата тест жүргүзгөн эмес, анткени ал туруктуу финансылык өсүштү көрсөткөн. 2024-жылы гудвил толук көлөмдө эсептен алынган.

Негизги каражаттардагы чектөөлөр

2024-жылдын 31-декабрына карата Топтун негизги каражаттары кандайдыр бир чектөөлөр менен оордук келтирилген эмес же кандайдыр бир милдеттенмелерди камсыздоо катары күрөөгө коюлган эмес.

Келишимдик милдеттенмелер

2023-жылдын аягына карата Банк маалыматтык технологиялар үчүн арналган жаңы имаратты сатып алган, бул МТ-департаментинин өсүшүнө байланыштуу болгон. Азыркы башкы кеңсе МТ-адистердин өсүп жаткан штатын натыйжалуу жайгаштыруу үчүн керектүү аянтчага ээ эмес.

Жүргүзүлгөн тендерге ылайык 477 миң АКШ долл. жалпы суммасында капиталдык ондоо, оптикалык-була кабелин төшөө жана куроо боюнча компаниялар тандалган. Иштерди аяктоонун болжолдуу мөөнөтү 2025-жылдын июль айы.

24 Пайдалануу укугу формасындагы активдер

Топ филиалдар жана аманат кассалары үчүн орун жайларды ижарага алат. Ижара мөөнөтү негизинен 2 жылдан 10 жылга чейин түзөт. Ижара акысы рыноктук ижара акысын чагылдыруу үчүн беш жылда бир кайра каралып турат.

Филиалдарды жана аманат кассаларын ижарага алуу келишимдери көп жылдар мурун жерди жана имараттарды жалпы ижарага алуу алкагында түзүлгөн.

миң АКШ долл.

Пайдалануу укугу формасындагы активдер

	2024-ж.	2023-ж.
1-январга карата	6,383	7,544
Түшүүлөр	266	229
Чыгуулар	(125)	(1,452)
Модификациялар	603	62
31-декабрга карата	7,127	6,383

Топтолгон амортизация

1-январга карата	(3,077)	(3,769)
Бир жылда чегерилген	(874)	(731)
Чыгуулар	125	562
Модификациялар	-	861
31-декабрга карата	(3,826)	(3,077)

Баланстык наркы

1-январга карата	3,305	3,775
31-декабрга карата	3,301	3,306

Топ ал боюнча ижарачы болуп саналган ижара жөнүндө маалымат төмөндө берилген.

миң АКШ долл.

Пайданы же чыгымдын курамында таанылган суммалар

	2024-ж.	2023-ж.
Пайдалануу укугу формасында активдерди амортизациялоого чыгашалар	(874)	(731)
Ижара боюнча милдеттенмелер боюнча пайыздык чыгашалар	(333)	(309)
Кыска убакыттык ижарага байланыштуу чыгашалар	(405)	(381)

Ижара боюнча милдеттенмелерди төлөө мөөнөттөрүн талдоо 34-эскертүүдө берилген.

Ижара келишимдери боюнча акча каражаттарынын жалпы агылып чыгышы 1,289 миң АКШ долл. (2023-жылы: 1,435 миң АКШ долл.) түзгөн.

25 Камсыздандыруу келишимдери боюнча активдер жана милдеттенмелер

Камсыздандыруу келишимдери боюнча активдер өзүнө төмөнкүлөрдү камтыйт:

	31-декабрь 2024-ж.	31-декабрь 2023-ж.
миң АКШ долл.		
Кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча активдер	1,957	1,241
Камсыздандыруу келишимдери боюнча активдер	871	802
Бардык камсыздандыруу жана кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча активдер	2,828	2,043

Камсыздандыруу келишимдери боюнча милдеттенмелер өзүнө төмөнкүлөрдү камтыйт:

миң АКШ долл.	31-декабрь 2024-ж.	31-декабрь 2023-ж.
Кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча милдеттенмелер	223	589
Камсыздандыруу келишимдери боюнча милдеттенмелер	2,692	1,830
Бардык камсыздандыруу жана кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча милдеттенмелер	2,915	2,419

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрында аяктаган жылдар үчүн камсыздандыруу келишимдери боюнча активдердин жана милдеттенмелердин жылышы төмөнкүдөй берилген:

	2024-ж.		
миң АКШ долл.	Камсыздандыруу ордун толтуруунун калган бөлүгү боюнча милдеттенмелер р/(активдер)	Пайда болгон талаптар боюнча милдеттенмелер р/(активдер)	Бардыгы
Мезгилдин башталышына карата камсыздандыруу келишимдери боюнча милдеттенмелер	1,325	505	1,830
Мезгилдин башталышына карата камсыздандыруу келишимдери боюнча активдер	(726)	(76)	(802)
2024-жылдын 1-январына карата абал боюнча таза калдык	599	429	1,028
Финансылык жыйынтыктар жөнүндө отчетто таанылган, анын ичинде:			
Камсыздандыруу ишинен түшкөн кирешелер	(2,861)	-	(2,861)
Пайда болгон талаптар жана башка түздөн-түз байланыштуу чыгашалар	-	335	335
Өткөн мезгилдердин кызматтарына тиешелүү өзгөртүүлөр	-	689	689
Аквизициялык камсыздандыруу боюнча чыгашалар	82	-	82
Курстук айырмалардын таасири	28	-	28
Камсыздандыруу ишинин жыйынтыгы, нетто	110	1,024	1,134
Бардыгы камсыздандыруу келишимдери боюнча жыйынтык	(2,751)	1,024	(1,727)
Нактай эмес операциялар/өз ара чегерүү	(19)	-	(19)
Курстук айырмалардын таасири	55	13	68
Нарксыздануу	31	(2)	29
	67	11	78
Акча агымдары			
Алынган сый акылар	2,823	-	2,823
Төлөнгөн талаптар жана түздөн-түз байланыштуу болгон башка чыгашалар	-	(365)	(365)
Аквизициялык акча агымдары	(16)	-	(16)
Бардыгы акча агымдары	2,807	(365)	2,442
2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча таза калдык	722	1,099	1,821
Мезгилдин аягына карата камсыздандыруу келишимдери боюнча милдеттенмелер	1,487	1,205	2,692
Мезгилдин аягына карата камсыздандыруу келишимдери боюнча активдер	(765)	(106)	(871)

2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча таза калдык	722	1,099	1,821
	2023-ж.		
	Камсыздандыруу ордун толтуруунун калган бөлүгү боюнча милдеттенмеле р/(активдер)	Пайда болгон талаптар боюнча милдеттенмеле р/(активдер)	Бардыгы
Жылдын башталышына карата камсыздандыруу келишимдери боюнча милдеттенмелер	1,042	252	1,294
Жылдын башталышына карата камсыздандыруу келишимдери боюнча активдер	(780)	(31)	(811)
2023-жылдын 1-январына карата абал боюнча таза калдык	262	221	483
Финансылык жыйынтыктар жөнүндө отчетто таанылган, анын ичинде:			
Камсыздандыруу боюнча түшкөн акча	(2,078)	-	(2,078)
Пайда болгон талаптар жана башка түздөн-түз байланыштуу чыгашалар	-	194	194
Өткөн мезгилдердин кызматтарына тиешелүү өзгөртүүлөр	-	272	272
Оордук келтирүүчү келишимдер боюнча чыгымдар жана бул чыгымдарды калыбына келтирүү	-	-	-
Аквизициялык камсыздандыруу боюнча чыгашалар	80	-	80
Курстук айырмалардын таасири	33	(11)	22
Чыгарылган камсыздандыруу келишимдери боюнча финансылык чыгашалар	-	-	-
Камсыздандыруу ишинин жыйынтыгы, нетто	113	455	568
Бардыгы камсыздандыруу келишимдери боюнча жыйынтык	(1,965)	455	(1,510)
Нактай эмес операциялар/өз ара чегерүү	(61)	16	(45)
Нарксыздануу	73	-	73
	12	16	28
Акча агымдары			
Алынган сый акылар	2,294	-	2,294
Төлөнгөн талаптар жана түздөн-түз байланыштуу болгон башка чыгашалар	-	(262)	(262)
Аквизициялык акча агымдары	(4)	-	(4)
Бардыгы акча агымдары	2,290	(262)	2,028
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча таза калдык	599	431	1,029
Мезгилдин аягына карата камсыздандыруу келишимдери боюнча милдеттенмелер	1,325	505	1,830
Мезгилдин аягына карата камсыздандыруу келишимдери боюнча активдер	(728)	(75)	(803)
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча таза калдык	597	430	1,027

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрында аяктаган жылдар үчүн кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча активдердин жана милдеттенмелердин кыймылы төмөнкүдөй түрдө берилген:

	2024-ж.		
	Камсыздандырып ордун толтуруунун калган бөлүгү	Пайда болгон талаптар	Бардыгы
миң АКШ долл.			
Мезгилдин башталышына карата кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча активдер	944	297	1,241
Мезгилдин башталышына карата кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча милдеттенмелер	(563)	(26)	(589)
2024-жылдын 1-январына карата абал боюнча таза калдык	381	271	652
Финансылык жыйынтыктар жөнүндө отчетто таанылган, анын ичинде:			
Кайра камсыздандыруу боюнча чыгашаларды бөлүштүрүү	(1,783)	-	(1,783)
Өндүрүп алынган дооматтар	-	186	186
Өткөн мезгилдердин кызматтарына тиешелүү өзгөртүүлөр	-	636	636
Кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча башка кирешелер/чыгашалар	187	-	187
Курстук айырмалардын таасири	-	12	12
	187	834	1,021
Кармалган кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча таза киреше (чыгаша)	(1,596)	834	(762)
Накталай эмес операциялар/өз ара чегерүү	118	(78)	40
Акча агымдары			-
Төлөнгөн кайра камсыздандыруу боюнча сый акылар, кайра камсыздоо комиссияларын эсептен алуу менен	1,900	-	1,900
Алынган кайра камсыздандыруудан ордун толтуруулар	-	(96)	(96)
Бардыгы акча агымдары	1,900	(96)	1,804
2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча таза калдык	803	931	1,734
Мезгилдин аягына карата кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча активдер	998	959	1,957
Мезгилдин аягына карата кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча милдеттенмелер	(195)	(28)	(223)
2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча таза калдык	803	931	1,734

	2023-ж.		
	Камсыздандырып ордун толтуруунун калган бөлүгү	Пайда болгон талаптар	Бардыгы
Мезгилдин башталышына карата камсыздандыруу келишимдери боюнча активдер	756	179	935
Мезгилдин башталышына карата камсыздандыруу келишимдери боюнча милдеттенмелер	(569)	(26)	(595)
2023-жылдын 1-январына карата абал боюнча таза калдык	187	153	340
Финансылык жыйынтыктар жөнүндө отчетто таанылган, анын ичинде:			
Кайра камсыздандыруу боюнча чыгашаларды бөлүштүрүү	(1,623)	-	(1,623)
Өндүрүп алынган дооматтар	-	89	89
Өткөн мезгилдердин кызматтарына тиешелүү өзгөртүүлөр	-	183	183
Кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча башка кирешелер/(чыгашалар)	178	(3)	175
Курстук айырмалардын таасири	64	(10)	54
	242	259	501
Кармалган кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча башка кирешелер/(чыгашалар)	(1,381)	260	(1,122)
Накталай эмес операциялар/өз ара чегерүү	147	(128)	19
Акча агымдары			
Төлөнгөн кайра камсыздандыруу боюнча сый акылар, кайра камсыздоо комиссияларын эсептен алуу менен	1,426	-	1,426
Алынган кайра камсыздандыруудан ордун толтуруулар	-	(12)	(12)
Бардыгы акча агымдары	1,426	(12)	1,414
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча таза калдык	379	272	651
Мезгилдин аягына карата кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча активдер	944	297	1,241
Мезгилдин аягына карата кайра камсыздандыруу келишимдери боюнча милдеттенмелер	(563)	(25)	(588)
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча таза калдык	381	273	653

26 Башка активдер

миң АКШ долл.	2024-ж. 31-декабрь	2023-ж. 31-декабрь
Башка күрөөлүк аманаттар (VISA жана MasterCard)	7,895	7,832
Акча которуулар боюнча дебитордук карыз	6,762	4,874
Башка дебитордук карыз	9,523	2,228
Финансылык ижара боюнча дебитордук карыз	2,337	1,973
Кыргызстандын банктарында депозиттерди жайгаштыруу	841	1,041
РКӨФ кредиттик линиясы боюнча күрөөлүк депозит	-	150
Кардарлардан алууга карата айыптар	79	71
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(2,290)	(1,659)
Бардыгы башка финансылык активдер	25,147	16,510
Алдын ала төлөөлөр	5,989	4,986
Материалдар жана камдыктар	487	1,014
Алынган мүлк	675	609

Күндөлүк салык боюнча алдын ала төлөө	-	477
Бардыгы башка финансылык эмес активдер	7,151	7,086
Бардыгы башка активдер	32,298	23,596

Финансылык ижара

миң АКШ долл.	2024-ж.	2023-ж.
Бир жыл ичиндеги төлөмдөр	1,725	1,201
1ден 2 жылга чейинки төлөмдөр	766	734
2ден 5 жылга чейинки төлөмдөр	372	545
Бардык төлөмдөр	2,863	2,480
Бир жыл ичиндеги дисконт	(357)	(293)
1ден 2 жылга чейинки дисконт	(124)	(145)
2ден 5 жылга чейинки дисконт	(45)	(70)
Бардык дисконттор	(526)	(508)
Финансылык ижара боюнча дебитордук карыз алынбаган финансылык кирешени эсептен алуу менен, бардыгы	2,337	1,972
Финансылык ижаранын нарксыздануусу үчүн резерв	(1,244)	(858)
Финансылык ижара боюнча дебитордук карыздын нетто-өлчөмү	1,093	1,114

миң АКШ долл.	2024-ж.				
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	POCI	Бардыгы
Мөөнөтү өтпөгөн	27	-	-	181	208
30 күнгө чейин					
мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	-	86	86
31-60 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	-	475	475
61-90 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	-	60	60
91-180 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	5	148	153
180 күндөн ашык мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	219	1,136	1,355
Финансылык ижаранын нарксыздануусу үчүн резерв	(1)	-	(135)	(1,108)	(1,244)
Финансылык ижара боюнча дебитордук карыздын нетто-өлчөмү	26	-	89	978	1,093

миң АКШ долл.	2023-ж.				
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	POCI	Бардыгы
Мөөнөтү өтпөгөн	18	-	-	312	330
30 күнгө чейин мөөнөтү өтүп кеткен	11	-	-	8	19
31-60 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	8	-	35	43
61-90 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	-	60	60
91-180 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	189	896	1,085
180 күндөн ашык мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	132	305	437
Финансылык ижаранын нарксыздануусу үчүн резерв	(1)	(1)	(153)	(703)	(858)
Финансылык ижара боюнча дебитордук карыздын нетто-өлчөмү	28	6	168	913	1,115

	2024-ж.				
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	РОСІ	Бардыгы
миң АКШ долл.					
1-январга карата калдык	29	8	321	1,614	1,972
2-баскычка которуу	(6)	6	-	-	-
3-баскычка которуу	-	(6)	6	-	-
Түзүлгөн жаңы финансылык активдер	143	-	-	839	982
Кайтарылган финансылык активдер	(12)	(8)	(195)	(92)	(307)
Пайыздык кирешелер	-	-	21	90	111
Башка өзгөрүүлөр	(127)	-	71	(365)	(421)
31-декабрга карата калдык	27	-	224	2,086	2,337

	2023-ж.				
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	РОСІ	Бардыгы
миң АКШ долл.					
1-январга карата калдык	141	134	103	853	1,231
2-баскычка которуу	(87)	87	-	-	-
3-баскычка которуу	-	(191)	191	-	-
Түзүлгөн жаңы финансылык активдер	88	-	-	1,173	1,261
Кайтарылган финансылык активдер	(6)	-	(6)	(205)	(217)
Пайыздык кирешелер	6	3	21	76	106
Башка өзгөрүүлөр	(113)	(25)	12	(283)	(409)
31-декабрга карата калдык	29	8	321	1,614	1,972

Чыгымдар боюнча баалануучу резерв - Финансылык ижара боюнча дебитордук карыз

	2024-ж.				
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	РОСІ	Бардыгы
миң АКШ долл.					
1-январга карата калдык	1	1	153	703	858
2-баскычка которуу	-	-	-	-	-
3-баскычка которуу	-	-	-	-	-
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнүн жыйынтыгында көбөйүү	-	-	2	-	2
Түзүлгөн жаңы финансылык активдер	80	-	-	472	552
Таануу токтотулган финансылык активдер	(1)	(1)	(80)	(41)	(123)
Тобокелдиктин моделиндеги/параметрлериндеги өзгөрүү	-	-	(19)	(26)	(45)
Валюта курсунун өзгөрүүлөрү жана башка өзгөрүүлөр	(79)	-	79	-	-
31-декабрга карата калдык	1	-	135	1,108	1,244

	2023-ж.				
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	РОСІ	Бардыгы
миң АКШ долл.					
1-январга карата калдык	5	40	46	363	454
2-баскычка которуу	(3)	3	-	-	-
3-баскычка которуу	-	(42)	42	-	-
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнүн жыйынтыгында көбөйүү	-	-	44	-	44
Түзүлгөн жаңы финансылык активдер	27	-	-	513	540
Таануу токтотулган финансылык активдер	(1)	-	(2)	(87)	(90)
Тобокелдиктин моделиндеги/параметрлериндеги өзгөрүү	-	-	(4)	(86)	(90)
Валюта курсунун өзгөрүүлөрү жана башка өзгөрүүлөр	(27)	-	27	-	-
31-декабрга карата калдык	1	1	153	703	858

27 Ижара боюнча милдеттенмелер

миң АКШ долл.

Активдерди жана милдеттенмелерди төлөө мөөнөттөрүн талдоо	31-декабрь 2024-ж.	31-декабрь 2023-ж.
1-жыл	1,309	1,171
2-жыл	1,201	1,075
3-жыл	978	997
4-жыл	644	904
5-жыл	440	435
Андан ары	711	650
Бардыгы	5,283	5,232
Минус: Иштеп табылбаган пайыздар	(1,696)	(1,816)
Ижара боюнча милдеттенме	3,587	3,416

28 Банктардын жана башка финансы институттарынын эсептери жана депозиттери

миң АКШ долл.	31-декабрь 2024-ж.	31-декабрь 2023-ж.
Лоро эсептери	9,291	5,480
Башка финансы институттарынын күндөлүк эсептери жана депозиттери	8,404	3,269
Кыргыз Республикасынын финансы институттарынын мөөнөттүү депозиттери	1,319	1,320
	19,014	10,069

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Топто ар биринин үлүшүнө Топтун өздүк капиталынын 10%дан ашыгы туура келген банктар же финансы институттары болгон эмес.

29 Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери

миң АКШ долл.	31-декабрь 2024-ж.	31-декабрь 2023-ж.
Корпоративдик кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери		
- Күндөлүк эсептер жана талап боюнча төлөнүүчү депозиттер	372,376	170,651
- Мөөнөттүү депозиттер	22,660	23,481
	395,036	194,132
Чекене кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери		
- Күндөлүк эсептер жана талап боюнча төлөнүүчү депозиттер	159,714	140,832
- Мөөнөттүү депозиттер	86,778	72,928
	246,492	213,760
	641,528	407,892

2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча Топтун күндөлүк эсептери жана депозиттери боюнча калдыктары Топтун өздүк капиталынын 10%ынан ашыкты түзгөн кардарлар бар. Банктын он ири кардарынын депозиттеринин жалпы суммасы 201,159 миң АКШ долл. (2023: 44,057 миң АКШ долл.) же кардарлардын каражаттарынын жалпы суммасынан 31%ды (2023: 11%) түзгөн (2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча Топто Топтун өздүк капиталынын 10%ынан ашыкты түзгөн күндөлүк эсептер жана депозиттер боюнча калдыктар болгон эмес).

2024-жылдын 31-декабрына карата кардарлардын каражаттары боюнча номиналдык пайыздык чен сом менен 4.5%дан 16%га чейин (2023: 4.5%дан 15.5 %га чейин) жана АКШ доллары, евро жана башка эркин конвертациялануучу валюталар менен 0,5%дан 11%га чейин (2023: 0.3%дан 11 %га чейин).

Кардарлардын күндөлүк эсептерин жана депозиттерин экономиканын секторлору боюнча талдоо төмөнкү таблицада берилген:

миң АКШ долл.	31-декабрь 2024-ж.	31-декабрь 2023-ж.
Экономиканын секторлору/кардарлардын түрлөрү		
боюнча талдоо:		
Мамлекеттик башкаруу жана коргонуу	377,927	4,683
Пайдалуу кендерди казуу	10,408	3,955
Финансылык кызматтар	1,533	4,970
Билим берүү	1,797	13,491
Транспорт, сактоо жана байланыш	587	34,716
Курулуш	171	15,590
Саламаттык сактоо жана социалдык жумуш	130	24,335
Туризм	115	1,140
Дүн жана чекене соода, автотранспортту оңдоо	66	27,028
Айыл, аңчылык жана токой чарба	59	1,005
Башка өндүрүмдү өндүрүү	2	6,602
Электр, газ менен камсыздоо жана суу менен камсыздоо	-	598
Тамак-аш азыктарын өндүрүү	-	2,804
Мейманканалар жана ресторандар	-	1,904
Кыймылсыз мүлк	-	847
Мунай жана мунай өнүмдөрү	-	6,917
Башкалар	2,241	43,546
Жеке жактар	246,492	213,761
Бардыгы кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери	641,528	407,892

30 Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар

миң АКШ долл.	31-декабрь 2024-ж.	31-декабрь 2023-ж.
Облигациялар	-	1,809
Сатып алган облигациялар	-	(204)
Чегерилген пайыздар	-	8
	-	1,613

миң АКШ долл.	Чыгарылышты каттоо датасы	Төлөө датасы	Белгиленген купондук чен	Валюта	Пайыздарды төлөө мөөнөтү	2024-ж. 31-декабрь	2023-ж. 31-декабрь
Алтынчы чыгарылыш							
агы					квартал сайын		
облигациялар	17/12/2021	17/12/2024	12%	Кыргыз сому		-	1,613
						-	1,613

Топ 2023-жылы биринчи жолу фонд рыногуна чыккан.

2021-жылдын декабрында Банк 200,000 даана санында облигациялардын алтынчы чыгарылышын каттаган (ар биринин номиналдык наркы 1,000 сом). Облигациялардын алтынчы чыгарылышынын натыйжасында Топ жылдык 12% купондук чени жана 3 жыл төлөө мөөнөтү (2024-жылдын 17-декабрына чейин) менен 161,154 миң сом жалпы номиналдык наркында облигацияларды жайгаштырган.

Карыздык баалуу кагаздардын камсыздоосу жок. 2024-жылдын аягына карата Банк чыгарылыштын шарттарына ылайык өз облигацияларын толук сатып алган жана көрсөтүлгөн баалуу кагаздар боюнча милдеттенмелерди толук көлөмдө төлөгөн.

31 Зайым каражаттары

31.1. Башка зайым каражаттары

Төмөндө көрсөтүлгөн таблицада 2024-жылдын 31-декабрына жана 2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча башка зайым каражаттары жөнүндө маалымат берилген:

Контрагент	Төлөө датасы	Пайыздык чен	Валюта	2024-ж. 31-декабрь миң АКШ долл.	2023-ж. 31-декабрь миң АКШ долл.
ЭФК	15.09.2024 - 18.09.2027	9.7-12.5%	Кыргыз сому	12,800	16,948
Мамлекеттик ипотекалык компания	29.05.2035	3.0%	Кыргыз сому	18,683	12,797
Симбиотик	16.05.2024 - 15.12.2027	10.4-15.0%	Кыргыз сому	10,322	12,753
ЕРӨБ	24.03.2024 - 14.12.2027	9.45-15.4%	Кыргыз сому	8,611	10,993
KFW	30.06.2033	8.0%	Кыргыз сому	1,295	1,414
Accelerate Prosperity	19.06.2025 - 26.09.2029	0-10.0%	Кыргыз сому	1,567	1,013
Мамлекеттик органдар	20.07.2025 - 25.09.2029	0.1-6.5%	Кыргыз сому	313	630
РКӨФ	11.05.2027	1.0%	АКШ долл.	-	273
Башка зайым каражаттары				53,591	56,821
ЕРӨБ	21.05.2025 - 26.06.2030	6.5-8.0%	АКШ долл.	2,069	1,657
Тең каржылоо каражаттары				2,069	1,657
Бардыгы зайым каражаттары				55,660	58,478

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча күрөөгө коюлган активдердин баланстык наркы жана зайым каражаттарынын тиешелүү суммасы төмөндө берилген:

миң АКШ долл.	2024-ж. 31-декабрь		
	Баланстык камсыздоо наркы	Адилеттүү камсыздоо наркы	Башка зайым каражаттарынын баланстык наркы
КРФМ кредиттери:			
Кардарларга берилген кредиттер (16-эскертүү)	1,0	1,0	313
МИК кредиттери:			
Кардарларга берилген кредиттер (16-эскертүү)	18,4	18,4	18,6

Отчеттук мезгил ичинде Банк тарабынан кредиттердин бири боюнча зайым келишиминде белгиленген коэффициенттин бузулушу катталган. Натыйжада бул зайым боюнча лимитти макулдашылган көбөйтүүнүн жыйынтыгында отчеттук мезгилдин акырына карата Банк бардык белгиленген келишимдик коэффициенттердин сакталышын камсыз кылган.

миң АКШ долл.	2023-ж. 31-декабрь		
	Баланстык камсыздоо наркы	Адилеттүү камсыздоо наркы	Башка зайым каражаттарынын баланстык наркы
РКӨФ кредиттери:			

Күрөөлүк депозит (22-эскертүү)	150	150	273
КРФМ кредиттери:			
Кардарларга берилген кредиттер (16-эскертүү)	1,050	1,050	630
МИК кредиттери:			
Кардарларга берилген кредиттер (16-эскертүү)	12,330	12,330	12,797

Топтун жетекчилиги бул операциялар туунду инструменттер эмес, күрөө менен камсыздалган кредиттерди билдирет деп эсептейт, ошондуктан аларды дүң негизде көрсөтөт. РКӨФ кредиттери кредиттик линия макулдашууларына ылайык берилет, ага ылайык бул кредиттердин күрөөсү катары чыккан депозиттер ар кандай төлөө мөөнөттөрүнө жана суммаларга ээ болот жана алар өзүнчө инструмент катары каралат.

“Мамлекеттик ипотекалык компания” ААК

2019-жылдын 24-октябрында Банк Кыргыз Республикасынын жеткиликтүү турак жай боюнча программасынын алкагында “Мамлекеттик ипотекалык компания” ААК менен келишим түзгөн. Бул программанын максаты Кыргыз Республикасында турак жайдын жеткиликтүүлүгүн жогорулатуу үчүн шарттарды түзүү болуп саналат. Инвестициялык каражаттар Банкка берилген билдирмелердин чегинде 15 жылга чейин төлөө мөөнөтүндө жылдык 3% номиналдык пайыздык чен менен берилет. Ипотекалык кредиттер кардарларга жылдык 8% чен боюнча берилет.

Банктын жетекчилиги бул мекемелерден алынган башка карыздык каражаттарга окшош башка финансылык инструменттер жок деп эсептейт жана кардарлардын өзгөчөлүгүнө байланыштуу бул продукттар өзүнчө рынокту билдирет. Натыйжада башка зайым каражаттары кадимки операциянын жыйынтыгында алынган жана таануу датасына карата адилет наркы боюнча чагылдырылган.

Россия-Кыргыз өнүктүрүү фонду (РКӨФ)

2016-жылдын декабрь айында Банк Россия-Кыргыз өнүктүрүү фондунун тең каржылоосунда чакан жана орто бизнести колдоо жөнүндө макулдашууну түзгөн. Бул программанын максаты Кыргыз Республикасынын экономикасын кредиттөө жана колдоо болуп саналат. Каражаттар Банкка 7 жылга чейин төлөө мөөнөтүндө 1%дан 6%га чейинки жылдык номиналдык пайыздык чен менен кредиттик линия түрүндө берилет. Топ кардарларга кредиттерди жеке пайыздык чендер менен берет, алар алынган кредиттин ченинин 4%ынан ашпоого тийиш.

Банктын жетекчилиги бул мекемелерден алынган башка карыздык каражаттарга окшош башка финансылык инструменттер жок деп эсептейт жана кардарлардын өзгөчөлүгүнө байланыштуу бул продукттар өзүнчө рынокту билдирет. Натыйжада башка зайым каражаттары кадимки операциянын жыйынтыгында алынган жана таануу датасына карата адилет наркы боюнча чагылдырылган.

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги (КРФМ) жана KfW (Немец мамлекеттик өнүктүрүү банкы)

Ошондой эле Банк Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинен KfW жана КРМФ биргелешкен программасынын алкагында көптөгөн макулдашуулар боюнча каржылоону алган. Мисалы, Банк “Ишкердикти каржылоо” мамлекеттик программасынын алкагында КРФМдан башка зайым каражаттарын алган, ага ылайык кредиттик каражаттарды өзүнчө транштар менен берүү менен кредиттик линия ачылган. Программанын максаты - экономикалык жана социалдык туруктуулукту калыбына келтирүү жана камсыз кылуу, экономиканын тез өсүшү өзгөчө зарыл болгон аймактардагы ишкердик субъекттерин колдоо. Программанын негизги максаты - жергиликтүү валютада (кыргыз сому) 6 транш менен үч жана беш жылдык төлөө мөөнөтүндө (2023-жыл 2025-жыл) 0,1%дан 6,5%га чейинки пайыздык чендерди пайдалануу менен айыл чарбасында кошумча наркты түзүү чындырын өнүктүрүүгө көмөктөшүү. Кардарлар үчүн пайыздык чен жылдык 11%дан ашпоого тийиш.

Банктын жетекчилиги бул мекемелерден алынган башка карыздык каражаттарга окшош башка финансылык инструменттер жок деп эсептейт жана кардарлардын өзгөчөлүгүнө байланыштуу бул продукттар өзүнчө рынокту билдирет. Натыйжада башка зайым каражаттары кадимки операциянын жыйынтыгында алынган жана таануу датасына карата адилет наркы боюнча чагылдырылган.

Банк менен Кредитордун ортосунда түзүлгөн кредиттик макулдашууга ылайык Банк финансылык ковенанттарды сактоого милдеттүү, алар квартал сайын жана жылдын аягында эки тарап менен макулдашылат.

Public Foundation Accelerate Prosperity (AP)

“Public Foundation Accelerate Prosperity” коомдук фондунан кредиттер 2022-жылдын 11-апрелиндеги акча каражаттарын которуу жөнүндө макулдашууга ылайык берилет, мында акча каражаттары келечекте ар кандай төлөө мөөнөтүндөгү жана ар кандай суммадагы кредиттерди берүүгө арналган. Бул Макулдашуу Кыргыз Республикасында өз ишин жүзөгө ашырып жаткан чакан жана орто бизнестин (“Максаттуу топ”) субъекттерине финансылык жана техникалык колдоо көрсөтүү максатында тараптардын ортосунда түзүлгөн. Банк ушул максаттуу топтун алкагында жеке ишкерлерге жана коммерциялык уюмдарга кредиттерди (максаттуу кредиттерди) берүүгө макул. Тараптар максаттуу топтун мүчөсүнүн кредит алуу укугу анын финансылык мүмкүнчүлүгүнө жана Банктын жана Accelerate Prosperity кредиттик саясатында жана жол-жоболорунда каралган талаптардын аткарылышына байланыштуу экендигин тастыкташат..

Бул программа чакан жана өсүп келе жаткан бизнеске түрткү берүүгө, стартаптарды каржылоого, Кыргызстандын бардык аймактарында жумуш орундарын түзүүгө жана сом менен жеңилдетилген кредиттөө аркылуу экономиканы чыңдоого багытталган. AP Банкка жылына 3% жана андан жогору номиналдык пайыздык чен жана 7 жылга чейин төлөө мөөнөтү менен акча каражаттары түрүндө берилет. Акыркы карыз алуучу үчүн кредит боюнча пайыздык чен ар бир жолу AP тарабынан белгиленет. Мында Банктын маржасы алынган кредит/акча каражаттары боюнча ченден жылдык 3%ды түзөт.

Бул мекемеден алынган башка зайым каражаттарына окшош башка финансылык инструменттер жок жана кредиттөө шарттарынын өзгөчөлүгүнө байланыштуу бул продукттар өзүнчө рынокту түзөт.

31.2 Субординацияланган карыз

миң АКШ долл.				2024-ж. 31-	2023-ж. 31-
Контрагент	Валюта	Пайыздык чен	Төлөө датасы	декабрь	декабрь
Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги	Евро	бай. Euribor+3.00%	30.06.2041	988	1,113
				988	1,113

Субординацияланган карыз Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги тарабынан 2001-жылдын 2-майындагы Немец мамлекеттик өнүктүрүү банкынын (KfW) кредиттик каражаттарын Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө берүү жөнүндө келишимге ылайык берилген биринчи кредиттик линия болуп саналат.

Келишимге ылайык, карыздын негизги суммасы төлөө мөөнөтү келгенге чейин жарым жыл сайын бирдей төлөмдөр менен төлөнөт.

Топ банкрот болгон учурда субординацияланган карызды төлөө Топтун бардык башка милдеттенмелерди толук төлөнгөндөн кийин жүргүзүлөт. Топ 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрында аяктаган жылдар үчүн негизги карызга жана пайыздарга карата дефолт же башка субординацияланган зайымдардын шарттарын жана жоболорун бузуу болгон эмес.

31.3 Финансылык иштен милдеттенмелерди жана түшкөн акча каражаттарынын өзгөрүүлөрүн салыштыруу

	Милдеттенмелер					
	Башка тартылган каражаттар	Субординацияланган зайымдар	Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	Ижара боюнча милдеттенмелер	Дивиденддер	Бардыгы
миң АКШ долл. 2024-жылдын 1-январына карата калдык	58,478	1,113	1,613	3,416	-	64,620
Финансылык иштен акча агымдарына байланыштуу өзгөрүүлөр						
Башка зайым каражаттарын тартуу	12,182	-	-	-	-	12,182
Башка тартылган каражаттарды төлөө	(16,225)	-	-	-	-	(16,225)
Карыздык баалуу кагаздарды сатып алуу	-	-	(1,644)	-	-	(1,644)
Субординацияланган зайымдарды төлөө	-	(53)	-	-	-	(53)
Дивиденддерди чегерүү	-	-	-	-	10,000	10,000
Дивиденддерди төлөө	-	-	-	-	(10,000)	(10,000)
Ижара боюнча милдеттенмелерди төлөө	-	-	-	(766)	-	(766)
Бардыгы финансылык иштен акча агымдарына байланыштуу өзгөрүүлөр	(4,043)	(53)	(1,644)	(766)	-	(6,506)
Алмашуу курсунун өзгөрүүлөрүнүн таасири	1,548	(72)	39	67	-	1,582
Башка өзгөрүүлөр						
Пайыздык чыгашалар	6,188	72	149	333	-	6,742
Төлөнгөн пайыздар	(6,511)	(72)	(157)	(333)	-	(7,073)
Ижара боюнча милдеттенмелерди таануу	-	-	-	870	-	870
2024-жылдын 31-декабрына карата калдык	55,660	988	-	3,587	-	60,235

	Милдеттенмелер				Бардыгы
	Башка тартылган каражаттар	Субординацияланган зайым каражаттары	Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	Ижара боюнча милдеттенмелер	
миң АКШ долл.					
2023-жылдын 1-январына карата калдык	30,339	1,135	1,773	3,984	37,231
Финансылык иштен акча агымдарына байланыштуу өзгөрүүлөр					
Башка зайым каражаттарынын түшүүсү	42,313	-	-	-	42,313
Башка зайым каражаттарын төлөө	(12,674)	-	-	-	(12,674)
Карыздык баалуу кагаздарды чыгаруу					
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздарды төлөө	-	-	(95)	-	(95)
Субординацияланган зайымдарды төлөө	-	(75)	-	-	(75)
Ижара боюнча милдеттенмелерди төлөө	-	-	-	(1,054)	(1,054)
Бардыгы финансылык иштен акча агымдарына байланыштуу өзгөрүүлөр	29,639	(75)	(95)	(1,054)	28,415
Чет өлкөлүк валюталарды алмашуу курсунун өзгөрүүлөрүнүн таасири	(1,948)	54	(66)	224	(1,737)
Башка өзгөрүүлөр					
Пайыздык чыгашалар	3,624	72	198	309	4,203
Төлөнгөн пайыздар	(3,176)	(73)	(197)	(309)	(3,755)
Ижара боюнча милдеттенмелерди таануу	-	-	-	262	262
2023-жылдын 31-декабрына карата калдык	58,478	1,113	1,613	3,416	64,620

32 Башка милдеттенмелер

миң АКШ долл.	31-декабрь 2024-ж.	31-декабрь 2023-ж.
Акча которуулар боюнча кредитордук карыз	1,609	6,191
Чегерилген административдик чыгашалар	3,047	4,288
Компанияны колдоо боюнча KfW эсеби	357	333
Башка финансылык милдеттенмелер	8,885	5,806
Бардыгы башка финансылык милдеттенмелер	13,898	16,618
Кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелер боюнча резерв	256	241
Төлөөгө башка салыктар	816	504
КРФМ авансы менен төлөнгөн пайыздар	38	88
Башка финансылык эмес милдеттенмелер	2,916	73
Пайдага салык боюнча милдеттенмелер	1,610	1,121
Бардыгы башка финансылык эмес милдеттенмелер	5,636	2,027
Бардыгы башка милдеттенмелер	19,534	18,645

33 Акционердик капитал

(а) Чыгарылган акционердик капитал жана эмиссиялык киреше

2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча чыгарууга уруксат берилген, чыгарылган жана жүгүртүүдө турган акционердик капитал 230,000 жөнөкөй акцияны (2023-жыл: 230,000 жөнөкөй акция) түзөт. Бардык акциялар 100 АКШ доллары номиналдык наркка ээ. Жөнөкөй акциялардын ээлери алардын пайда болушуна жараша дивиденддерди алууга укуктуу, ошондой эле Топтун акционерлеринин жылдык жана жалпы жыйындарында акцияга бир добуш укугуна ээ.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы (КРУБ) 2023-жылдын 15-мартында № 2023-Р-17-16-4-(НПА) “Коммерциялык банктардын уставдык жана жеке (жөнгө салуучу) капиталдын минималдуу өлчөмү жөнүндө” токтом кабыл алган. Бул Токтомго ылайык КИКБ акционердик капиталынын минималдуу өлчөмү 2023-жылдын 1-июлуна карата 2 миллиард сом минималдуу өлчөмүнө чейин көбөйтүлүшү керек.

Чыгарууга уруксат берилген жана чыгарылган капиталдын 5,500 миң АКШ долл. өлчөмүнө чейин көбөйүшү Банктын бөлүштүрүлбөгөн пайдасынын эсебинен болгон.

(б) Чогуу алгандагы которуулардын резервдери

Топтолгон курстук айырмалардын резерви чет өлкөлүк ишканалардын финансылык отчетторунун маалыматтарын берүү валютасына которуунун натыйжасында келип чыккан бардык курстук айырмачылыктарды камтыйт.

(в) Башка резервдер

Башка резервдер бөлүштүрүлбөгөн пайданы жалпы банктык тобокелдиктерге жана изилдөө жана иштеп чыгуу резервдерине чегерүүнү камтыйт.

Директорлор кеңеги 2007-жылдын 9-мартында өткөн өзүнүн 69-чогулушунда өздүк капиталдын чегинде “жалпы банктык тобокелдиктер үчүн резервди (кредиттик ишке байланыштуу тобокелдиктерди кошо алганда)” түзүүнү бекиткен. Резервдерди түзүү акылга сыярлык талаптарга негизделет, анткени резервдердин балансы рыноктук тобокелдикти жеңилдетет.

Банктын акционерлери 2018-жылдын 28-февраында өткөн өзүнүн 190-жыйынында 2,000 миң АКШ доллары өлчөмүндө изилдөө жана иштеп чыгууга атайын резерв түзүүнү бекитишкен.

2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча жалпы банктык тобокелдиктер үчүн резерв 7,287 миң АКШ долларын түзгөн (2023-жылы: 7,287 миң АКШ долл.), ал эми изилдөөгө жана иштеп чыгууга резервдер 2,000 миң АКШ долл. (2023-жылы: 2,000 миң АКШ долл.) түзгөн.

(г) Дивиденддер

Төлөөгө дивиденддер Топтун бөлүштүрүлбөгөн пайдасынын максималдуу суммасы менен чектелет, ал Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык аныкталат. 2024-жылды Банк 10,000 миң АКШ долл. өлчөмүндө дивиденддерди жарыялаган жана төлөгөн (2023-жылы: Банк дивиденддерди жарыялаган эмес жана төлөгөн эмес), ошол эле убакта Jubilee камсыздандыруу компаниясы 2024-жылы 121 миң АКШ долл. (2023-жылы: 153 миң АКШ долл.) төлөп берген.

34 Тобокелдиктерди тескөө

Тобокелдиктерди тескөө банк ишинин негизин түзөт жана Топтун операциялык ишинин маанилүү элементи болуп саналат. Рыноктук тобокелдик, кредиттик тобокелдик, ликвиддүүлүк тобокелдиги, ошондой эле операциялык, өлкөлүк тобокелдик, укуктук тобокелдик жана ишкердик беделди жоготуу тобокелдиги Топ өз ишин жүргүзүү процессинде дуушар болгон негизги (маанилүү) тобокелдиктер болуп саналат.

(а) Тобокелдиктерди тескөө боюнча саясат жана жол-жоболор

Тобокелдиктерди тескөө боюнча Топтун саясаты Топ дуушар болгон тобокелдиктерди аныктоого, талдоого жана тескөөгө, тобокелдиктердин лимиттерин жана тиешелүү контролдорду белгилөөгө, ошондой эле тобокелдиктердин деңгээлин жана алардын белгиленген лимиттерге ылайык келишин туруктуу баалоого багытталган. Финансылык тобокелдиктерди тескөө боюнча жол-жоболор рыноктук жагдайдын, сунушталган банктык продукттардын жана пайда болгон мыкты практиканын өзгөрүшүн чагылдыруу максатында туруктуу негизде кайра каралып турат. Топто маанилүү тобокелдиктер жана Топтун өздүк каражаттары (капиталы) боюнча отчеттуулук системасы иштелип чыккан.

Директорлор кеңеши тобокелдиктерди тескөө боюнча контролдоо системасынын талаптагыдай иштеши үчүн негизги тобокелдиктерди тескөө жана тобокелдиктерди тескөө саясатын жактыруу үчүн ошондой эле ири бүтүмдөрдү жактыруу үчүн жоопкерчилик тартат.

Жетекчилик тобокелдиктерди азайтуу чараларына мониторинг жүргүзүү жана киргизүү үчүн жоопкерчилик тартат, ошондой эле Топтун белгиленген тобокелдик чегинде иш алып барышын камсыз кылат. Тобокелдик-менеджмент департаментинин жетекчисинин милдетине тобокелдиктерди аныктоо, баалоо, мониторинг жүргүзүү жана контролдоо кирет. Тобокелдик-менеджмент департаментинин жетекчиси түздөн-түз Директорлор кеңешине отчет берет.

Кредиттик тобокелдиктер жалпысынан портфель деңгээлинде да, өзүнчө бүтүмдөр деңгээлинде да Кредиттик комитеттер системасы тарабынан тескелет жана контролдонот. Чечимдерди кабыл алуу процессинин натыйжалуулугун жогорулатуу үчүн Топ тобокелдикке кабылуучулуктун түрүнө жана көлөмүнө жараша кредиттик комитеттердин иерархиялык түзүмүн түзгөн. Рыноктук тобокелдик жана ликвиддүүлүк тобокелдиги Активдерди жана пассивдерди тескөө комитети (АПТК) тарабынан тескелет жана контролдонот.

Тышкы жана ички тобокелдик факторлору уюмдун ичинде аныкталат жана тескелет. Тобокелдик факторлорунун тизмегин аныктоого жана тобокелдиктерди азайтуу боюнча учурдагы жол-жоболордун жетиштүүлүк деңгээлин аныктоого өзгөчө көңүл бурулат.

Тобокелдик-менеджменти департаменти Топтун олуттуу тобокелдиктерин тескөө маселелерин камтыган жетекчиликтин, Башкарманын тобокелдиктерди тескөө комитетинин жана Директорлор кеңешинин кароосу жана талдоосу үчүн тобокелдик позициясы жөнүндө мезгилдүү отчетторду даярдайт. Аталган отчеттор өркүндөтүү боюнча сунуштамаларды камтыйт.

Топ бир катар саясаттар жана жол-жоболор аркылуу операциялык тобокелдиктерди контролдойт. Топ операциялык тобокелдикти Топтун ишинин ар бир иш чөйрөсүндө зарыл деп эсептеген ички көзөмөлдү ишке ашыруу аркылуу тескелет. Мында операциялык тобокелдиктерди тескөө үчүн жоопкерчиликти ар бир кызматкер тартат, ал ошондой эле алар бардык тиешелүү мыйзамдардын жана ченемдик актылардын талаптарын аткарууга, ошондой эле операциялык тобокелдиктер аныкталган учурда тиешелүү аракеттерди көрүүгө милдеттүү.

(б) Кредиттик тобокелдик

Кредиттик тобокелдик – бул карыз алуучунун же Топтун контрагентинин милдеттенмелерди аткарабагандыгынын натыйжасында келип чыккан финансылык жоготуу тобокелдиги. Топ кредиттик тобокелдикти (таанылган финансылык активдер жана таанылбаган келишимдик милдеттенмелер боюнча) кредиттик тобокелдиктин лимиттерин, концентрациясын белгилөө жана сактоо боюнча талаптарды камтыган бекитилген саясаттарды жана жол-жоболорду колдонуу аркылуу, ошондой эле функцияларына кредиттик тобокелдикке активдүү мониторинг жүргүзүү кирген кредиттик комитеттерди түзүү аркылуу тескейт. Кредиттик саясат Директорлор кеңеши тарабынан каралат жана бекитилет.

Кредиттик саясат төмөнкүлөрдү белгилейт:

- кредиттик билдирмелерди кароо жана жактыруу жол-жоболору;
- карыз алуучулардын (корпоративдик жана ченеке) кредит төлөө жөндөмдүүлүгүн баалоо методологиясы;

- контрагенттердин, эмитенттердин жана камсыздандыруу компанияларынын кредит төлөө жөндөмдүүлүгүн баалоо методологиясы;
- күрөөлүк камсыздоону баалоо методологиясы;
- кредиттик документтерге карата талаптар;
- кредиттерге жана кредиттик тобокелдикти алып жүрүүчү башка продукттарга туруктуу мониторинг жүргүзүү жол-жоболору.

Кредиттерди алуу үчүн корпоративдик кардарлардын арыздары кардарлар менен иштөө боюнча тиешелүү менеджерлер тарабынан түзүлөт, андан кийин корпоративдик кредиттердин портфели үчүн жоопкерчилик тарткан Корпоративдик кредиттөө башкармасынын кароос. Бул бөлүмдүн аналитиктеринин отчеттору карыз алуучунун бизнесин жана финансылык абалын түзүмдүк талдоого жана ар бир долбоорго мүнөздүү тобокелдиктерди баалоого негизделет. Ыйгарым укуктуу Кредиттик комитет Андеррайтинг департаменти тарабынан берилген материалдардын негизинде өкүлдөр берүү тартиби жөнүндө колдонмого ылайык кредит алууга арыздарды карап чыгат жана бекитет.

Топ айрым кредиттердин абалына туруктуу мониторинг жүргүзүп турат жана туруктуу негизде өз карыз алуучуларынын төлөө жөндөмдүүлүгүнө кайра баалоо жүргүзүп турат. Кайра баалоо жол-жоболору карыз алуучунун акыркы отчеттук датага карата финансылык отчеттун же карыз алуучунун өзү берген же Топ тарабынан башка ыкма менен алынган башка маалыматтарды талдоого негизделет. Камсыздоонун учурдагы рыноктук наркы дагы кесипкөй баалоочулардын көз карандысыз фирмалары же Топтун баалоо боюнча адистер тарабынан туруктуу негизде бааланат. Камсыздоонун рыноктук наркы төмөндөгөн учурда карыз алуучуга кошумча камсыздоону берүү талабы коюлат.

Жеке адамдардан кредит алууга арыздарды карап чыгуу менен Чекене кредиттөө башкармалыгы алектенет. Мында Андеррайтинг департаменти менен биргеликте иштелип чыккан кредит алууга арыздагы маалыматтарды текшерүүнүн скоринг моделдери жана жол-жоболору колдонот.

Айрым карыз алуучуларды талдоодон тышкары, Тобокелдик-менеджменти башкармасы кредиттердин концентрациясына, өлкөлүк жана рыноктук тобокелдиктерге карата жалпысынан кредиттик портфелди баалоону жүргүзөт.

Ички кредиттик тобокелдиктин рейтингдери. Кредиттик тобокелдикти минималдаштыруу максатында Топ өзүнүн кредиттик ресурстарды башкаруу боюнча комитетине талаптарды алардын милдеттенмелерди аткарбоо тобокелдигинин классификациясын иштеп чыгууну жана колдоону тапшырган. Топтун кредиттик тобокелдигин классификациялоо системасы беш категорияны камтыйт. Кредиттик рейтинг жөнүндө маалымат дефолт тобокелдигин божомолдоого мүмкүндүк берген бир катар маалыматтарга негизделген жана кредиттик сапатка карата эксперттик пикирдин негизинде түзүлөт. Талдоодо тобокелдикке дуушар болуунун мүнөзү жана карыз алуучунун түрү эске алынат. Кредиттик тобокелдиктин деңгээли дефолт тобокелдигин көрсөткөн сапаттык жана сандык факторлорду колдонуу менен аныкталат.

Төмөнкү таблицаларда кандайдыр бир камсыздоонун же кредиттик сапатты жогорулатуунун башка механизмдеринин таасирин эске албастан, финансылык активдердин класстары, ички рейтингдер жана “баскычтар” боюнча Топтун кредиттик тобокелдикке дуушар болуусуна талдоо берилген. Эгерде башкача каралбаса, финансылык активдер үчүн таблицада көрсөтүлгөн суммалар дүң баланстык наркты билдирет. Таблицалардагы акча каражаттарынын жана алардын эквиваленттеринин суммаларына кассадагы акча каражаттары кирбейт (17-Эскертүү). Кредиттерди берүү боюнча милдеттенмелер жана финансылык кепилдик келишимдери үчүн таблицадагы суммалар тиешелүүлүгүнө жараша алынган милдеттенмелерди же кепилденген суммалар болуп саналат.

Акча каражаттарынын эквиваленттеринин кредиттик сапаты

миң АКШ долл.	2024-ж. 31-декабрь	
Амортизацияланган наркы боюнча акча каражаттарынын эквиваленттери	1-баскыч	Бардыгы
1-категория: Стандарттуулар	441,575	441,575
Бардыгы дүң баланстык наркы	441,575	441,575
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(835)	(835)
Баланстык наркы	440,740	440,740

миң АКШ долл.	2023-ж. 31-декабрь	
Амортизацияланган наркы боюнча акча каражаттарынын эквиваленттери	1-баскыч	Бардыгы
1-категория: Стандарттуулар	278,358	278,358
Бардыгы дүң баланстык наркы	278,358	278,358
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(907)	(907)
Баланстык наркы	277,451	277,451

Кардарларга берилген кредиттердин сапаты

миң АКШ долл.	2024-ж. 31-декабрь			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Амортизацияланган нарк боюнча баалануучу кардарларга берилген кредиттер - корпоративдик кардарлар				
1-категория: Стандарттуулар	53,308	-	-	53,308
3-категория	-	1,326	-	1,326
Субстандарттуулар	-	-	5,184	5,184
5-категория: Жоготуулар	-	-	5,184	5,184
Корпоративдик кардарларга берилген бардык кредиттер	53,308	1,326	5,184	59,818
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(599)	(191)	(2,893)	(3,683)
Корпоративдик кардарларга берилген кредиттер, чыгымдар боюнча баалануучу резерви эсептен алуу менен	52,709	1,135	2,291	56,135

миң АКШ долл.	2024-ж.31-декабрь			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Амортизацияланган нарк боюнча баалануучу кардарларга берилген кредиттер - чекене кардарлар жана ЧОБ субъекттери				
Чакан жана орто бизнес субъекттерине берилген кредиттер				
1-категория: Стандарттуулар	81,713	-	-	81,713
2-категория: Байкоо алдында	1,948	-	-	1,948
3-категория: Субстандарттуулар	-	497	-	497
4-категория: Шектүүлөр	-	197	-	197
5-категория: Жоготуулар	-	-	3,556	3,556
Чакан жана орто бизнестин субъекттерине берилген бардык кредиттер	83,661	694	3,556	87,911
	(1,689)	(138)	(1,692)	(3,519)
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв				
Чакан жана орто бизнес субъекттерине берилген кредиттер, чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен				
	81,972	556	1,864	84,392

миң АКШ долл.	2024-ж. 31-декабрь			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Амортизацияланган нарк боюнча баалануучу кардарларга берилген кредиттер - чекене кардарлар жана ЧОБ субъекттери				
Керектөө кредиттери				
1-категория: Стандарттуулар	28,533	-	-	28,533
2-категория: Байкоо алдында	251	-	-	251
3-категория: Субстандарттуулар	-	94	-	94
4-категория: Шектүүлөр	-	30	-	30
5-категория: Жоготуулар	-	-	388	388
Бардыгы керектөө кредиттер	28,784	124	388	29,296
	(408)	(26)	(264)	(698)
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв				
Керектөө кредиттери чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен				
	28,376	98	124	28,598

миң АКШ долл.	2024-ж. 31-декабрь			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Амортизацияланган нарк боюнча баалануучу кардарларга берилген кредиттер - чекене кардарлар жана ЧОБ субъекттери				
Ипотекалык кредиттер				
1-категория: Стандарттуулар	36,126	-	-	36,126
2-категория: Байкоо алдында	457	-	-	457
3-категория: Субстандарттуулар	-	182	-	182
4-категория: Шектүүлөр	-	50	-	50
5-категория: Жоготуулар	-	-	757	757
Бардыгы ипотекалык кредиттер	36,583	232	757	37,572
	(239)	(45)	(400)	(684)
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв				
Ипотекалык кредиттер чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен				
	36,344	187	357	36,888

миң АКШ долл.	2024-ж. 31-декабрь			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Амортизацияланган нарк боюнча баалануучу кардарларга берилген кредиттер - чекене кардарлар жана ЧОБ субъекттери				
Микро-кредиттер				
1-категория: Стандарттуулар	51,382	-	-	51,382
2-категория: Байкоо алдында	1,180	-	-	1,180
Категория 3: Субстандартные	-	432	-	432
4-категория: Шектүүлөр	-	145	-	145
5-категория: Жоготуулар	-	-	1,974	1,974
Бардыгы микро-кредиттер	52,562	577	1,974	55,113
	(703)	(100)	(1,587)	(2,390)
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв				
Микро-кредиттер чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	51,859	477	387	52,723

миң АКШ долл.	2023-ж. 31-декабрь			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Амортизацияланган нарк боюнча баалануучу кардарларга берилген кредиттер - корпоративдик кардарлар				
1-категория: Стандарттуулар	65,105	-	-	65,105
3-категория Субстандарттуулар	-	1,843	-	1,843
5-категория: Чыгым	-	-	9,365	9,365
Корпоративдик кардарларга берилген бардык кредиттер	65,105	1,843	9,365	76,313
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(2,165)	(210)	(3,883)	(6,258)
Корпоративдик кардарларга берилген кредиттер, чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	62,940	1,633	5,482	70,055

миң АКШ долл.	2023-ж. 31-декабрь			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Амортизацияланган нарк боюнча баалануучу кардарларга берилген кредиттер - чекене кардарлар жана ЧОБ субъекттери				
Чакан жана орто бизнес субъекттерине берилген кредиттер				
1-категория: Стандарттуулар	71,083	-	-	71,083
2-категория: Байкоо алдында	1,457	-	-	1,457
3-категория: Субстандарттуулар	-	473	-	473
4-категория: Шектүүлөр	-	140	-	140
5-категория: Чыгым	-	-	2,465	2,465
Чакан жана орто бизнестин субъекттерине берилген бардык кредиттер	72,540	613	2,465	75,618
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(1,072)	(107)	(995)	(2,174)

Чакан жана орто бизнес субъекттерине берилген кредиттер, чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	71,468	506	1,470	73,444
---	---------------	------------	--------------	---------------

миң АКШ долл.	2023-ж. 31-декабрь			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
<i>Амортизацияланган нарк боюнча баалануучу кардарларга берилген кредиттер - чекене кардарлар жана ЧОБ субъекттери</i>				
Керектөө кредиттери				
1-категория: Стандарттуулар	18,861	-	-	18,861
2-категория: Байкоо алдында	277	-	-	277
3-категория: Субстандарттуулар	-	51	-	51
4-категория: Шектүүлөр	-	36	-	36
5-категория: Чыгым	-	-	289	289
Бардыгы керектөө кредиттер	19,138	87	289	19,514
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(264)	(18)	(184)	(466)
Керектөө кредиттери чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	18,874	69	105	19,048

миң АКШ долл.	2023-ж. 31-декабрь			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
<i>Амортизацияланган нарк боюнча баалануучу кардарларга берилген кредиттер- чекене кардарлар жана ЧОБ субъекттери</i>				
Ипотекалык кредиттер				
1-категория: Стандарттуулар	31,024	-	-	31,024
2-категория: Байкоо алдында	230	-	-	230
3-категория: Субстандарттуулар	-	138	-	138
4-категория: Шектүүлөр	-	24	-	24
5-категория: Чыгым	-	-	622	622
Бардыгы ипотекалык кредиттер	31,254	162	622	32,038
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(294)	(27)	(273)	(594)
Ипотекалык кредиттер чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	30,960	135	349	31,444

миң АКШ долл.	2023-ж. 31-декабрь			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
<i>Амортизацияланган нарк боюнча баалануучу кардарларга берилген кредиттер - чекене кардарлар жана ЧОБ субъекттери</i>				
Микро-кредиттер				
1-категория: Стандарттуулар	40,065	-	-	40,065
2-категория: Байкоо алдында	752	-	-	752
3-категория: Субстандарттуулар	-	161	-	161
4-категория: Шектүүлөр	-	109	-	109
5-категория: Чыгым	-	-	1,822	1,822
Бардыгы микро-кредиттер	40,817	270	1,822	42,909
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(1,654)	(53)	(1,514)	(3,221)
Микро-кредиттер чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	39,163	217	308	39,688

Амортизациялык нарк боюнча баалануучу инвестициялык баалуу кагаздардын кредиттик сапаты

миң АКШ долл.	31-декабрь 2024-ж.	
<i>Амортизациялык нарк боюнча баалануучу инвестициялык баалуу кагаздар</i>	1-баскыч	Бардыгы
1-категория	22,354	22,354
	22,354	22,354
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(1,281)	(1,281)
Баланстык наркы	21,073	21,073

миң АКШ долл.	31-декабрь 2023-ж.	
<i>Амортизациялык нарк боюнча баалануучу инвестициялык баалуу кагаздар</i>	1-баскыч	Бардыгы
1-категория	8,267	8,267
	8,267	8,267
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(361)	(361)
Баланстык наркы	7,906	7,906

Башка финансылык активдердин кредиттик сапаты

миң АКШ долл.	2024-ж. 31-декабрь				
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	РОСІ	Бардыгы
<i>Башка финансылык активдер</i>					
1-категория: Стандарттуулар	25,126	-	-	-	25,126
2-категория: Байкоо алдында	-	-	-	-	-
3-категория: Субстандарттуулар	-	-	-	-	-
4-категория: Шектүүлөр	-	-	-	-	-
5-категория: Чыгым	-	-	224	2,086	2,310
Бардыгы башка финансылык активдер	25,126	-	224	2,086	27,436
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(1,046)	-	(135)	(1,108)	(2,290)
Бардыгы башка финансылык активдер чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	24,080	-	89	978	25,147

миң АКШ долл.	2023-ж. 31-декабрь				
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	РОСІ	Бардыгы
<i>Башка финансылык активдер</i>					
1-категория: Стандарттуулар	16,214	-	-	-	16,214
2-категория: Байкоо алдында	11	-	-	-	11
3-категория: Субстандарттуулар	-	8	-	-	8
4-категория: Шектүүлөр	-	-	-	-	-
5-категория: Чыгым	-	-	321	1,615	1,936
Бардыгы башка финансылык активдер	16,225	8	321	1,615	18,169
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(778)	(1)	(177)	(703)	(1,659)
Бардыгы башка финансылык активдер чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	15,447	7	144	913	16,510

Кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелердин кредиттик сапаты

миң АКШ долл.	2024-ж. 31-декабрь				
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	РОСИ	Бардыгы
Башка финансылык активдер					
1-категория: Стандарттуулар	22,407	-	-	-	22,407
2-категория: Байкоо алдында	-	-	-	-	-
3-категория: Субстандарттуулар	-	22	-	-	22
4-категория: Шектүүлөр	-	-	-	-	-
5-категория: Жоготуулар	-	-	-	-	-
Бардыгы башка финансылык активдер	22,407	22	-	-	22,429
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(253)	(4)	-	-	(257)
Бардыгы башка финансылык активдер чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	22,154	18	-	-	22,172

миң АКШ долл.	2023-ж. 31-декабрь			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелер				
1-категория: Стандарттуулар	9,958	-	-	9,958
2-категория: Байкоо алдында	-	-	-	-
3-категория: Субстандарттуулар	-	21	-	21
4-категория: Шектүүлөр	-	-	-	-
5-категория: Чыгым	-	-	100	100
Бардыгы кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелер	9,958	21	100	10,079
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(218)	(3)	(20)	(241)
Бардыгы кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелер, чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	9,740	18	80	9,838

Төмөндөгү таблицаларда чыгымдар боюнча баалануучу резервдин өзгөрүшүнө өбөлгө түзгөн мезгилдеги финансылык активдердин дүң баланстык наркындагы олуттуу өзгөрүүлөр, ошондой эле финансылык активдердин класстары боюнча 2024 жана 2023-жылдар аралыгындагы чыгымдар боюнча баалануучу резервдин кыймылы жөнүндө маалыматтар талдоого алынган:

Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери боюнча дүң баланстык нарктын жана мүмкүн болуучу жоготуулар боюнча баалануучу резервдин жылышын талдоо

миң АКШ долл.	2024-ж.		2023-ж.	
	1-баскыч	Бардыгы	1-баскыч	Бардыгы
Амортизацияланган наркы боюнча акча каражаттарынын эквиваленттери				
1-январга карата калдык	907	907	1,369	1,369
Түзүлгөн же алынган жаңы финансылык активдер	52	52	233	233
Таануу токтотулган финансылык активдер	(114)	(114)	(456)	(456)
Башка өзгөрүүлөр	(10)	(10)	(239)	(239)
31-декабрга карата калдык	835	835	907	907

Кардарларга берилген кредиттер боюнча дүң баланстык наркынын өзгөрүүлөрүн талдоо

миң АКШ долл.	2024-ж.			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Амортизацияланган нарк боюнча баалануучу кардарларга берилген кредиттер - Жалпы сумма				
1-январга карата дүң баланстык наркы	228,854	2,975	14,564	246,392
1-баскычка которуу	664	(277)	(387)	-
2-баскычка которуу	(4,930)	4,999	(69)	-
3-баскычка которуу	-	(3,897)	3,897	-
Түзүлгөн же алынган жаңы финансылык активдер	137,368	-	-	137,368
Кайтарылган финансылык активдер	(69,073)	(328)	(3,795)	(73,196)
Эсептен чыгаруу	-	-	(337)	(337)
Башка өзгөрүүлөр	(37,986)	(519)	(2,012)	(40,517)
31-декабрга карата абал боюнча дүң баланстык наркы	254,898	2,953	11,859	269,710

миң АКШ долл.	2023-ж.			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Амортизацияланган нарк боюнча баалануучу кардарларга берилген кредиттер - Жалпы сумма				
1-январга карата дүң баланстык наркы	174,078	1,451	22,320	197,848
1-баскычка которуу	1,272	(213)	(1,059)	-
2-баскычка которуу	(4,631)	4,799	(168)	-
3-баскычка которуу	-	(2,690)	2,690	-
Түзүлгөн же алынган жаңы финансылык активдер	155,261	-	-	155,261
Кайтарылган финансылык активдер	(61,315)	(744)	(4,136)	(66,195)
Эсептен чыгаруу	-	-	(270)	(270)
Башка өзгөрүүлөр	(35,811)	372	(4,813)	(40,252)
31-декабрга карата абал боюнча дүң баланстык наркы	228,854	2,975	14,564	246,392

миң АКШ долл.	2024-ж.			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Амортизацияланган нарк боюнча баалануучу кардарларга берилген кредиттер - корпоративдик кардарлар				
1-январга карата абал боюнча дүң баланстык наркы	65,105	1,843	9,365	76,313
1-баскычка которуу	-	-	-	-
2-баскычка которуу	(383)	383	-	-
3-баскычка которуу	-	(383)	383	-
Түзүлгөн же алынган жаңы финансылык активдер	15,753	-	-	15,753
Кайтарылган финансылык активдер	(20,111)	-	(2,481)	(22,592)
Эсептен чыгаруу	-	-	(17)	(17)
Башка өзгөрүүлөр	(7,056)	(517)	(2,066)	(9,639)
31-декабрга карата абал боюнча дүң баланстык наркы	53,308	1,326	5,184	59,818

**Амортизацияланган нарк боюнча
баалануучу кардарларга берилген
кредиттер - чекене кардарлар жана
ЧОБ**

1-январга карата абал боюнча дүң				
баланстык наркы	163,749	1,132	5,198	170,079
1-баскычка которуу	664	(227)	(387)	-
2-баскычка которуу	(4,547)	4,616	(69)	-
3-баскычка которуу	-	(3,514)	3,514	-
Түзүлгөн же алынган жаңы финансылык активдер	121,615	-	-	121,615
Кайтарылган финансылык активдер	(48,962)	(328)	(1,314)	(50,604)
Эсептен чыгаруу	-	-	(320)	(320)
Башка өзгөрүүлөр	(30,929)	(2)	53	(30,878)
31-декабрга карата абал боюнча дүң				
баланстык наркы	201,590	1,627	6,675	209,892

миң АКШ долл.	2023-ж.			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Амортизацияланган нарк боюнча баалануучу кардарларга берилген кредиттер - корпоративдик кардарлар				
1-январга карата абал боюнча дүң				
баланстык наркы	50,266	466	15,724	66,456
1-баскычка которуу	58	-	(58)	-
2-баскычка которуу	(1,715)	1,715	-	-
3-баскычка которуу	-	(419)	419	-
Түзүлгөн же алынган жаңы финансылык активдер	48,177	-	-	48,177
Кайтарылган финансылык активдер	(25,206)	(466)	(2,433)	(28,105)
Эсептен чыгаруу	-	-	(158)	(158)
Башка өзгөрүүлөр	(6,475)	547	(4,129)	(10,057)
31-декабрга карата абал боюнча дүң				
баланстык наркы	65,105	1,843	9,365	76,313

**Амортизацияланган нарк боюнча
баалануучу кардарларга берилген
кредиттер - чекене кардарлар жана
ЧОБ**

1-январга карата абал боюнча дүң				
баланстык наркы	123,812	985	6,595	131,392
1-баскычка которуу	1,214	(213)	(1,001)	-
2-баскычка которуу	(2,916)	3,084	(168)	-
3-баскычка которуу	-	(2,271)	2,271	-
Түзүлгөн же алынган жаңы финансылык активдер	107,084	-	-	107,084
Кайтарылган финансылык активдер	(36,109)	(278)	(1,703)	(38,090)
Эсептен чыгаруу	-	-	(112)	(112)
Башка өзгөрүүлөр	(29,336)	(175)	(684)	(30,195)
31-декабрга карата абал боюнча дүң				
баланстык наркы	163,749	1,132	5,198	170,079

Кардарларга берилген кредиттер боюнча мүмкүн болуучу жоготууларга резервдеги өзгөрүүлөрдү талдоо

миң АКШ долл.	2024-ж.			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Чыгымга каралган резерв –				
Амортизацияланган нарк боюнча				
кардарларга берилген кредиттер -				
Жалпы сумма				
1-январга карата абал боюнча чыгымдар				
боюнча баалануучу резерв	5,449	415	6,848	12,712
1-баскычка которуу	190	(45)	(145)	-
2-баскычка которуу	(180)	205	(25)	-
3-баскычка которуу	-	(181)	181	-
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнө				
байланыштуу көбөйүү	-	140	1,368	1,508
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнө				
байланыштуу азаюу	(172)	(33)	-	(205)
Эсептен чыгаруу	-	-	(265)	(265)
Түзүлгөн жаңы финансылык активдер	2,393	-	-	2,393
Таануу токтотулган финансылык				
активдер	(2,113)	(61)	(1,308)	(3,482)
Тобокелдиктин параметерлериндеги				
өзгөрүүлөр	(1,548)	(27)	(561)	(2,136)
Башка өзгөрүүлөр	(381)	86	742	448
31-декабрга карата абал боюнча				
чыгымдар боюнча баалануучу резерв	3,638	500	6,836	10,974

миң АКШ долл.	2023-ж.			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Чыгымга каралган резерв –				
Амортизацияланган нарк боюнча				
кардарларга берилген кредиттер -				
Жалпы сумма				
1-январга карата абал боюнча чыгымдар				
боюнча баалануучу резерв	4,641	259	9,055	13,955
1-баскычка которуу	447	(40)	(407)	-
2-баскычка которуу	(211)	278	(67)	-
3-баскычка которуу	-	(228)	228	-
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнө				
байланыштуу көбөйүү	-	171	889	1,060
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнө				
байланыштуу азаюу	(423)	(54)	-	(477)
Эсептен чыгаруу	-	-	(213)	(213)
Түзүлгөн жаңы финансылык активдер	4,226	-	-	4,226
Таануу токтотулган финансылык				
активдер	(2,097)	(105)	(2,003)	(4,205)
Тобокелдиктин параметерлериндеги				
өзгөрүүлөр	(822)	(6)	14	(814)
Башка өзгөрүүлөр	(312)	140	(648)	(820)
31-декабрга карата абал боюнча				
чыгымдар боюнча баалануучу резерв	5,449	415	6,848	12,712

миң АКШ долл.	2024-ж.			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв -				
Амортизацияланган нарк боюнча кардарларга				
берилген кредиттер - корпоративдик				
кардарлар				
1-январга карата абал боюнча чыгымдар боюнча баалануучу резерв	2,165	210	3,883	6,258
1-баскычка которуу	-	-	-	-
2-баскычка которуу	(8)	8	-	-
3-баскычка которуу	-	(8)	8	-
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнө байланыштуу көбөйүү	-	-	66	66
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнө байланыштуу азаюу	-	-	-	-
Эсептен чыгаруу	-	-	(17)	(17)
Түзүлгөн жаңы финансылык активдер	231	-	-	231
Таануу токтотулган финансылык активдер	(800)	-	(657)	(1,457)
Башка өзгөрүүлөр	(989)	(19)	(390)	(1,397)
31-декабрга карата абал боюнча чыгымдар боюнча баалануучу резерв	599	191	2,893	3,683
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв –				
Амортизацияланган нарк боюнча кардарларга				
берилген кредиттер – чекене кардарлар жана ЧОБ				
1-январга карата абал боюнча чыгымдар боюнча баалануучу резерв	3,284	205	2,965	6,454
1-баскычка которуу	190	(45)	(145)	-
2-баскычка которуу	(172)	197	(25)	-
3-баскычка которуу	-	(173)	173	-
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнө байланыштуу көбөйүү	-	140	1,302	1,442
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнө байланыштуу азаюу	(172)	(33)	-	(205)
Эсептен чыгаруу	-	-	(249)	(249)
Түзүлгөн жаңы финансылык активдер	2,162	-	-	2,162
Таануу токтотулган финансылык активдер	(1,313)	(61)	(651)	(2,025)
Башка өзгөрүүлөр	(940)	79	573	(288)
31-декабрга карата абал боюнча чыгымдар боюнча баалануучу резерв	3,039	309	3,943	7,291

миң АКШ долл.	2023-ж.			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв -				
Амортизацияланган нарк боюнча кардарларга				
берилген кредиттер - корпоративдик				
кардарлар				
1-январга карата абал боюнча чыгымдар боюнча баалануучу резерв	2,187	29	5,448	7,664
1-баскычка которуу	11	-	(11)	-
2-баскычка которуу	(56)	56	-	-
3-баскычка которуу	-	(11)	11	-
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнө байланыштуу көбөйүү	-	72	165	237
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнө байланыштуу азаюу	(10)	-	-	(10)
Эсептен чыгаруу	-	-	(111)	(111)
Түзүлгөн жаңы финансылык активдер	1,682	-	-	1,682
Таануу токтотулган финансылык активдер	(1,237)	(29)	(1,142)	(2,408)
Башка өзгөрүүлөр	(412)	93	(477)	(796)
31-декабрга карата абал боюнча чыгымдар боюнча баалануучу резерв	2,165	210	3,883	6,258
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв –				
Амортизацияланган нарк боюнча кардарларга				
берилген кредиттер – чекене кардарлар жана				
ЧОБ				
1-январга карата абал боюнча чыгымдар боюнча баалануучу резерв	2,454	230	3,607	6,291
1-баскычка которуу	436	(40)	(396)	-
2-баскычка которуу	(155)	222	(67)	-
3-баскычка которуу	-	(217)	217	-
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнө байланыштуу көбөйүү	-	99	724	823
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнө байланыштуу азаюу	(413)	(54)	-	(467)
Эсептен чыгаруу	-	-	(102)	(102)
Түзүлгөн жаңы финансылык активдер	2,544	-	-	2,544
Таануу токтотулган финансылык активдер	(860)	(76)	(861)	(1,797)
Башка өзгөрүүлөр	(722)	41	(157)	(838)
31-декабрга карата абал боюнча чыгымдар боюнча баалануучу резерв	3,284	205	2,965	6,454

Баалуу кагаздарга инвестициялар боюнча дүң баланстык нарктын жана мүмкүн болуучу жоготуулар үчүн баалануучу резервдин жылышын талдоо

миң АКШ долл.

Амортизацияланган нарк боюнча баалуу кагаздарга инвестициялар

	1-баскыч	Бардыгы
2023-жылдын 1-январына карата дүң баланстык наркы	450	450
Дүң баланстык наркынын өзгөрүүлөрү	-	-
Түзүлгөн же алынган жаңы финансылык активдер	7,347	7,347
Таануу токтотулган финансылык активдер	470	470
2023-жылдын 31-декабрына карата дүң баланстык наркы	8,267	8,267
Дүң баланстык наркынын өзгөрүүлөрү		
Түзүлгөн же алынган жаңы финансылык активдер	13,896	13,896
Таануу токтотулган финансылык активдер	(765)	(765)
Башка өзгөрүүлөр	956	956
2024-жылдын 31-декабрына карата дүң баланстык наркы	22,354	22,354
2024-жылдын 31-декабрына карата чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(1,281)	(1,281)

	2024-ж.		2023-ж.	
	1-баскыч	Бардыгы	1-баскыч	Бардыгы
миң АКШ долл.				
Амортизациялык нарк боюнча баалануучу инвестициялык баалуу кагаздар				
1-январга карата калдык	361	361	8	8
Түзүлгөн же алынган жаңы финансылык активдер	1,069	1,069	357	357
Таануу токтотулган финансылык активдер	(6)	(6)	-	-
Башка өзгөрүүлөр	(143)	(143)	(4)	(4)
31-декабрга карата калдык	1,281	1,281	361	361

Башка финансылык активдер боюнча дүң баланстык нарктын жана мүмкүн болуучу жоготуулар боюнча баалануучу резервдин жылышын талдоо

миң АКШ долл.

Башка финансылык активдер	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
2023-жылдын 1-январына карата дүң баланстык наркы	23,187	145	956	24,288
Дүң баланстык наркынын өзгөрүүлөрү	-	-	-	-
2-баскычка которуу	(30)	30	-	-
3-баскычка которуу	(57)	(134)	191	-
Түзүлгөн же алынган жаңы финансылык активдер	702	-	1,249	1,951
Кайтарылган финансылык активдер	(1,457)	-	(6)	(1,463)
Башка өзгөрүүлөр	(6,120)	(32)	(455)	(6,607)
2023-жылдын 31-декабрына карата дүң баланстык наркы	16,225	8	1,935	18,168
Дүң баланстык наркынын өзгөрүүлөрү	-	-	-	-
2-баскычка которуу	-	-	-	-
3-баскычка которуу	(6)	-	6	-
Түзүлгөн же алынган жаңы финансылык активдер	19	-	963	982
Кайтарылган финансылык активдер	(378)	(8)	(193)	(579)
Башка өзгөрүүлөр	9,266	-	(400)	8,866
2024-жылдын 31-декабрына карата дүң баланстык наркы	25,126	-	2,311	27,437
2024-жылдын 31-декабрына карата чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(1,046)	-	(1,244)	(2,290)

миң АКШ долл.

Башка финансылык активдер боюнча чыгымдар боюнча баалануучу резерв

1-январга карата чыгымдар боюнча баалануучу резерв

	2024-ж.			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
2-баскычка которуу	-	-	-	-
3-баскычка которуу	-	-	-	-
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнө байланыштуу көбөйүү	-	-	2	2
Түзүлгөн жаңы финансылык активдер	584	-	472	1,057
Таануу токтотулган финансылык активдер	(13)	(1)	(121)	(135)
Тобокелдиктин параметерлериндеги өзгөрүүлөр	(224)	-	(70)	(293)
Валюта курсунун өзгөрүүлөрү жана башка өзгөрүүлөр	(80)	-	80	-
31-декабрга карата чыгымдар боюнча баалануучу резерв	1,046	-	1,244	2,290

миң АКШ долл.	2023-ж.			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Башка финансылык активдер боюнча чыгымдар боюнча баалануучу резерв				
1-январга карата чыгымдар боюнча баалануучу резерв	291	104	956	1,351
2-баскычка которуу	(3)	3	-	-
3-баскычка которуу	-	(42)	42	-
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнө байланыштуу көбөйүү	-	-	44	44
Түзүлгөн жаңы финансылык активдер	27	-	513	540
Таануу токтотулган финансылык активдер	(1)	-	(90)	(91)
Тобокелдиктин параметрлериндеги өзгөрүүлөр	491	(64)	(612)	(185)
Валюта курсунун өзгөрүүлөрү жана башка өзгөрүүлөр	(27)	-	27	-
31-декабрга карата чыгымдар боюнча баалануучу резерв	778	1	880	1,659

Башка финансылык эмес активдердин нарксыздануу боюнча башка резервдеринин өзгөрүүлөрүн талдоо

миң АКШ долл.	2024-ж.	2023-ж.
Башка финансылык эмес активдер		
1-январга карата калдык	2,560	3,886
Нарксызданууну калыбына келтирүү	(1,410)	(1,297)
Эсептен чыгаруу	-	-
Башка өзгөрүүлөр	15	(29)
31-декабрга карата калдык	1,165	2,560

Кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелер боюнча дүң баланстык нарктын жана мүмкүн болуучу жоготуулар боюнча баалануучу резервдин өзгөрүүлөрүн талдоо

миң АКШ долл.	2024-ж.			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелер боюнча дүң баланстык наркы				
1-январга карата баланстык наркы	9,958	21	100	10,079
2-баскычка которуу	-	-	-	-
3-баскычка которуу	-	-	-	-
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнө байланыштуу көбөйүү	-	-	-	-
Түзүлгөн жаңы финансылык активдер	19,462	-	-	19,462
Таануу токтотулган финансылык активдер	(7,013)	1	(100)	(7,112)
31-декабрга карата баланстык наркы	22,407	22	-	22,429

миң АКШ долл.	2023-ж.			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелер боюнча дүң баланстык наркы				
1-январга карата баланстык наркы	11,521	7	100	11,928
2-баскычка которуу	(21)	21	-	-
3-баскычка которуу	-	-	-	-
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнө байланыштуу көбөйүү	-	-	-	-
Түзүлгөн жаңы финансылык активдер	7,299	-	-	7,299
Таануу токтотулган финансылык активдер	(9,142)	(7)	-	(9,149)
31-декабрга карата баланстык наркы	9,958	21	100	10,079

миң АКШ долл.	2024-ж.			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Чыгымдар үчүн баалоочу кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелер боюнча резерв				
1-январга карата абал боюнча чыгымдар боюнча баалануучу резерв	218	3	20	241
2-баскычка которуу	-	-	-	-
3-баскычка которуу	-	-	-	-
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнө байланыштуу көбөйүү	-	-	-	-
Түзүлгөн жаңы финансылык активдер	232	-	-	232
Таануу токтотулган финансылык активдер	(186)	(1)	(20)	(205)
Тобокелдиктин параметрлеринин өзгөрүшү	-	-	-	-
Валюта курсунун өзгөрүүлөрү жана башка өзгөрүүлөр	(11)	-	-	-
31-декабрга карата абал боюнча чыгымдар боюнча баалануучу резерв	253	4	-	257

миң АКШ долл.	2023-ж.			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Чыгымдар үчүн баалоочу кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелер боюнча резерв				
1-январга карата абал боюнча чыгымдар боюнча баалануучу резерв	670	1	20	691
2-баскычка которуу	(3)	3	-	-
3-баскычка которуу	-	-	-	-
Кредиттик тобокелдиктин өзгөрүшүнө байланыштуу көбөйүү	-	-	-	-
Түзүлгөн жаңы финансылык активдер	157	-	-	157
Таануу токтотулган финансылык активдер	(600)	(1)	-	(601)
Тобокелдиктин параметрлеринин өзгөрүшү	-	-	-	-
Валюта курсунун өзгөрүүлөрү жана башка өзгөрүүлөр	(6)	-	27	-
31-декабрга карата абал боюнча чыгымдар боюнча баалануучу резерв	218	3	20	241

Төмөндөгү таблицада мөөнөтү өтүп кеткен төлөмдөр боюнча бөлүү менен кардарларга кредиттердин жана аванстардын дүң баланстык наркын талдоо берилген.

миң АКШ долл.	2024-ж. 31-декабрь			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Амортизацияланган нарк боюнча кардарларга берилген кредиттер – корпоративдик кардарлар				
Мөөнөтү өтүп кетпеген кредиттер	52,492	1,326	1,964	55,782
30 күндөн аз мөөнөтү өтүп кеткен	816	-	1,286	2,102
31-60 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	-	-
91-180 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	713	713
180 күндөн ашык мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	1,221	1,221
Бардык мөөнөтү өтүп кеткен же нарксызданган кредиттер	816	-	3,220	4,036
Корпоративдик кардарларга берилген бардык кредиттер	53,308	1,326	5,184	59,818
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(599)	(191)	(2,893)	(3,683)
Корпоративдик кардарларга берилген кредиттер, чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	52,709	1,135	2,291	56,135
Амортизацияланган нарк боюнча кардарларга берилген кредиттер - чекене кардарлар				
Чакан жана орто бизнес субъекттерине берилген кредиттер	-	-	-	-
Мөөнөтү өтүп кетпеген кредиттер	81,713	155	1,441	83,309
30 күндөн аз мөөнөтү өтүп кеткен	1,950	57	122	2,129
31-60 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	283	31	314
61-90 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	197	-	197
91-180 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	389	389
180 күндөн ашык мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	1,573	1,573
Чакан жана орто бизнестин субъекттерине берилген бардык кредиттер	83,663	692	3,556	87,911
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(1,691)	(136)	(1,692)	(3,519)
Чакан жана орто бизнеске кредиттер чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	81,972	556	1,864	84,392

	2024-ж. 31-декабрь			
миң АКШ долл.	1- баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Керектөө кредиттери				
Мөөнөтү өтүп кетпеген кредиттер	28,525	31	66	28,622
30 күндөн аз мөөнөтү өтүп кеткен	259	39	36	334
31-60 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	24	-	24
61-90 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	30	-	30
91-180 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	59	59
180 күндөн ашык мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	227	227
Бардыгы керектөө кредиттер	28,784	124	388	29,296
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(408)	(26)	(264)	(698)
Керектөө кредиттери чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	28,376	98	124	28,598
Ипотекалык кредиттер				
Мөөнөтү өтүп кетпеген кредиттер	36,126	12	103	36,241
30 күндөн аз мөөнөтү өтүп кеткен	457	82	44	583
31-60 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	88	-	88
61-90 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	50	-	50
91-180 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	23	23
180 күндөн ашык мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	587	587
Бардыгы ипотекалык кредиттер	36,583	232	757	37,572
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(239)	(45)	(400)	(684)
Ипотекалык кредиттер чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	36,344	187	357	36,888
Микро-кредиттер				
Мөөнөтү өтүп кетпеген кредиттер	51,220	54	46	51,320
30 күндөн аз мөөнөтү өтүп кеткен	1,342	32	2	1,376
31-60 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	346	7	353
61-90 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	145	9	154
91-180 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	282	282
180 күндөн ашык мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	1,628	1,628
Бардыгы микро-кредиттер	52,562	577	1,974	55,113
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(703)	(100)	(1,587)	(2,390)
Микро-кредиттер чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	51,859	477	387	52,723
Бардыгы чекене кардарларга берилген кредиттер	201,592	1,625	6,675	209,892
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(3,041)	(307)	(3,943)	(7,291)
Чекене кардарларга берилген кредиттер, нарксыздануу боюнча баалануучу резервди эсептен алуу менен	198,551	1,318	2,732	202,601
Бардыгы кардарларга берилген кредиттер	254,900	2,951	11,859	269,710
Бардыгы чыгымдар боюнча баалануучу резервдер	(3,640)	(498)	(6,836)	(10,974)
Кардарларга берилген кредиттер, күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резервди эсептен алуу менен	251,260	2,453	5,023	258,736

миң АКШ долл.	2023-ж. 31-декабрь			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Амортизацияланган нарк боюнча кардарларга берилген кредиттер – корпоративдик кардарлар				
Мөөнөтү өтүп кетпеген кредиттер	64,847	1,843	7,202	73,892
30 күндөн аз мөөнөтү өтүп кеткен	258	-	-	258
31-60 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	179	179
91-180 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	819	819
180 күндөн ашык мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	1,165	1,165
Бардык мөөнөтү өтүп кеткен же нарксызданган кредиттер	258	-	2,163	2,421
Корпоративдик кардарларга берилген бардык кредиттер	65,105	1,843	9,365	76,313
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(2,165)	(210)	(3,883)	(6,258)
Корпоративдик кардарларга берилген кредиттер, чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	62,940	1,633	5,482	70,055
Амортизацияланган нарк боюнча кардарларга берилген кредиттер - чекене кардарлар				
Чакан жана орто бизнес субъекттерине берилген кредиттер				
Мөөнөтү өтүп кетпеген кредиттер	71,083	240	400	71,723
30 күндөн аз мөөнөтү өтүп кеткен	1,457	-	42	1,499
31-60 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	233	11	244
61-90 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	140	20	160
91-180 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	208	208
180 күндөн ашык мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	1,784	1,784
Чакан жана орто бизнестин субъекттерине берилген бардык кредиттер	72,540	613	2,465	75,618
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(1,072)	(107)	(994)	(2,173)
Чакан жана орто бизнеске кредиттер чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	71,468	506	1,471	73,445

	2023-ж. 31-декабрь			
миң АКШ долл.	1- баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Керектөө кредиттери				
Мөөнөтү өтүп кетпеген кредиттер	18,858	29	13	18,900
30 күндөн аз мөөнөтү өтүп кеткен	280	-	-	280
31-60 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	22	-	22
61-90 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	36	-	36
91-180 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	36	36
180 күндөн ашык мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	240	240
Бардыгы керектөө кредиттер	19,138	87	289	19,514
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(264)	(18)	(184)	(466)
Керектөө кредиттери чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	18,874	69	104	19,047
Ипотекалык кредиттер				
Мөөнөтү өтүп кетпеген кредиттер	31,024	13	40	31,077
30 күндөн аз мөөнөтү өтүп кеткен	230	-	-	230
31-60 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	125	-	125
61-90 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	24	-	24
91-180 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	60	60
180 күндөн ашык мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	522	522
Бардыгы ипотекалык кредиттер	31,254	162	622	32,038
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(294)	(27)	(273)	(594)
Ипотекалык кредиттер чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	30,960	135	349	31,444
Микро-кредиттер				
Мөөнөтү өтүп кетпеген кредиттер	40,000	11	11	40,022
30 күндөн аз мөөнөтү өтүп кеткен	817	1	-	818
31-60 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	149	-	149
61-90 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	109	-	109
91-180 күн мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	191	191
180 күндөн ашык мөөнөтү өтүп кеткен	-	-	1,620	1,620
Бардыгы микро-кредиттер	40,817	270	1,822	42,909
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(1,654)	(53)	(1,514)	(3,221)
Микро-кредиттер чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	39,163	217	308	39,688
Бардыгы чекене кардарларга берилген кредиттер	163,750	1,132	5,198	170,079
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(3,285)	(205)	(2,965)	(6,455)
Чекене кардарларга берилген кредиттер, нарксыздануу боюнча баалануучу резервди эсептен алуу менен	160,465	927	2,232	163,624
Бардыгы кардарларга берилген кредиттер	228,854	2,975	14,563	246,392
Бардыгы чыгымдар боюнча баалануучу резервдер	(5,450)	(415)	(6,847)	(12,712)
Кардарларга берилген кредиттер, күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резервди эсептен алуу менен	223,404	2,560	7,716	233,680

Төмөнкү таблицада 2024-жылдын 31-декабрына жана 2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча реструктуризацияланган, кардарларга берилген кредиттердин баланстык наркы берилген:

миң АКШ долл.	2024-ж. 31-декабрь			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Корпоративдик кардарларга берилген кредиттер	392	-	4,784	5,176
Чекене кардарларга берилген кредиттер				
Чакан жана орто бизнес субъекттерине берилген кредиттер	1,344	234	1,961	3,539
Керектөө кредиттери	60	36	123	219
Ипотекалык кредиттер	767	129	351	1,247
Микро-кредиттер	7	31	245	283
Бардыгы чекене кардарларга берилген кредиттер	2,178	430	2,680	5,288
Күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резервди эсептен чыгарууга чейин кардарларга берилген кредиттер	2,570	430	7,464	10,464
Күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резерв	(38)	(84)	(4,112)	(4,243)
Кардарларга берилген кредиттер, күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резервди эсептен алуу менен	2,532	346	3,352	6,230

миң АКШ долл.	2023-ж. 31-декабрь			
	1-баскыч	2-баскыч	3-баскыч	Бардыгы
Корпоративдик кардарларга берилген кредиттер	3,698	-	8,336	12,034
Чекене кардарларга берилген кредиттер				
Чакан жана орто бизнес субъекттерине берилген кредиттер	2,416	323	1,298	4,037
Керектөө кредиттери	137	31	146	314
Ипотекалык кредиттер	1,139	136	321	1,596
Микро-кредиттер	41	22	277	340
Бардыгы чекене кардарларга берилген кредиттер	3,733	512	2,042	6,287
Күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резервди эсептен чыгарууга чейин кардарларга берилген кредиттер	7,431	512	10,378	18,321
Күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резерв	(173)	(85)	(4,485)	(4,743)
Кардарларга берилген кредиттер, күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резервди эсептен алуу менен	7,258	427	5,893	13,578

Күрөөлүк камсыздоо жана башка кредиттик сапатты жогорулатуу каражаттары - Кардарларга берилген кредиттер

Төмөнкү таблицада 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча камсыздоонун түрлөрү боюнча бөлүү менен, күрөө жана карларларга кредиттерди камсыздаган, кредиттик сапатты жогорулатуунун башка механизмдери жөнүндө маалымат берилген:

	Кыймылсыз мүлк менен камсыздалган	Акча каражаттары жана депозиттер менен камсыздалган	Камсыздалбаган	Бардыгы
миң АКШ долл.	н	н	аган	
Корпоративдик кардарларга берилген кредиттер	52,279	672	6,866	59,817
ЧОБ кредиттери	87,458	-	453	87,911
Керектөө кредиттери	28,315	209	771	29,295
Ипотекалык кредиттер	37,572	-	-	37,572
Микро-кредиттер	13,967	19	41,129	55,115
Кардарларга берилген кредиттер, чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алганга чейин	219,591	900	49,219	269,710
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(8,508)	-	(2,466)	(10,974)
Кардарларга берилген кредиттер, чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	211,083	900	46,753	258,736

Төмөнкү таблицада 2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча камсыздоонун түрлөрү боюнча бөлүү менен, күрөө жана карларларга кредиттерди камсыздаган, кредиттик сапатты жогорулатуунун башка механизмдери жөнүндө маалымат берилген:

	Кыймылсыз мүлк менен камсыздалган	Акча каражаттары жана депозиттер менен камсыздалган	Камсыздалбаган	Бардыгы
миң АКШ долл.	н	н	аган	
Корпоративдик кардарларга берилген кредиттер	68,890	337	7,086	76,313
ЧОБ кредиттери	75,211	-	407	75,618
Керектөө кредиттери	18,611	208	695	19,514
Ипотекалык кредиттер	32,038	-	-	32,038
Микро-кредиттер	15,714	22	27,173	42,909
Кардарларга берилген кредиттер, чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алганга чейин	210,464	567	35,361	246,392
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(9,037)	-	(3,675)	(12,712)
Кардарларга берилген кредиттер, чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	201,427	567	31,687	233,680

Төмөнкү таблицада 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча кредиттик-нарксызданган болуп саналган, кардарларга берилген кредиттер жана потенциалдуу чыгымдарды азайтуу үчүн кармалуучу тиешелүү камсыздоо жөнүндө маалымат берилген:

миң АКШ долл.	Акча каражаттары жана депозиттер менен		Камсыздалбаган	Бардыгы
	Кыймылсыз мүлк менен камсыздалган	Кыймылсыз мүлк менен камсыздалган		
	н	н	аган	
Корпоративдик кардарларга берилген кредиттер	5,166	-	19	5,185
ЧОБ кредиттери	3,453	-	104	3,557
Керектөө кредиттери	279	-	109	388
Ипотекалык кредиттер	757	-	-	757
Микро-кредиттер	206	-	1,768	1,974
Кардарларга берилген кредиттер, чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алганга чейин	9,861	-	2,000	11,861
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(5,123)	-	(1,715)	(6,838)
Кардарларга берилген кредиттер, чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	4,738	-	285	5,023

Төмөнкү таблицада 2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча кредиттик-нарксызданган болуп саналган, кардарларга берилген кредиттер жана потенциалдуу чыгымдарды азайтуу үчүн кармалуучу тиешелүү камсыздоо жөнүндө маалымат берилген:

миң АКШ долл.	Акча каражаттары жана депозиттер менен		Камсыздалбаган	Бардыгы
	Кыймылсыз мүлк менен камсыздалган	Кыймылсыз мүлк менен камсыздалган		
	н	н	аган	
Корпоративдик кардарларга берилген кредиттер	9,346	-	19	9,365
ЧОБ кредиттери	2,343	-	121	2,465
Керектөө кредиттери	166	-	123	289
Ипотекалык кредиттер	622	-	-	622
Микро-кредиттер	390	-	1,432	1,822
Кардарларга берилген кредиттер, чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алганга чейин	12,868	-	1,695	14,563
Чыгымдар боюнча баалануучу резерв	(5,284)	-	(1,563)	(6,847)
Кардарларга берилген кредиттер, чыгымдар боюнча баалануучу резервн эсептен алуу менен	7,584	-	132	7,716

Кредиттик тобокелдиктин максималдуу деңгээли

Кредитти тобокелдиктин максималдуу деңгээли, эреже болгондой, финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчетто финансылык активдердин баланстык наркында жана таанылбаган келишимдик милдеттенмелердин суммасында чагылдырылат.

Отчеттук датага карата абал боюнча финансылык активдер боюнча кредиттик тобокелдиктин максималдуу деңгээли төмөнкүдөй берилиши мүмкүн:

2024-ж. 31-декабрь миң АКШ долл.	Нарксызданууга резервди эсептен алганга чейин тобокелдикке кабылган сумма
-------------------------------------	---

Акча каражаттарынын эквиваленттери	440,741
Чет өлкөлүк банктардагы депозиттер	9,989
Кардарларга берилген кредиттер	258,735
Амортизациялык нарк боюнча баалануучу инвестициялык баалуу кагаздар	21,073
Финансылык камсыздандыруу боюнча активдер	861
Башка финансылык активдер	25,146
Бардыгы кредиттик тобокелдикке дуушар болуунун максималдуу деңгээли	756,546

	Нарксызданууга резервди эсептен алганга чейин тобокелдикке кабылган сумма
2023-ж. 31-декабрь	
миң АКШ долл.	
Акча каражаттарынын эквиваленттери	277,451
Кардарларга берилген кредиттер	233,680
Амортизациялык нарк боюнча баалануучу инвестициялык баалуу кагаздар	7,906
Финансылык камсыздандыруу боюнча активдер	986
Башка финансылык активдер	16,534
Бардыгы кредиттик тобокелдикке дуушар болуунун максималдуу деңгээли	536,557

Отчеттук датага карата абал боюнча таанылбаган келишимдик милдеттенмелерге карата кредиттик тобокелдикке дуушар болуунун максималдуу деңгээли 34-эскертүүдө берилген.

(в) Өлкөлүк тобокелдик

Өлкөлүк тобокелдик – бул чет өлкөлөрдө экономикалык, социалдык шарттардын өзгөрүшүнүн жана башка окуялардын жыйынтыгында, эл аралык кредиттөөгө, чет өлкөлүк инвестицияларга жана башка эл аралык операцияларга байланыштуу Топ үчүн чыгым тартуу тобокелдиги.

Директорлор кеңешинин тобокелдиктерди тескөө боюнча комитети (КТТК) ар бир өлкөгө тобокелдиктин категорияларынын бирин ыйгаруу менен, кредиттик тобокелдикке дуушар болуунун алгылыктуу деңгээлине ээ болгон өлкөлөрдүн тизмесин аныктайт. КТТКнын токтомунун негизинде Башкарманын Төрагасы ар бир өлкө үчүн өлкөлүк тобокелдиктин категориясын Директорлор кеңешинин бекитүүсүнө чыгарат: төмөнкү өлкөлүк тобокелдик, орто жана жогору өлкөлүк тобокелдик. Ошондой эле жетекчилик Банкка улуттук жөнгө салууга жана Банктын акционерлеринин ченемдик актыларына ылайык кандайдыр бир активдүү операцияларды жүргүзүүгө тыюу салынган өлкөлөрдүн тизмесин Директорлор кеңешинин бекитүүсүнө киргизет.

2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча финансылык активдердин жана финансылык милдеттенмелердин географиялык концентрациясы төмөндө берилген:

миң АКШ долл.	Кыргыз Республикасы	КМШ өлкөлөрү	ЭСӨУ курамына кирбеген башка өлкөлөр	ЭСӨУ өлкөлөрү	Бардыгы
Өндүрүлбөгөн финансылык активдер					
Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	226,717	8,576	92,399	178,445	506,137
Чет өлкөлүк банктардагы депозиттер	-	-	-	9,989	9,989
Кардарларга берилген кредиттер	258,736	-	-	-	258,736
Амортизациялык нарк боюнча баалануучу инвестициялык баалуу кагаздар	21,073	-	-	-	21,073
Башка финансылык активдер	25,147	-	-	-	25,147
Бардыгы өндүрүлбөгөн финансылык активдер	531,673	8,576	92,399	188,434	821,082
Өндүрүлбөгөн финансылык милдеттенмелер					
Банктардын жана башка финансы институттарынын эсептери жана депозиттери	17,168	-	1,845	1	19,014
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери	582,527	38,379	5,588	15,034	641,528
Ижара боюнча милдеттенмелер	3,587	-	-	-	3,587
Башка зайым каражаттары	20,563	-	-	35,097	55,660
Субординацияланган карыз	-	-	-	988	988
Башка финансылык милдеттенмелер	13,898	-	-	-	13,898
Бардыгы өндүрүлбөгөн финансылык милдеттенмелер	637,743	38,379	7,433	51,120	734,675
Өндүрүлбөгөн финансылык инструменттер боюнча таза позиция	(106,070)	(29,803)	84,966	137,314	86,407

2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча финансылык активдердин жана финансылык милдеттенмелердин географиялык концентрациясы төмөндө берилген:

миң АКШ долл.	Кыргыз Республикасы	КМШ өлкөлөрү	ЭСӨУ курамына кирбеген башка өлкөлөр	ЭСӨУ өлкөлөрү	Бардыгы
Өндүрүлбөгөн финансылык активдер					
Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	126,788	11,960	73,995	107,336	320,079
Кардарларга берилген кредиттер	233,536	81	60	3	233,680
Амортизациялык нарк боюнча баалануучу инвестициялык баалуу кагаздар	7,906	-	-	-	7,906
Башка финансылык активдер	16,534	-	-	-	16,534
Бардыгы өндүрүлбөгөн финансылык активдер	384,764	12,041	74,055	107,339	578,199
Өндүрүлбөгөн финансылык милдеттенмелер					
Банктардын жана башка финансы институттарынын эсептери жана депозиттери	8,218	-	1,851	-	10,069
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери	344,896	47,044	5,211	10,741	407,892
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	1,613	-	-	-	1,613
Ижара боюнча милдеттенмелер	3,416	-	-	-	3,416
Башка зайым каражаттары	14,712	-	-	43,766	58,478
Субординацияланган карыз	-	-	-	1,113	1,113
Башка финансылык милдеттенмелер	16,696	-	-	-	16,696
Бардыгы өндүрүлбөгөн финансылык милдеттенмелер	389,551	47,044	7,062	55,620	499,277
Өндүрүлбөгөн финансылык инструменттер боюнча таза позиция	(4,787)	(35,003)	66,993	51,719	78,922

(г) **Ликвиддүүлүк тобокелдиги**

Ликвиддүүлүк тобокелдиги – бул Топ алар боюнча эсептешүүлөр акча каражаттарын же башка финансылык активдерди берүү аркылуу жүргүзүлгөн, финансылык милдеттенмелерге байланыштуу милдеттерин аткарууда кыйынчылыктардын жаралуу тобокелдиги. Ликвиддүүлүк тобокелдиги активдердин жана милдеттенмелердин төлөө мөөнөттөрү боюнча дал келбестик учурунда келип чыгат. Активдердин жана милдеттенмелердин төлөө мөөнөтү жана сый акынын чендери боюнча дал келүүчүлүк жана/же контролдонуучу дал келбестик ликвиддүүлүк тобокелдигин тескөөдө негизгт учур болуп саналат. Жүргүзүлгөн операциялардын ар түрдүүлүгүнөн жана алар менен байланыштуу белгисиздиктен улам, активдерди жана милдеттенмелерди төлөө мөөнөттөрү боюнча толук дал келүүчүлүк финансылык институттар үчүн көнүмүш практика болуп саналбайт, бул операциялардын пайдалуулугун жогорулатууга мүмкүндүк берет, бирок чыгымдардын келип чыгуу тобокелдигин жогорулатат.

Топ аларды төлөө мөөнөттөрүнүн башталышына жараша бардык милдеттенмелерди аткаруу үчүн зарыл болгон акча каражаттарынын туруктуу болушун камсыздоо максатында ликвиддүүлүктүн керектүү деңгээлин кармап турат. Ликвиддүүлүктү тескөө боюнча саясат Директорлор кеңеши тарабынан каралат жана бекитилет.

Топ Топтун ликвиддүүлүккө карата күтүүсүз талаптарга ыкчам жана туруктуу жооп кылууга жөндөмдүү болушу үчүн башка банктардын узак мөөнөттүү жана кыска мөөнөттүү кредиттеринен, негизги корпоративдик кардарлардын жана жеке адамдардын депозиттеринен, ошондой эле жогорку ликвиддүү активдердин диверсификацияланган портфелинен турган каржылоо булактарынын диверсификацияланган жана туруктуу түзүмүн активдүү колдоого умтулат.

Ликвиддүүлүктү тескөө боюнча саясат төмөнкүлөрдөн турат:

- негизги валюталар боюнча акча каражаттарынын агымын жана ушул акча каражаттарынын агымы менен байланыштуу эсептөөнү, ликвиддүү активдердин зарыл болгон деңгээлин болжолдоо;
- каржылоо булактарынын диверсификацияланган түзүмүн колдоо;
- зайымдык каражаттардын концентрациясын жана түзүмүн башкаруу;
- зайым каражаттарынын эсебинен каржылоону тартуу боюнча пландарды иштеп чыгуу;
- акча агымы үзгүлтүккө учураган учурда коргоо чарасы катары эркин ишке ашырыла турган жогорку ликвиддүү активдердин портфелин колдоо;
- ликвиддүүлүктү жана каржылоонун белгиленген деңгээлин колдоо боюнча резервдик пландарды иштеп чыгуу;
- ликвиддүүлүк көрсөткүчтөрүнүн мыйзамдарда белгиленген ченемдерге жана акционерлердин талаптарына ылайык келишине контролду жүзөгө ашыруу.

Казыналык бөлүмдөрдөн алардын финансылык активдеринин жана милдеттенмелеринин ликвиддүүлүк түзүмү жана келечекте пландаштырылган бизнестен күтүлүп жаткан акча каражаттарынын агымын болжолдоо жөнүндө маалымат алат. Андан кийин Казыналык жалпысынан Топ үчүн ликвиддүүлүктүн зарыл деңгээлин камсыз кылуу үчүн негизинен кыска мөөнөттүү тескери “РЕПО” макулдашууларынан жана башка банктар аралык продукттардан турган, кыска мөөнөттүү ликвиддүү активдердин тиешелүү портфелин түзөт.

Казыналык башкармалыгы ликвиддүүлүк боюнча позицияга күн сайын мониторинг жүргүзүп турат жана үзгүлтүксүз негизде рыноктун нормалдуу, ошондой эле жагымсыз шарттардагы абалынын ар кандай мүмкүн болгон сценарийлерин эске алуу менен “стресс-тесттерди” өткөрүп турат. Нормалдуу рыноктук шарттарда ликвиддүүлүктүн абалы жөнүндө отчеттор күн сайын жогорку жетекчиликке берилет. Ликвиддүүлүктү тескөө саясатына байланыштуу чечимдерди АПТК кабыл алат жана Казыналык аткарат.

Жетекчилик өткөн тажрыйбага таянуу менен, белгилүү бир финансылык активдерден жана милдеттенмелерден акча агымдары алардын контракттык шарттарынан айырмалана турганын күтөт.

Төмөнкү таблицада 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчетто таанылган суумаларды тындыруунун күтүлүп жаткан мөөнөттөрү боюнча талдоо берилген:

миң АКШ долл.	Орточо алынган пайыздык чен	Талап кылганга чейин жана 1 айдан аз	1 айдан 3 айга чейин	3 айдан 12 айга чейин	1 жылдан 5 жылга чейин	5 жылдан ашык	Төлөө мөөнөтү аныкталган эмес	Бардыгы
Өндүрүлбөгөн финансылык активдер								
Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	2.49%	441,056	65,081	-	-	-	-	506,137
Чет өлкөлүк банктардагы депозиттер	4.25%	-	-	9,989	-	-	-	9,989
Кардарларга берилген кредиттер	19.02%	9,463	14,819	78,084	130,737	25,633	-	258,736
Амортизациялык нарк боюнча баалануучу инвестициялык баалуу кагаздар	14.99%	-	3,161	54	15,986	1,872	-	21,073
Башка финансылык активдер	-	15,515	71	524	1,129	4	7,904	25,147
Бардык активдер	-	466,034	83,132	88,651	147,852	27,509	7,904	821,082
Өндүрүлбөгөн финансылык милдеттенмелер								
Банктардын эсептери жана депозиттери	11.50%	18,841	-	-	173	-	-	19,014
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери	12.70%	537,180	17,021	63,962	22,942	423	-	641,528
Ижара боюнча милдеттенмелер	9.38%	78	155	688	2,242	424	-	3,587
Башка зайым каражаттары	10.31%	482	1,325	16,872	26,119	10,862	-	55,660
Субординацияланган карыз	6.91%	-	-	60	239	689	-	988
Башка финансылык милдеттенмелер	-	10,704	391	1,285	1,031	487	-	13,898
Бардыгы милдеттенмелер		567,285	18,892	82,867	52,746	12,885	-	734,675
Таза позиция		(101,251)	62,240	6,895	95,106	14,624	7,904	86,407
Теңдештик таза позиция		(101,251)	(37,011)	(31,227)	63,879	78,503	86,407	

Төмөнкү таблицада 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча финансылык абал жөнүндө консолидацияланган отчетто таанылган суумаларды тындыруунун күтүлүп жаткан мөөнөттөрү боюнча талдоо берилген:

миң АКШ долл.	Орточо алынган пайыздык чен	Талап кылганга чейин жана 1 айдан аз	1 айдан 3 айга чейин	3 айдан 12 айга чейин	1 жылдан 5 жылга чейин	5 жылдан ашык	Төлөө мөөнөтү аныкталган эмес	Бардыгы
Өндүрүлбөгөн финансылык активдер								
Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	6.27%	249,555	70,524	-	-	-	-	320,079
Кардарларга берилген кредиттер	15.91%	9,194	11,818	56,011	135,469	21,188	-	233,680
Амортизациялык нарк боюнча баалануучу инвестициялык баалуу кагаздар	16.32%	-	87	676	7,143	-	-	7,906
Башка финансылык активдер	-	5,726	14	605	2,358	-	7,806	16,509
Бардык активдер	-	264,475	82,443	57,292	144,970	21,188	7,806	578,174
Өндүрүлбөгөн финансылык милдеттенмелер								
Банктардын эсептери жана депозиттери	0.00%	9,900	-	169	-	-	-	10,069
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери	2.22%	316,271	12,135	52,755	25,122	1,608	-	407,891
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	12.00%	-	-	1,613	-	-	-	1,613
Ижара боюнча милдеттенмелер	9.38%	66	132	591	2,259	368	-	3,416
Башка зайым каражаттары	10.31%	333	2,722	7,711	39,185	8,527	-	58,478
Субординацияланган карыз	6.91%	-	-	64	254	795	-	1,113
Башка финансылык милдеттенмелер	-	9,541	475	3,800	2,802	-	-	16,618
Бардыгы милдеттенмелер		336,111	15,464	66,703	69,622	11,298	-	499,198
Таза позиция		(71,636)	66,979	(9,411)	75,348	9,890	7,806	78,976
Теңдештик таза позиция		(71,636)	(4,657)	(14,068)	61,281	71,171	78,977	

Топ КРУБдун талаптарына ылайык ликвиддүүлүктүн милдеттүү нормативдерин эсептейт.

К3.1 коэффициенттери талап боюнча төлөнүүсү милдеттенмелердин өлчөмүнө карата жоогрук ликвиддүү активдердин катышы катары ай сайын эсептелет, аларды төлөө мөөнөтү 30 күн ичинде башталат жана 45%дан төмөн болбойт. 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча К3.1 коэффициенттери 69.1%ды (2023-жыл: 62.4%) түзгөн.

К 3.2 коэффициенттери жума сайын эсептелет жана 35%дан төмөн болбойт. 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча К3.2 коэффициенттери 53.9%ды (2023-жыл: 63.1%) түзгөн.

К 3.3 коэффициенттери күн сайын эсептелет жана 40%дан төмөн болбойт. 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча К3.3 коэффициенттери 62.1%ды (2023-жыл: 55.2%) түзгөн.

Төмөнкү таблицалар түзүлгөн келишимдерге ылайык аларды төлөөгө чейин калган мөөнөттөрдү бөлүү менен милдеттенмелер жана кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелер боюнча дисконттолбогон акча каражаттарынын агымдары жөнүндө маалыматтарды камтыйт. Бул таблицаларда көрсөтүлгөн акча каражаттарынын агымынын түшүүсүнүн жана чыгуусунун суммалык өлчөмдөрү финансылык милдеттенмелер же кредиттик мүнөздөгү шарттуу милдеттенмелер боюнча келишимдик дисконттолбогон акча каражаттарынын агымдарын билдирет.

2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча төлөө мөөнөттөрү боюнча финансылык милдеттенмелерди талдоо төмөнкүдөй түрдө берилиши мүмкүн:

	Пайыздык инструментте р боюнча орточо алынган пайыздык чен	Талап кылганга чейин жана 1 айдан аз	1 айдан 3 айга чейин	3 айдан 12 айга чейин	1 жылдан 5 жылга чейин	5 жылдан ашык	Акча каражаттары нын агымдарыны н чыгуусунун/(т үшүүсүнүн) суммардык өлчөмү	Баланстык наркы
миң АКШ долл.								
Өндүрүлбөгөн финансылык милдеттенмелер								
Банктардын жана башка финансы институттарынын эсептери жана депозиттери	11.50%	-	-	-	197	-	197	173
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери	12.70%	5,114	17,358	68,497	27,176	658	118,803	109,435
Ижара боюнча милдеттенмелер	8.67%	111	219	979	3,263	711	5,283	3,587
Башка зайым каражаттары	9.30%	808	1,981	20,432	30,954	12,020	66,195	55,660
Субординацияланган карыз	6.91%	-	-	127	467	974	1,568	988
Бардыгы пайыздык финансылык милдеттенмелер		6,033	19,558	90,035	62,057	14,363	192,047	169,846
Банктардын жана башка финансы институттарынын эсептери жана депозиттери		18,841	-	-	-	-	18,841	18,841
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери		532,090	-	-	-	-	532,090	532,090
Башка финансылык милдеттенмелер		10,641	442	1,235	1,094	487	13,898	13,898
Бардыгы пайызсыз финансылык милдеттенмелер		561,572	442	1,235	1,094	487	564,829	564,829
Бардыгы финансылык милдеттенмелер		567,605	20,000	91,270	63,151	14,850	756,876	734,675
Кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелер		19,019	-	-	-	-	19,019	19,019

2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча төлөө мөөнөттөрү боюнча финансылык милдеттенмелерди талдоо төмөнкүдөй түрдө берилиши мүмкүн:

	Пайыздык инструментте р боюнча орточо алынган пайыздык чен	Талап кылганга чейин жана 1 айдан аз	1 айдан 3 айга чейин	3 айдан 12 айга чейин	1 жылдан 5 жылга чейин	5 жылдан ашык	Акча каражаттары нын агымдарыны н чыгуусунун/(т үшүүсүнүн) суммардык өлчөмү	Баланстык наркы
миң АКШ долл.								
Өндүрүлбөгөн финансылык милдеттенмелер								
Банктардын жана башка финансы институттарынын эсептери жана депозиттери	11.5%	-	-	169	-	-	169	169
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери	2.22%	4,640	12,303	56,418	28,279	2,234	103,874	96,409
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	12.00%	-	48	1,758	-	-	1,806	1,613
Ижара боюнча милдеттенмелер	9.38%	98	196	878	3,411	650	5,233	3,416
Башка зайым каражаттары	10.31%	437	2,950	11,339	42,400	14,720	71,845	58,478
Субординацияланган карыз	6.91%	-	-	91	348	924	1,363	1,113
Бардыгы пайыздык финансылык милдеттенмелер		5,175	15,497	70,653	74,438	18,528	184,290	161,198
Банктардын жана башка финансы институттарынын эсептери жана депозиттери		9,900	-	-	-	-	9,900	9,900
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери		311,483	-	-	-	-	311,483	311,483
Башка финансылык милдеттенмелер		9,541	475	3,800	2,802	-	16,618	16,618
Бардыгы пайызсыз финансылык милдеттенмелер		330,924	475	3,800	2,802	-	338,001	338,001
Бардыгы финансылык милдеттенмелер		336,099	15,972	74,453	77,240	18,528	522,291	499,199
Кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелер		9,898	-	-	-	-	9,898	9,898

Жогоруда берилген таблицаларда өндүрүлбөгөн финансылык милдеттенмелер боюнча акча каражаттарынын дисконттолбогон агымдары, анын ичинде чыгарылган финансылык кепилдик келишимдери жана алардын эң эрте келишимдик төлөө мөөнөтүнүн негизинде кредиттерди берүү боюнча таанылбаган милдеттенмелер жана ижара боюнча милдеттенмелер көрсөтүлгөн. Чыгарылган финансылык кепилдик келишимдери үчүн кепилдиктин максималдуу суммасы ал аралыкта кепилдик талап кылынышы мүмкүн болгон эң алгачкы мезгилди билдирет.

Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык аманатчылар өздөрүнүн мөөнөттүү депозиттерин банктан каалаган учурда алып коюуга укуктуу, муну менен катар көпчүлүк учурда алар чегерилген пайыздык киреше алуу укугунан ажырайт. Бул депозиттер келишимдерде белгиленген төлөө мөөнөттөрүнө жараша берилген. Бирок жетекчилик бул опциянын болушуна жана аманаттардын олуттуу бөлүгү талап боюнча төлөнүүчү эсептер экендигине карабастан, аманатчылардын саны жана түрлөрү боюнча эсептердин жана депозиттердин маалыматтарын диверсификациялоо жана Топтун мурунку тажрыйбасы эсеп маалыматтары узак мөөнөттүү жана туруктуу каржылоо булагы экендигинин белгиси катары кызмат кылат деп эсептейт.

(д) Рыноктук тобокелдик

Рыноктук тобокелдик – бул рыноктук баалардын өзгөрүшүнөн улам адилет нарктын же финансылык инструмент боюнча келечектеги акча каражаттарынын агымынын өзгөрүү тобокелдиги. Рыноктук тобокелдик валюта тобокелдигинен, пайыздык чендердин өзгөрүү тобокелдигинен, ошондой эле баа тобокелдигинен турат. Рыноктук тобокелдик рыноктогу жалпы жана өзгөчөлүү өзгөрүүлөрдүн жана рыноктук баалардын жана валюталардын алмашуу курстарынын волатилдүүлүк деңгээлинин өзгөрүшүнүн таасирине дуушар болгон пайыздык, валюталык жана үлүштүк финансылык инструменттерге карата ачык позициялар боюнча келип чыгат. Рыноктук тобокелдикти тескөөнүн милдети кабыл алынган тобокелдик үчүн алынган кирешелүүлүктү оптималдаштырууну камсыз кылуу менен бирге, рыноктук тобокелдикке дуушар болуу алгылыктуу параметрлердин чегинен чыкпашы үчүн тескөө жана контролдоо болуп саналат.

Башкарманын Төрагасы жетектеген АПТК рыноктук тобокелдикти тескөө үчүн жоопкерчилик тартат. Башкарма Тобокелдик-менеджмент башкармалыгынын, Активдерди жана пассивдерди тескөө боюнча комитеттин сунуштамаларына таянып, рыноктук тобокелдиктин лимиттерин бекитет.

Топ айрым финансылык инструменттер боюнча портфелдин өлчөмүнө карата ачык позиция боюнча лимиттерди, пайыздык чендердин, валюталык позициялардын өзгөрүү мөөнөттөрүн белгилөө жана алардын сакталышына үзгүлтүксүз мониторинг жүргүзүү аркылуу рыноктук тобокелдикти тескейт, анын жыйынтыктары Директорлор кеңеши тарабынан каралат жана бекитилет.

(i) Пайыздык чендердин өзгөрүү тобокелдиги

Пайыздык чендердин өзгөрүү тобокелдиги – бул рыноктук пайыздык чендердин өзгөрүшүнөн улам адилет нарктын же финансылык инструмент боюнча келечектеги акча агымынын өзгөрүү тобокелдиги. Топ басымдуу рыноктук пайыздык чендердин туруксуздугунун анын финансылык абалына жана акча каражаттарынын агымынын таасир этүүсүнө кабылат. Мындай туруксуздуктар пайыздык маржанын деңгээлин жогорулатышы мүмкүн, бирок аны төмөндөтүшү мүмкүн, же болбосо пайыздык чендердин күтүүсүз өзгөрүүсү болгон учурда, чыгымдарга алып келиши мүмкүн.

Пайыздык чендердин өзгөрүү тобокелдиги негизинен пайыздык чендердин өзгөрүүсүнө мониторинг жүргүзүү жана активдердин жана милдеттенмелердин белгилүү бир мөөнөттөгү өлчөмдөрүнүн ортосундагы дал келбестиктердин бекитилген лимиттерин белгилөө аркылуу башкарылат. АПТК Казыналыктын көмөгү менен бул лимиттердин сакталышын күн сайын контролдойт.

Орточо пайыздык чендер

Кийинки таблица 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча пайыздык активдер жана милдеттенмелер боюнча орточо натыйжалуу пайыздык ченди чагылдырат. Бул пайыздык чендер тиешелүү активдерди жана милдеттенмелерди төлөөгө карата болжолдуу кирешелүүлүктү чагылдырат.

	2024-ж. 31-декабрь			2023-ж. 31-декабрь		
	Орточо натыйжалуу пайыздык чен, %			Орточо натыйжалуу пайыздык чен, %		
	АКШ доллары	Кыргыз сому	Башкалар валюты	АКШ доллары	Кыргыз сому	Башкалар валюты
Пайыздык активдер						
Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	4.30	4.00	2.89	4.74	12.01	3.7
Чет өлкөлүк банктардагы мөөнөттүү депозиттер						
Кардарларга берилген кредиттер	11.23	28.29	7.78	8.39	20.78	8.39
Амортизациялык нарк боюнча баалануучу инвестициялык баалуу кагаздар	-	15.15	-	-	16.32	-
Пайыздык милдеттенмелер						
Банктардын жана башка финансы институттарынын эсептери жана депозиттери	-	-	-	-	-	-
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери						
- Күндөлүк эсептер жана талап боюнча төлөнүүчү депозиттер	1.07	3.55	3.33	1.00	5.00	0.50
- Мөөнөттүү депозиттер	1.94	12.15	0.87	2.42	12.73	-
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	-	-	-	-	12.00	-
Ижара боюнча милдеттенмелер	3.12	12.06	-	3.12	12.06	-
Башка зайым каражаттары	7.28	8.04		5.84	10.46	
Субординацияланган карыз	-	-	6.91	-	-	6.91

Пайыздык чендердин өзгөрүшүнө карата сезгичтикти талдоо

Пайыздык чендерди кайра карап чыгуу мөөнөттөрүн талдоонун негизинде пайыздык чендердин өзгөрүү тобокелдигин тескөө финансылык активдердин жана милдеттенмелердин сезгичтигине мониторинг жүргүзүү менен толукталат. Кирешелүүлүк ийри сызыктарынын пайыздык чендердин көбөйүү же азаюу тарабына 100 базистик пунктка параллелдүү жылышынын жөнөкөйлөштүрүлгөн сценарийинин жана 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча колдонулган пайыздык активдер жана милдеттенмелер боюнча кайра каралган позициялардын негизинде түзүлгөн пайыздык чендердин өзгөрүшүнө карата пайданын же чыгашанын жана капиталдын (салыктарды эсептен алып салуу менен) сезгичтигин (пайыздык чендерди кайра кароо тобокелдиги) талдоо төмөнкүдөй түрдө берилиши мүмкүн:

	2024-ж.		2023-ж.	
	Пайда же чыгым	Өздүк капитал	Пайда же чыгым	Өздүк капитал
миң АКШ долл.				
Чендердин азаюу тарабына 100 базистик пунктка параллелдүү жылыш	(2,237)	(2,237)	(1,177)	(1,177)

Чендердин көбүү тарабына 100
базистик пунктка параллелдүү
жылыш

2,237

2,237

1,177

1,177

(ii) **Валюталык тобокелдик**

Топтун бир нече чет өлкөлүк валюталарда көрсөтүлгөн активдери жана милдеттенмелери бар.

Валюталык тобокелдик – бул валюталардын алмашуу курстарынын өзгөрүшүнөн улам, адилет нарктын же финансылык инструмент боюнча акча каражаттарынын келечектеги агымынын өзгөрүү тобокелдиги. Топ валюта тобокелдигинин таасирин хеджирлөөнү жүргүзгөнүнө карабастан, мындай операциялар ФОЭСтин финансылык отчеттуулук стандарттарына ылайык хеджирлөө мамилелеринин аныктамасына ылайык келбейт.

2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча валюталарга бөлүү менен финансылык активдердин жана милдеттенмелердин түзүмү төмөнкүдөй түрдө берилиши мүмкүн:

миң АКШ долл.	АКШ доллары	Кыргыз сому	Башкалар валюты	Бардыгы
АКТИВДЕР				
Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	323,351	136,867	45,920	506,139
Чет өлкөлүк банктардагы депозиттер	9,989	-	-	9,989
Кардарларга берилген кредиттер	49,515	208,553	668	258,735
Амортизациялык нарк боюнча баалануучу инвестициялык баалуу кагаздар	-	21,073	-	21,073
Башка финансылык активдер	12,179	9,859	3,109	25,146
Бардыгы активдер	395,034	376,352	49,697	821,082
МИЛДЕТТЕНМЕЛЕР				
Банктардын жана башка финансы институттарынын эсептери жана депозиттери	7,132	6,601	5,281	19,014
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери	295,862	303,066	42,600	641,528
Ижара боюнча милдеттенмелер	1,369	2,217	-	3,587
Башка зайым каражаттары	2,069	53,591	-	55,660
Субординацияланган карыз	-	-	988	988
Башка финансылык милдеттенмелер	5,176	8,072	651	13,898
Бардык милдеттенмелер	311,608	373,548	49,519	734,675
2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча таза позиция	83,426	2,804	177	86,407

2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча валюталарга бөлүү менен финансылык активлердин жана милдеттенмелердин түзүмү төмөнкүдөй түрдө берилиши мүмкүн:

миң АКШ долл.	АКШ доллары	Кыргыз сому	Башкалар валюты	Бардыгы
АКТИВДЕР				
Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери	199,216	74,052	46,808	320,079
Кардарларга берилген кредиттер	53,610	179,466	604	233,680
Амортизациялык нарк боюнча баалануучу инвестициялык баалуу кагаздар	-	7,906	-	7,906
Башка финансылык активдер	10,565	5,044	902	16,511
Бардыгы активдер	263,392	266,469	48,315	578,176
МИЛДЕТТЕНМЕЛЕР				
Банктардын жана башка финансы институттарынын эсептери жана депозиттери	3,263	4,388	2,418	10,069
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери	175,493	188,609	43,790	407,892
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	-	1,613	-	1,613
Ижара боюнча милдеттенмелер	1,023	2,393	-	3,416
Башка зайым каражаттары	1,927	56,551	-	58,478
Субординацияланган карыз	-	-	1,113	1,113
Башка финансылык милдеттенмелер	6,146	9,585	886	16,618
Бардык милдеттенмелер	187,852	263,140	48,206	499,198
2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча таза позиция	75,540	3,329	109	78,978

Башка валюталар негизинен Евро менен берилген.

Төмөнкү таблицада көрсөтүлгөндөй, 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча төмөнкү валюталарга карата АКШ долларынын курсунун төмөндөшү капиталдын жана пайданын же чыгымдын жогорулашын/(азайышын) шарттайт. Бул аналитикалык маалымат 10% өлчөмүндөгү салыктын суммасын алып салуу менен берилген жана Топ отчеттук мезгилдин акырына карата абал боюнча негиздүү мүмкүн деп эсептеген валюталардын алмашуу курстарынын өзгөрүүлөрүнө негизделген. Бул талдоо бардык башка өзгөрүлмөлөр, атап айтканда, пайыздык чендер, өзгөрүүсүз бойдон кала берет деген божомолдун негизинде жүргүзүлдү.

миң АКШ долл.	2024-ж.		2023-ж.	
	Пайда же чыгым	Өздүк капитал	Пайда же чыгым	Өздүк капитал
АКШ долларына карата кыргыз сомунун курсунун 30% өсүшү	757	757	-	-
АКШ долларына карата башка валюталардын курсунун 30% өсүшү	48	48	69	69

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча жогоруда саналган валюталарга карата АКШ долларынын курсунун жогорулашы бардык башка өзгөрүлмөлөр өзгөрүүсүз калат деген божомолго ылайык, бирок жогоруда берилген көрсөткүчтөргө өлчөмү боюнча мааниси бирдей, белгиси боюнча тескери таасир тийгизген.

(е) Операциялык тобокелдик

Операциялык тобокелдик – бул Топтогу процесстерге, терсоналга, технологияларга же инфраструктурага байланыштуу ар кандай себептердин натыйжасында, ошондой эле

кредиттик, рыноктук тобокелдиктерден же ликвиддүүлүк тобокелдигинен айырмаланган, мыйзам чыгаруучу же жөнгө салуучу талаптар жана корпоративдик жүрүм-турумдун жалпы кабыл алынган стандарттары сыяктуу тышкы факторлордун таасиринин натыйжасында түз же кыйыр чыгымдардын пайда болуу тобокелдиги. Операциялык тобокелдик Топтун бардык операциялары боюнча пайда болот.

Топ жетекчилик Топтун ишинин ар бир чөйрөсүндө зарыл деп эсептеген, ички контролду киргизүү аркылуу операциялык тобокелдикти тескейт.

35 Капиталды башкаруу

КРУБ Топтун капиталынын деңгээлине карата талаптардын аткарылышын белгилейт жана контролдойт.

Топ кредиттик уюмдардын капиталын түзүүчү беренелер катары мыйзамдарга ылайык аныкталган беренелерди капитал катары аныктайт. КРУБ тарабынан белгиленген капиталдын жетиштүүлүгүнө карата колдонуудагы талаптарга ылайык, банктар өздүк капиталдын тобокелдикти эске алуу менен белгиленген активдерге карата катышын (капиталдын жетиштүүлүк ченеми) белгиленген минималдуу 12% деңгээлден жогору кармап турууга милдеттүү. 2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Топтун капиталынын жетиштүүлүк ченеми мыйзамда белгиленген деңгээлге ылайык келген.

КРУБ Топ үчүн капиталдын буфер индексинин маанисине карата 20% кем эмес (2023-жылы: 29%дан кем эмес) деңгээлде өзүнчө талапты белгилейт. 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча Топтун капиталынын буфер индекси 20.9%ды (2023-жылы: 24.2%) түздү. КРУБ Башкармасынын 2022-жылдын 12-октябрындагы №.18/2 токтому менен бекитилген “Кыргыз Республикасынын коммерциялык банктарынын капиталынын жетиштүүлүгүнө (шайкештигине) баа берүү боюнча ички жол-жоболор жөнүндө” КРУБдун нускамасына ылайык (акыркы кайра кароо датасы 2024-жылдын 25-сентябры), эгерде төлөөгө пландаштырылган дивиденддердин суммасын чыгарып салууну эске алуу менен эсептелген “капитал буфери” индекси КРУБ тарабынан белгиленген мааниден төмөн болсо, банктар дивиденддерди бөлүштүрүү жөнүндө чечим кабыл алууга укугу жок. Капиталдын буферине карата талаптарды аткаарбоо боюнча башка чектөөлөр жана тескемелер жок.

Топ Капиталды эсептөө жана капиталдын стандарттары боюнча эл аралык макулдашуу (1998-жылдын апрелиндеги редакциясында) жана Рыноктук тобокелдиктерди эсепке алуу боюнча макулдашууга түзөтүүлөр (2007-жылдын ноябрындагы редакциясында) менен аныкталган Базель макулдашуусунун талаптарына ылайык эсептелген капиталдын жетиштүүлүк деңгээлине карата талаптардын аткарылышын контролдойт.

Кийинки таблицада 31-декабрга карата абал боюнча Базель макулдашуусунун талаптарына ылайык эсептелген капиталдын курамын талдоо көрсөтүлгөн:

миң АКШ долл.	2024-ж.	2023-ж.
1-деңгээлдеги капитал		
Акционердик капитал	23,000	23,000
Эмиссиялык киреше	495	495
Бөлүштүрүлбөгөн пайда и раскрытые резервы	106,317	93,254
Контролдонбогон катышуу үлүштөрү	3,195	2,896
гудвилди кемитүү менен (22-эскертүү)	-	(475)
Бардыгы 1-деңгээлдеги капитал	133,007	119,170
2-деңгээлдеги капитал		
ОКУ 1-баскыч (тобокелдикти эске алуу менен ченелген активдердин өлчөмүнөн 1,25%га чейин	3,638	4,005
Субординацияланган карыз (31.2-эскертүү)	988	1,113
Бардыгы 2-деңгээлдеги капитал	4,626	5,118
Бардыгы капитал	137,633	124,288
Тобокелдиктерди эске алуу менен өлчөнгөн активдер	379,096	320,382
Банктык карта	379,096	320,382
Тобокелдиктерди эске алуу менен өлчөнгөн активдерге карата бардык капитал (жалпы капиталдын жетиштүүлүгүнүн нормативи)	36.38%	38.8%
Тобокелдиктерди эске алуу менен өлчөнгөн активдерге карата бардык 1-деңгээлдеги капитал (1-деңгээлдеги капиталдын жетиштүүлүгүнүн нормативи)	35.1%	37.2%

Тобокелдикти эске алуу менен өлчөнгөн активдерди баалоо тобокелдиктин табиятына ылайык классификацияланган жана ар кандай алгылыктуу камсыздоону же кепилдиктерди эске алуу менен, ар бир активге жана контрагентке байланыштуу кредиттик, рыноктук жана башка тобокелдиктерге баа берүүнү чагылдырган, тобокелдик деңгээлин өлчөө коэффициенттеринин системасын пайдалануу менен жүргүзүлөт. Мындай баалоо методологиясы потенциалдуу чыгымдардын шарттуу мүнөзүн чагылдыруу үчүн белгилүү бир корректировкалар менен таанылбаган келишимдик милдеттенмелер үчүн колдонулат.

Топ Базель макулдашуусуна ылайык аныкталган уставдык капиталдын минималдуу өлчөмүнө карата талаптарды аткарууга милдеттүү, алар Топ өзүнө алган милдеттенмелерди аткаруу шарттарында каралат. 2024-жылдын 31-декабрына жана 2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча Топ капиталдын жетиштүүлүгүнүн деңгээлине карата үчүнчү жактар тарабынан коюлган бардык талаптарга ылайык келген.

36 Шарттуу кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелер

Топтун кредиттик ресурстарды берүү боюнча шарттуу кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелери бар. Бул шарттуу кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелер жактырылган кредит, кредиттик карталар боюнча лимиттер, ошондой эле овердрафт формасында кредиттик ресурстарды берүүнү карайт.

Топ өз кардарларынын үчүнчү жактардын алдындагы милдеттенмелеринин аткарылышын камсыз кылуу максатында финансылык кепилдиктерди берет жана аккредитивдерди ачат. Көрсөтүлгөн макулдашуулар милдеттенмелердин лимиттерин белгилейт жана эреже болгондой, беш жылга чейинки мөөнөткө ээ болот. Топ финансылык кепилдиктерди, кредиттик шарттуу милдеттенмелерди жана аккредитивдерди берүүдө кардарларга кредит берүүдөгүдөй эле тобокелдиктерди тескөө саясатын жана жол-жоболорун колдонот.

Кредиттик мүнөздөгү шарттуу милдеттенмелердин келишимдик суммалары категориялар боюнча кийинки таблицада берилген. Кредиттик мүнөздөгү шарттуу милдеттенмелер бөлүгүндө таблицада чагылдырылган суммалар көрсөтүлгөн шарттуу милдеттенмелер толугу менен аткарылат деп болжолдойт. Кепилдиктер жана аккредитивдер бөлүгүндө таблицада чагылдырылган суммалар, эгерде контрагенттер келишимдердин шарттарына ылайык өз милдеттенмелерин толук аткара алышпаса, отчеттук датага карата абал боюнча чагылдырыла турган бухгалтердик чыгымдын максималдуу өлчөмүн билдирет.

миң АКШ долл.	2024-ж. 31-декабрь	2023-ж. 31-декабрь
Келишимге ылайык сумма		
Кредиттер жана кредиттик линиялар боюнча милдеттенмелер	19,019	8,984
Кепилдиктер	3,410	1,095
	22,429	10,079

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелер боюнча резерв тиешелүү түрдө 1,543 миң АКШ долл. жана 750 миң АКШ долларын түзгөн.

Жогоруда көрсөтүлгөн жалпы төлөнбөгөн келишимдик милдеттенмелер милдеттүү түрдө келечектеги акча талаптарын билдирбейт, анткени бул кредиттерди берүү боюнча шарттуу милдеттенмелердин мөөнөттөрү аякташы мүмкүн же аларды аткаруусуз токтотулушу мүмкүн. Кредиттерди жана кредиттик линияларды берүү боюнча көпчүлүк милдеттенмелер Топтун шартсыз кредиттик мүнөздөгү милдеттенмелерин билдирбейт.

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча Топтун кредиттик мүнөздөгү шарттуу милдеттенмелерге тиешелүү болгон олуттуу концентрациясы жок.

37 Шарттуу милдеттенмелер

(а) Камсыздандыруу

Кыргыз Республикасында камсыздандыруу кызмат көрсөтүүлөрүнүн рыногу өнүгүү баскычында турат, ошондуктан башка өлкөлөрдө колдонулган камсыздандырып коргоонун көптөгөн формалары Кыргыз Республикасында азырынча жеткиликтүү эмес. Топ негизги каражаттарды толук көлөмдө камсыздандырууну, ишти тоткотуу учурунда же үчүнчү жактардын жоопкерчилигине карата Топтун жабдууларынын бузуктугунан же Топтун негизги ишине байланыштуу келип чыккан мүлктүк же экологиялык зыяндар бөлүгүндө камсыздандырууну жүзөгө ашырган эмес. Топ толук камсыздандыруу тындыруусуна ээ болгонго чейин, белгилүү бир активдердин жоголушу же бузулушу Топтун ишине жана финансылык абалына олуттуу терс таасирин тийгизиши мүмкүн деген тобокелдик бар.

(б) Салык салуу

Кыргыз Республикасынын салык системасы өнүгүүнү улантууда жана мыйзам ченемдеринин, расмий түшүндүрмөлөрдүн жана соттук чечимдердин байма-май өзгөрүлүшү, кээде так эмес берилиши жана карама-каршы келиши менен мүнөздөлөт, бул алардын салык органдары тарабынан ар кандай чечмеленишине, анын ичинде кирешелерди, чыгымдарды жана ФОЭСтин стандарттарына ылайык финансылык отчеттуулуктун башка беренелерин эсепке алуу тартибине карата пикирлердин ар кандай чечмеленишине жол берет. Салыктарды эсептөөнүн тууралыгы ыйгарым укуктарына олуттуу айыптарды, үстөк айыптарды жана пайыздарды салуу кирген органдар тарабынан кароонун жана деталдуу текшерүүнүн предмети болуп саналат. Ушул факторлордон улам Кыргыз Республикасында салыктык тобокелдиктер башка өлкөлөргө караганда кыйла жогору болушу мүмкүн. Кыргыз салык мыйзамдарын өзүнүн чечмелөөсүнө, жөнгө салуучу органдардын расмий түшүндүрмөлөрүнө жана чыгарылган соттук токтомдорго таянып, жетекчилик салыктар боюнча бардык милдеттенмелер толук көлөмдө чагылдырылган деп эсептейт. Бирок ар кандай жөнгө салуучу органдардын салык мыйзамдарын чечмелөөсү Топтун жетекчилигинин пикиринен айырмаланышы мүмкүн экенин эске алуу менен, жөнгө салуучу органдар тарабынан Топко карата мажбурлоочу таасир этүү чаралары колдонулган учурда, алардын Топтун финансылык абалына тийгизген таасири олуттуу болушу мүмкүн.

38 Байланыштуу тараптар менен операциялар

(а) Контролдоонун мамилелери

Топту контролдоочу жак АХЭӨФ болуп саналат, ал жеке, эл аралык, конфессиялык эмес өнүктүрүү агенттиктеринин тобу болгон Өнүктүрүү боюнча Ага Хан тармагынын (ӨАХТ) мүчөсү болуп саналат. ӨАХТны башкарууну Исмаилит Имаматы жүргүзөт. Улуу урматтуу Ага Хан, ӨАХТ негиздөөчүсү жана төрагасы, шиит-исмаилит мусулмандарынын 49-мураскер имамы (руханий лидери) болуп саналат. Исмаилит Имаматы улуттуктан жогору уюм болуп саналат жана 20% жана андан ашык акцияга ээ болгон акционерлери жок.

(б) Директорлор кеңешинин жана Башкарманын мүчөлөрү менен операциялар

“Кызматкерлерге сый акы” беренесине киргизилген сый акылардын жалпы өлчөмү (14-эскертүүнү караңыз):

миң АКШ долл.

Директорлор кеңешинин мүчөлөрү:
 Башкарманын мүчөлөрү:

2024-ж.	2023-ж.
234	189
1,493	1,349
1,727	1,538

2024 жана 2023-жылдардын 31-декабрына карата абал боюнча эсептер боюнча калдыктар жана Директорлор кеңешинин жана Башкарманын мүчөлөрү менен операциялар боюнча орточо пайыздык чендер түздү:

	2024-ж. 31- декабрь миң АКШ долл.	Орточо пайыздык чен, %	2023-ж. 31- декабрь миң АКШ долл.	Орточо пайыздык чен, %
Финансылык абал боюнча консолидацияланган отчет				
АКТИВДЕР				
Кардарларга берилген кредиттер	56	12	118	12
МИЛДЕТТЕНМЕЛЕР				
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери	623	9.16	370	8.96

Директорлор кеңешинин жана Башкарманын мүчөлөрү менен операциялар боюнча пайданын же чыгымдын курамына киргизилген суммалар төмөнкүдөй түрдө берилиши мүмкүн:

миң АКШ долл.	2024-ж.	2023-ж.
Пайда же чыгым жана башка жыйынды киреше жөнүндө консолидацияланган отчет		
Пайыздык кирешелер	-	12
Пайыздык чыгашалар	667	215

(в) Башка байланыштуу тараптар менен операциялар

Башка байланыштуу тараптар Топтун ассоциацияланган ишканасын, Топто олуттуу таасирге ээ болгон башка миноритардык акционерлерди жана жетекчиликтин туугандарын камтыйт. Төмөндө 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча карыздын калдыктары жана тиешелүү орточо пайыздык чендер, ошондой эле 2023-жылдын 31-декабрында аяктаган жыл үчүн башка байланыштуу тараптар менен операциялар боюнча пайданын же чыгымдын тиешелүү суммалары берилген.

“Кыргыз Инвестициялык-Кредит Банкы” ЖАК
2024-жылдын 31-декабрында аяктаган жыл үчүн консолидацияланган финансылык отчетко карата эскертүүлөр

	Контролдоочу уюм жана жалпы контролдогу уюмдар		Байланыштуу тараптар менен башка операциялар		Бардыг ы	Бардыгы Финансыл ык отчетко ылайык
	миң АКШ долл.	Орточо пайызд ык чен, %	миң АКШ долл.	Орточо пайызд ык чен, %	миң АКШ долл.	миң АКШ долл.
Финансылык абал боюнча консолидацияланган отчет						
Активдер						
Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери						
- АКШ доллары менен	-	-	11,000	5.08%	11,000	506,139
Кардарларга берилген кредиттер						
- кыргыз сому менен	-	-	158	-	158	258,735
Кардарларга берилген кредиттер боюнча күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резерв	-	-	-	-	-	(10,974)
Ассоциацияланган ишканага инвестициялар	-	-	8,453	-	8,453	8,453
Милдеттенмелер						
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери						
- АКШ доллары менен	-	-	547	6.11%	547	295,862
- кыргыз сому менен	-	-	250	11.10	250	303,066
- башка валюталарда	-	-	5	-	5	42,600
Субординацияланган карыз						
- башка валюталарда	-	-	-	-	-	988
Башка зайым каражаттары						
- АКШ доллары менен	-	-	1,557	2.9%	1,557	55,660
Пайда/(чыгым)						
Пайыздык кирешелер	-	-	12	-	12	60,215
Пайыздык чыгашалар	-	-	(314)	-	(314)	(24,956)
Пайыздык активдер боюнча күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резерв	-	-	-	-	-	1,035
Комиссиялык чыгашалар	-	-	(1,654)	-	(1,654)	(9,181)
Ассоциацияланган ишкананын пайдасындагы үлүш	-	-	1,654	-	1,654	1,647
Алынган дивиденддер	-	-	521	-	521	521

2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча эсептер боюнча калдыктар жана орточо пайыздык чендер, ошондой эле 2023-жылдын 31-декабрында аяктаган жыл үчүн башка байланыштуу тараптар менен операциялар боюнча пайданын же чыгымдын тиешелүү суммалары түзгөн:

	Контролдоочу уюм жана жалпы контролдогу уюмдар		Байланыштуу тараптар менен башка операциялар		Бардыг ы	Бардыгы Финансыл ык отчетко ылайык
	миң АКШ долл.	Орточо пайызд ык чен, %	миң АКШ долл.	Орточо пайызд ык чен, %	миң АКШ долл.	миң АКШ долл.
Финансылык абал боюнча консолидацияланган отчет						
Активдер						
Акча каражаттары жана алардын эквиваленттери						
- АКШ доллары менен	-	-	9,000	5.61%	9,000	199,217
Кардарларга берилген кредиттер						
- кыргыз сому менен	-	-	170	1.35%	170	179,466
Кардарларга берилген кредиттер боюнча күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резерв	-	-	-	-	-	(12,712)
Ассоциацияланган ишканага инвестициялар	-	-	6,800	-	6,800	6,800
Милдеттенмелер						
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери						
- АКШ доллары менен	7,415	2,39%	2,566	7,97%	9,981	175,493
- кыргыз сому менен	143	-	872	-	1,015	188,609
- башка валюталарда	179	-	897	-	1,076	43,790
Субординацияланган карыз						
- башка валюталарда	-	-	1,113	6.91%	1,113	1,113
Башка зайым каражаттары						
- АКШ доллары менен	-	-	1,657	7.9%	1,657	1,930
- кыргыз сому менен	-	-	29,355	12.7%	29,355	56,548
Пайда/(чыгым)						
Пайыздык кирешелер	-	-	16	-	16	47,866
Пайыздык чыгашалар	-	-	(2,104)	-	(2,104)	(17,910)
Пайыздык активдер боюнча күтүлүп жаткан кредиттик чыгымдар үчүн резерв	-	-	(1)	-	(1)	112
Комиссиялык чыгашалар	-	-	(134)	-	(134)	(7,993)
Ассоциацияланган ишкананын пайдасындагы үлүш	-	-	1,728	-	1,728	1,728
Алынган дивиденддер	-	-	331	-	331	331

39 Финансылык инструменттердин адилет наркы

(a) Эсептик классификациялар жана адилет наркы

Төмөнкү таблицада көрсөтүлгөн учурлардан тышкары, жетекчилик финансылык отчеттоо таанылган финансылык активдердин жана финансылык милдеттенмелердин баланстык наркы болжол менен алардын адилет наркына барабар деп эсептейт:

	2024-ж. 31-декабрь		2023-ж. 31-декабрь	
	Бардыгы баланстык наркы	Адилет наркы	Бардыгы баланстык наркы	Адилет наркы
миң АКШ долл.				

Кардарларга берилген кредиттер	258,735	231,631	233,680	226,323
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери	641,528	642,424	407,892	408,345
Башка зайым каражаттары	55,660	52,996	58,478	58,008

Адилет наркты баалоо активди сатуу учурунда алынган же баалоо датасына карата рыноктун катышуучуларынын ортосунда уюштурулган рынокто ишке ашырылган операциялардын шарттарында милдеттенмелерди берүү учурунда төлөнгөн бааны аныктоого багытталган. Муну менен катар, белгисиздикти жана субъективдүү пикирди колдонууну эске алганда, адилет нарк активдерди дароо сатуу же милдеттенмелерди берүү алкагында ишке ашырылуучу катары чечмеленбеши керек.

Бардык финансылык активдердин жана милдеттенмелердин баалоочу адилет наркы болжолдуу келечектеги акча агымдарынын жана отчеттук датага карата болгон ушул сыяктуу инструменттер үчүн дисконттоо чендеринин негизинде акча агымдарын дисконттоо ыкмасын пайдалануу менен эсептелет:

- корпоративдик жана чекене кардарларга берилген кредиттер боюнча келечектеги акча агымдарын дисконттоо үчүн жергиликтүү валюта үчүн 13.12%-19.88% жана чет өлкө валютасы үчүн 7.12-12.33% өлчөмүндө дисконттоо чендери колдонулган;
- кардарлардын депозиттеринен келечектеги акча агымдарын дисконттоо үчүн сом менен депозиттер үчүн 12.47% жана чет өлкө валютасындагы депозиттер үчүн 3.07% өлчөмүндө дисконттоо чени колдонулган.

(б) Адилет наркты баалоо иерархиясы

Топ көрсөтүлгөн баалоолорду түзүүдө колдонулган маалыматтардын маанилүүлүгүн эске алган, адилет наркты баалоонун төмөнкүдөй иерархиясын пайдалануу менен адилет наркты баалайт.

- 1-деңгээл: окшош финансылык инструменттерге карата активдүү рыноктогу (корректировкаланбаган) котировкалар.
- 2-деңгээл: 1-деңгээлге кирген котировкалардан айырмаланган, түздөн-түз (башкача айтканда котировкалар) же кыйыр (башкача айтканда котировкалардан алынган маалыматтар) жеткиликтүү болгон маалыматтар. Бул категория төмөнкүлөрдү пайдалануу менен баалануучу инструменттерди камтыйт: окшош инструменттер үчүн активдүү рыноктордогу рыноктук котировкалар, активдүү катары каралбаган рыноктордогу окшош инструменттер үчүн рыноктук котировкалар же бардык колдонулган маалыматтары түздөн-түз же кыйыр түрдө байкалган баштапкы маалыматтарга негизделген башка баалоо ыкмалары.
- 3-деңгээл: жеткиликтүү эмес маалыматтар. Бул категория байкалбаган маалыматтар инструментти баалоого олуттуу таасир тийгизгендиктен, байкалган рыноктук маалыматтарга негизделбеген маалыматтарды пайдалануу менен баалануучу инструменттерди камтыйт. Бул категория инструменттердин ортосундагы айырманы чагылдыруу үчүн олуттуу байкалбаган корректировкаларды же пикирлерди колдонууну талап кылган окшош инструменттер үчүн котировкалардын негизинде баалануучу инструменттерди камтыйт.

Топ тарабынан колдонулган баалоо ыкмалары азыркы учурга карата берилген таза наркты баалоо жана акча каражаттарынын агымын дисконттоо моделдерин, рыноктук котировкалар белгилүү болгон окшош инструменттер менен салыштырууну, ошондой эле башка баалоо моделдерин камтыйт. Баалоо үчүн колдонулган пикирлер жана маалыматтар тобокелдиксиз жана базалык пайыздык чендерди, кредиттик спрэддерди жана дисконттоо чендерин баалоо үчүн колдонулган башка корректировкаларды камтыйт.

2024-жылдын 31-декабрында аяктаган жыл ичинде деңгээлдер менен Топтун финансылык инструменттерин баалоо үчүн колдонулган Топтун методологиясынын өзгөрүүлөрүнүн ортосунда финансы инструменттерин олуттуу которуулар болгон эмес.

2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча тиркелген консолидацияланган баланстарда адилет нарк боюнча чагылдырылган же ачыкка чыгарылган финансылык активдер же милдеттенмелер активдин же милдеттенмелердин адилет наркын баалоо үчүн маанилүү болгон баштапкы маалыматтардын эң төмөнкү деңгээлинин негизинде толук классификацияланган. Баалоо ыкмасынын максаты болуп баалоо датасына карата активди сатуу же рыноктун катышуучуларынын ортосунда милдеттенмелерди өткөрүп берүү боюнча уюштурулган рынокто жүзөгө ашырылуучу операция жүргүзүлө турган бааны чагылдырган адилет наркты баалоо ыкмасына жетүү саналат

Активдер амортизацияланган наркы боюнча эсепке алынат жана төмөнкү таблицада 2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча адилет наркы баалоо киргизилген адилет нарктын иерархиясынын деңгээлдерин бөлүү менен финансылык инструменттердин адилет наркын талдоо берилген:

миң АКШ долл.	1-деңгээл	2-деңгээл	3-деңгээл	Бардыгы адиет наркы	Бардыгы баланстык наркы
Активдер					
Акча каражаттарынын эквиваленттери	-	440,741	-	440,741	440,741
Чет өлкөлүк банктардагы депозиттер	-	9,989	-	9,989	9,989
Баалуу кагаздарга инвестициялар		21,073		21,073	21,073
Кардарларга берилген кредиттер	-	-	231,631	231,631	258,735
Милдеттенмелер					
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери	-	642,424	-	642,424	641,528
Башка зайым каражаттары	-	52,996	-	52,996	55,660

Кийинки таблицада 2023-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча адилет наркты баалоо камтылган, адилет нарктын иерархиясынын деңгээлдерине бөлүү менен финансылык инструменттердин адилет наркын талдоо берилген:

миң АКШ долл.	1-деңгээл	2-деңгээл	3-деңгээл	Бардыгы адиет наркы	Бардыгы баланстык наркы
Активдер					
Акча каражаттарынын эквиваленттери	-	277,451	-	277,451	277,451
Баалуу кагаздарга инвестициялар		7,906		7,906	7,906
Кардарларга берилген кредиттер	-		220,056	226,323	233,680
Милдеттенмелер					
Кардарлардын күндөлүк эсептери жана депозиттери	-	408,161	-	408,161	407,892
Чыгарылган карыздык баалуу кагаздар	-	1,613	-	1,613	1,613
Башка зайым каражаттары	-	58,008	-	58,008	58,478

40 Башка маалымат

Корпоративдик башкаруу практикасынын кыскача баяндалышы

“Кыргыз Инвестициялык-Кредиттик банкы” ЖАКты корпоративдик башкаруу практикасы КРУБдун Кыргыз Республикасынын коммерциялык банктарындагы корпоративдик башкаруу жөнүндө жобосуна, Банкты корпоративдик башкаруунун ички кодексине, ошондой эле алдыңкы эл аралык тажрыйбага негизделген.

Корпоративдик башкаруу практикасын киргизүүнүн максаты Банктын узак мөөнөттүү ийгилигин камсыз кыла ала турган натыйжалуу, рационалдуу жана ачык-айкын башкарууга көмөктөшүү; Канкта корпоративдик башкаруунун позитивдүү өнүгүүсүнө көмөктөшүү аркылуу Банка болгон ишенимди жогорулатуу болуп саналат.

Акционерлердин жалпы чогулушу Банкты башкаруунун жогорку органы болуп саналат. Банктын акционерлеринин жалпы чогулушунун артыкчылыктуу компетенциясына кирген маселелер Кыргыз Республикасынын мыйзамдары жана Банктын жоболору менен аныкталат жана чечүү үчүн Банктын Директорлор кеңешине, жетекчилигине же Банктын башка башкаруу органына берилиши мүмкүн эмес.

Банктын Директорлор кеңеши Банктын контролдоочу органы болуп саналат жана акционерлердин чогулуштарынын ортосундагы мезгил аралыгында Банктын ишин башкарат. Банкты башкарууну натыйжалуу иштеген Директорлор кеңеши жүзөгө ашырууга тийиш, ал Банктын узак мөөнөттүү ийгилиги үчүн коллегиялуу жоопкерчилик тартат. Банктын Директорлор кеңешинин мүчөлөрү Банктын акционерлеринин жалпы чогулушунда үч жылдык мөөнөткө шайланат. Директорлор кеңеши мүчөлөрдүн так санынан турат - минималдуу саны - беш, максималдуу саны - тогуз. Банктын Директорлор кеңешинин курамынын үчтөн биринен кем эмесин Директорлор кеңешинин көз карандысыз мүчөлөрү түзүүгө тийиш. Директорлор кеңешинин үзгүлтүксүз жыйындары кварталына бир жолудан кем эмес өткөрүлөт.

Директорлор кеңешинин негизги ролу Банктын маданиятын, баалуулуктарын жана этикасын белгилөө болуп саналат. Директорлор кеңеши аны уюмдун бардык деңгээлдерине жайылтуу үчүн жүрүм-турум стандартынын үлгүсү катары кызмат кылышы керек. Бул туура эмес жүрүм-турумдун, этикага жатпаган аракеттердин алдын алат жана узак мөөнөттүү ийгиликке жетүүгө түрткү берет.

Банктын Директорлор кеңеши Банктын ишиндеги тобокелдиктерге ылайык капиталдын адекваттуу деңгээлин кармап туруу максатында Банкта баалоонун, мониторинг жүргүзүүнүн жана контролдоонун натыйжалуу системаларын түзүү үчүн жоопкерчилик тартат. Өзүнүн кызматтык функцияларын аткаруу үчүн Банктын Директорлор кеңеши комитеттерди жана башка көмөкчү эксперттик-консультациялык органдарды түзүүгө укуктуу.

Банктын жетекчилиги Банктын күндөлүк ишин жетектейт. Директорлор кеңеши Банктын Башкармасынын мүчөлөрүн дайындайт. Башкарманын мүчөлөрү Банктын уставында каралган, бирок беш жылдан ашпаган мөөнөткө дайындалат. Башкарманын мүчөлөрү кайра дайындалышы мүмкүн. Банк Башкармасынын жыйыны зарылчылыкка жараша, бирок айына бир жолудан кем эмес өткөрүлөт.

Банкты башкаруунун ачык-айкындуулугу Банктын ишин башкаруу процессинде Банктын Директорлор кеңеши менен Башкармасынын ортосунда милдеттерди так бөлүштүрүүнүн эсебинен камсыз кылынат.

2024-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча Банктын кызматкерлеринин саны 1,309 адамды түзөт (2023-жыл: 1,275 адам).

41 Климаттык тобокелдиктер

Топ жана анын кардарлары келечекте олуттуу климаттык тобокелдиктерге дуушар болушу мүмкүн. Бул тобокелдиктерге финансылык жоготуулар коркунучу жана климаттын өзгөрүшүнө жооп кайтаруунун саясий, экономикалык жана экологиялык чараларын камтыган жагымсыз финансылык эмес таасирлер кирет. Климаттык тобокелдиктердин негизги булактары физикалык жана өткөөл тобокелдиктер катары аныкталат.

Физикалык тобокелдиктер бороон, суу ташкыны жана токой өрттөрү сыяктуу аба ырайынын кескин өзгөрүшүнөн, ошондой эле туруктуу жогорку температура, толкундар, ысык жана кургакчылык сыяктуу климаттык шарттардын узак мөөнөттүү өзгөрүүлөрүнөн келип чыгат. Өткөөл тобокелдиктер чыгындылардын нөлдүк деңгээлиндеги экономикага өтүүдөн келип чыгышы мүмкүн, мисалы, мыйзамдардагы жана ченемдик укуктук актылардагы өзгөрүүлөр, компенсациянын же адаптациянын мүмкүн эместигине байланыштуу соттук териштирүүлөр, ошондой эле керектөөчүлөрдүн жүрүм-турумунун жана инвесторлордун суроо-талабынын өзгөрүшүнөн улам айрым товарларга, өнүмдөргө жана кызматтарга суроо-талаптын өзгөрүшү.

Бул тобокелдиктер улуттук да, эл аралык деңгээлде да жөнгө салуучу, саясий жана коомдук органдар тарабынан көбүрөөк көзөмөлгө алынууда. Кээ бир физикалык тобокелдиктерди алдын ала айтууга мүмкүн болсо дагы, бирок алардын масштабы жана болуу убактысы боюнча олуттуу белгисиздиктер бар. Өткөөл тобокелдиктерге токтолсок, алдыдагы жөнгө салуучу жана саясат өзгөрүүлөргө, керектөөчүлөрдүн суроо-талабына жана жеткирүү чынжырындагы өзгөрүүлөргө байланыштуу белгисиздик сакталууда.

Топ тобокелдиктердин тиешелүү көрсөткүчтөрүн иштеп чыгууну жана тобокелдиктердин негизги категорияларын башкарууга климаттык тобокелдиктерди интеграциялоо үчүн саясатты, процесстерди жана контролдоо чараларын иштеп чыгууга жооптуу Климаттык тобокелдиктер боюнча комитетти түзүүнү кошо алганда, тобокелдиктерди башкаруу системасына климаттык тобокелдиктерди киргизүү ишине активдүү катышууну карайт.

Мындан тышкары Топ климаттык тобокелдиктерди жана алардын карыз алуучунун кредиттик тобокелдигине тийгизген таасирин эске алуу үчүн өзүнүн саясатын жана жол-жоболорун кайрадан карап чыкты. Ошондой эле Банк климатка байланыштуу максаттарына жетүү үчүн маалымат чогултуу системасын жакшыртты. Жетишилген прогресске карабастан, Банк бул багытта мындан аркы аракеттердин зарылдыгын тааныйт.

42 Отчеттук датадан кийинки окуялар

Бул финансылык отчетту чыгарган датага карата абал боюнча ФОЭС (IAS) 10 “Отчеттук мезгилден кийинки окуялар” стандартына ылайык ачыка чыгарылууга тийиш болгон эч кандай олуттуу окуялар же бүтүмдөр болгон эмес.

“Кыргыз Инвестициялык-Кредит Банкы” ЖАК

2024-жылдын 31-декабрында аяктаган жыл үчүн консолидацияланган финансылык отчетко карата эскертүүлөр